

Višje cene prašičev

Od 1. novembra velja nova cena mesne enote iz »A« kooperacije 5,06 dinarja. Nove cene klavnih prašičev iz »B« kooperacije so 148,50 dinarjev, prosti odkup 143,00 dinarjev, izločene svinje 132 dinarjev, izločeni merjasci od 9,350 do 10,50 dinarjev in izločeni tekači 154 dinarjev po kilogramu.

B. H.

NASLOV

Leto XXXV.
Št. 44

Murska Sobota
10. november
1983

CENA 13 DIN

VESTNIK

Komunisti kritično do svojega dela

Bomo komunisti v občini še naprej malo odločni, nedosledni in delovali premalo povezani, bomo vse bolj na stranskem tiru. Te besede, ki jih je izrekel na zadnji seji radgonskih komunistov Komik, so resno opozorilo stanja v vrstah komunistov. V tej pomurski občini ni storili čega, kar jih kot vodilno politično silo zavezuje in deluje in občani od njih tudi pričakujejo.

publiškega programa. V občini so v ustaljenih prizadevanjih najdlje v Gorenje-Elradu, kjer so analizo stanja pripravili takoj po ukrepu družbenega varstva v sozdu, jo že sprejeli, sedaj pa bo potreben dosleden nadzor nad izvajanjem sprejetih sklepov.

Osnutek občinskega programa bo komisija ta teden še dodelala z operativnim načrtom izvajanja posameznih nalog in določila njihovo prednost, komunisti pa zahtevajo, da se tudi določijo nosilci razprave in roki zanj.

Zadnja seja radgonskega komiteja je bila posvečena tudi razmeram na področju družbenih dejavnosti v občini, med katerimi je še posebej v težkem položaju zdravstvo, vse bolj skopo odmerjena sredstva pa občutijo tudi pedagoški in vzgojnovarstveni delavci. Vendarle pa se bo bržkone potrebno s tem sprijazniti, saj — kot je dejal Karel Cizl — naša družba ni več tako bogata, da bi lahko porabili več kot ustvarimo. In če smo v ustavi zapisali, da je osnovno šolanje brezplačno, bomo sredstva morali zagotavljati za izvajanja osnovnega programa, za ostalo pa, če bo kaj ostalo.

Ker je bilo zares precej kritičnih besedi na seji izrečenih o delu komunistov, tudi o delu predsedstva, so člani komiteja sklenili, da se bodo kmalu ponovno sestali. Spregovorili bodo o sebi in ocenili delo komunistov na vseh ravneh v luči 8. seje CK ZKS in 10. seje CK ZKJ.

V. Paveo

MARTIN PRIHAJA. Jutri je »martinovo«, zato bomo v naslednjih dneh, zlasti v soboto in nedeljo praznovali. Koliko rejenih gosi bo moralo žrtvovati svoja gosja življenja, ne vedo niti najbolj »sestrašani« pričakovalci Martina. Zagotovo pa vemo, da Martinecu iz Satahovec gosi ne bo treba kupiti, niti mošta.

foto: L. Klar

Tudi znanje je stabilizacija

V stalne oblike idejno-političnega usposabljanja je bilo v Pomurju vključenih 16,5 odstotka komunistov. Poleg tega so v okviru medobčinskega študijskega središča pripravili še številne akcijske oblike usposabljanja s temami, ki so vezane na neposredne naloge članstva. Če k temu dodamo še teoretična predavanja v osnovnih organizacijah zveze komunistov — do konca leta bo obvezne teme iz programa obdelalo več kot pol članstva — so številke vsekakor spodbudne, kar je bilo poudarjeno tudi na seji medobčinskega sveta zveze komunistov za Pomurje pretekli teden v Murski Soboti.

Ce po kvantiteti idejno-politično usposabljanje zadovoljuje, pa so imeli predstavniki medobčinskega študijskega središča in člani sveta veliko pripomb na odnos komunistov do predavanj in na izbrane teme. Prisoten je občutek, da se komunisti za izobraževanje odločajo predvsem zato, da bi izpolnili svojo obveznost, ne pa zato, da bi dvignili nivo svojega teoretičnega znanja, čeprav brez tega ni mogoče obvladovati in pojasnjevati zapletenih družbenih problemov. Znanje je tudi ena najpomembnejših osnov naše stabilizacije. Na žalost pa praksa vse bolj kaže, da tudi veliko komunistov ne pozna vsebine dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Kar samo po sebi se zato ponuja vprašanje, kako program in v njem opredeljene naloge uresničevati, če jih niti ne poznamo. Zelo malo je pri komunistih tudi samoizobraževanja. Večina sicer drage družboslovne literature leži po predalih ali pa na policah

knjižnic, če do tja sploh pride. Več pozornosti kaže v prihodnje nameniti tudi predavateljskemu kadru. Ljudi je za te zahtevne naloge težko pridobiti, še posebej pa preseneča, da se jih izogibajo učitelji predmeta Samoupravljanje s temelji marksiz-

ma. Stališče medobčinskega sveta je tudi, da se medobčinsko študijsko središče postopoma preoblikuje v marksistični center, za kar v regiji že zdaj obstajajo osnovni pogoji.

Vedno dražja streha

V lendavski občini je v obdobju od leta 1970 do leta 1982 prišlo do dvakratnega povečanja števila družbeno najemnih stanovanj. Stanovanjci v njih plačujejo letno najemnino, ki je v primerjavi z leti, kar pa vendar nekateri stanovanjci še vedno plačujejo zberajo dovolj denarja za plačilo strehe nad glavo in je tako na območju občine Lendava 119 upravičencev subvencij, za kar samoupravna stanovanjska skupnost letno odvoli 490 tisoč dinarjev, najvišji znesek subvencije pa znaša osemdeset odstotkov celotne stanarine in se giblje od 200 dinarjev do 1800 dinarjev.

Solidarnostnih stanovanj je v lendavski občini 93, prosilci morajo zadostiti zahtevam posebnega pravilnika o socialnem stanju in standardih, ki so dogovor-

jeni v republiki, prav tako pa je na nivoju občine tudi dogovor o socialni izbiri pri nakupu stanovanj. To so v nekaterih delovnih organizacijah začeli uvajati, da pa se na to podvzamejo v skupnosti bodo oblikovali skupno izhodišče za obvezno pariticipacijo.

Se vedno pa je premaio sredstev za vzdrževanje starejšega stanovanjskega fonda, prav tako pa je vrednost tega nerealna, kljub uvedbi novega točkovnika o vrednotenju stanovanj, ki ga je v stanovanjsko politiko vnesel novi zakon. V tekočem letu bodo v Lendavi predvidoma končali še 27 novih stanovanj, ki jih gradijo v stanovanjski soseski, bojijo pa se, da jih bo deset (predvsem večjih) ostalo neprodati, kajti padec življenjske ravni in vedno dražji kvadratni metri novih stanovanjskih površin vplivajo, da je ponudba večja od povpraševanja, meni tajnik samoupravne stanovanjske

Koruze ne bo?

Živinorejce v Pomurju upravičeno skrbi, kako prehraniti živino, saj je letina koruze zaradi suše slabša kot pretekla leta. Skrb predvsem, da cene koruze na tržišču vrtoglavo naraščajo. Rejci v Pomurju so namreč odvisni od letnega dokupa 80 tisoč ton koruze iz Vojvodine in Slavonije, kjer so proizvajalci dobili zeleno luč za izvoz te iskane poljščine, zato se »požvižgajo« na to, da bi koruzo prodajali po na zvezni ravni določeni ceni 13,50 dinarjev. Cena koruze je na tujih tržiščih znatno ugodnejša ob tem, da izvozniki prejmejo še stimulacijo za izvoz, zato se cena tudi na domačem tržišču giblje od 17,60 pa do 22,00 dinarjev. Tako ta čas domačim kupcem, tudi tistim, ki imajo spoznanje o naročni proiz-

vodnji, ne preostane drugo, kot da zavestno kršijo dogovor o sprejetih odkupnih cenah koruze. Višje cene pa bodo imele za posledico zmanjševanje prireje mesa, oziroma velike izgube, saj so sedaj veljavne cene živine izračunane na osnovi cene kilograma koruze po 13,50 dinarjev.

V obsegu težav, v katerih so se ta čas znašli rejci, govori podatek, da so rejci ABC Pomurke doslej od načrtovanih 80 tisoč ton, kolikor koruze rabijo do prihodnje žetve, iz drugih območij Jugoslavije prejeli le 8 tisoč ton, in še to le od tistih pridelovalcev, pri katerih so sodelovali v melioraciji in ki jih v obliki kompenzacij oskrbujejo s perutnino, drugim mesom in mlečnim prahom.

Dejstvo, da bi samo do konca tega leta rabili še 46 tisoč ton koruze in ob tem, da so perutninarji, ki nimajo lastne proizvodnje koruze, tako rekoč brez zalog, govori o potrebi po hitrem ukrepanju za rešitev, saj bi iskanje izhoda v pokolu živine imelo hude dolgoročne posledice.

Boris Hegeduš

PREMIKI V VSEBINSKEM DELU MLADIH

Delegati in predstavniki OO ZSMS iz soboske občine so na volilno-programski seji občinske konference zveze socialistične mladine v Murski Soboti najprej ocenili opravljeno delo v minulem enoletnem mandatnem obdobju. Iz vodnega referata predsednika OK ZSMS Stanka Kerčmarja in razpravljanih — seje so se udeležili tudi predstavniki RK ZSMS in občinskih družbenopolitičnih organizacij ter skupščine občine — izpostavili zlasti večjo aktivnost v vsebinskem delovanju večine mladih organizacij ZSMS v združenem delu in osnovnih šolah, medtem ko ni bilo mogoče trditi za srednje šole in krajevne skupnosti. Kljub temu pa so mladi delavci in študenti v okviru kulturno-športnega delovanja in izobraževanja nad delom z ostalimi občinske konference, kateremu je uspelo okrepiti sodelovanje v skupščini družbenopolitičnih organizacij v občini, s klubi študentov, zborov, mladih in političnega položaja mladih delavcev pa je ena pomembnih nalog v prizadevanjih za stabilizacijo, kjer je pomemben delež

so opozorili tudi spodbudne rezultate na področjih družbenopolitičnega dela, mladinskega prostovoljnega dela, SLO, počitniške dejavnosti in mladinskega dela. Mladini pa se niso mogli izogniti forumskemu delu, kar je bilo glavna pomanjkljivost pri delovanju mladih na srednjih šolah. To pa dokazuje o pasivnost članstva, kar terja organizacijske spremembe in omogočale neposrednejši vpliv mladih na delo mladinske organizacije. Ena najpomembnejših točk je kadrovska politika, znatno več pa bo morala biti pri večjem vključevanju OO ZSMS v volilne priprave ostalih družbenopolitičnih organizacij, kakor tudi na področju kmetijske in informacijskega dela. Ob tem pa so dokaj ugodno ocenili delo kluba mladih v Murski Soboti v preteklem šolskem letu, zato si prizadevajo vanj vključiti še širši krog mladih. Sledeče velja še posebej za OO ZSMS v mestu Murska Sobota, ker se ubadajo s slabo udeležbo na sestankih.

Vse ta in podobna vprašanja pa so dobra osnova za sprejet operativni program dela OO ZSMS do aprila prihodnjega leta. Hkrati so delegati občinske konference zveze socialistične mladine v Murski Soboti, ki se ubadajo s slabo udeležbo na sestankih.

Milan Jerše

Arafatovi dnevi šteti? Vedno bolj se krepi tisti del Palestincev, ki jih podpira Sirija. Na sliki: Arafat med svojimi borci v Tripoliju, od koder je od arabskih voditeljev zahteval, naj preprečijo pokol palestinskega ljudstva.

Obračun v Albaniji

Solunski časnik Makedonija je objavil, da so v Albaniji konec septembra po osebnem ukazu voditelja Enverja Hoxhe ustrelili obrambnega ministra in člana

politbiroja CK albanske partije dela Kadrija Hazbio, ministra za notranje zadeve Ficorja Shehuj, ministra za zdravstvo Lambija Zicistija in poveljnika varnostne službe

mesta Valone Lambija Petriotija. Solunski dnevnik se pri tem sklicuje na izjave albanskih državljanov, ki se jim je pred dnevi posrečilo pobegniti v Grčijo. V krogih beguncev še dodajajo, da je dal Hoxha ustreliti tudi bivšega načelnika generalštaba generala Vasila Lakvija.

Poleg tega so na strogi zapor 25 let obsodili ženo premiera Mehmeda Shehuj Ficreto, članico CK albanske PD, ministra za zunanje zadeve in tudi člana CK Nestija Naseja in predsednika mesta Prača Mialka Ziliqija. Dva Shehujeva sina so obsodili na 17-letno in 20-letno zaporno kazen, pri čemer v nekaterih begunskih virih pravijo, da je bil eden od njiju obsojen na smrt.

Se vedno je negotova usoda mnogih drugih od dvanajstere lani zamenjanih državljanov in političnih osebnosti, na primer ministrov za gradbeništvo, komunalno-gospodarske zadeve in notranjo trgovino in še nekaterih visokih funkcionarjev.

V albanskih občilih doslej niso objavili sporočil o sojenjih, čeprav so uradno sporočili, da se je plen CK albanske PD 20. in 21. septembra ukvarjal z investicijsko izgradnjo in problemi v zvezi s tem. Begunski viri menijo, da je bil plen v bistvu posvečen temu, da se člani CK seznanijo z izidom dosedanjih sojenj zamenjanih in prijateljskih funkcionarjev.

Tuje agencije so z Dunaja sporočile, da je predstavnik albanskega veleposlaništva v Avstriji potrdil vest agencije AP iz Aten, da so usmrtili Ficorja Shehuj, ni pa potrdil, da se je to zgodilo tudi Hazbiu in Zicistiju, za katere je dejal, da sta bila tuja agenta.

Stiri leta do zmerne inflacije

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta je na tiskovni konferenci na Brionih novinarjem povedal, da bomo imeli v letošnji plačilni bilanci s konvertibilnim območjem od 300 do 400 milijonov dolarjev primanjlija. Prihodnje leto pa je mogoč tudi presežek. Lani je znašal primanjkljaj milijardo in 430 milijonov dolarjev.

Izvoz v razvite zahodne države smo do konca oktobra povečali za 28 odstotkov, medtem ko je celotni konvertibilni izvoz v primerjavi z enakim obdobjem lani povečan za 15 odstotkov. Zvone Dragan je dejal, da si bomo morali prizadevati za povečan izvoz tudi prihodnje leto, ko moramo odplačati 5,3 milijarde dolarjev srednjeročnih in dolgoročnih posojil.

V zvezi z inflacijo je podpredsednik ZIS dejal, da bomo rabili 3 do 4 leta, da bomo letno stopnjo inflacije zmanjšali na deset odstotkov.

Zarota proti Grčiji?

Predsednik grške vlade Andreas Papandreu je izjavil, da sta socialistična vlada in grško gospodarstvo »tarča zarote evropske in domače desnice«. Da bi preprečili uresničevanje programa začetih družbenogospodarskih sprememb v Grčiji — podružbljanje javnega sektorja in ključnih panog zasebne industrije, decentralizacija oblasti in sodelovanje zaposlenih pri odločanju o vodenju Grčije — sta grška in mednarodna desnica porabili že 120 milijonov dolarjev.

Grški premier je izjavil, da so nasprotniki socialistične vlade namenili te devize predvsem za ustanovitev posebne službe s sedežem v Chicagu, njena naloga pa bi bila spodbuditi gospodarske in politične temelje v Grčiji in preprečevati uresničevanje vladnih načrtov.

Opozicijske stranke grške desnice si prizadevajo prepričati ljudstvo, da grška socialistična vlada ni sposobna rešiti hudih gospodarskih problemov, s katerimi se spopada država.

Na zunanje političnem prizorišču desnica dolži grške socialiste, da so poslabšali mednarodni položaj in oddaljili Grčijo od Zahoda, kjer je menda izgubila številne prijatelje. Vodja opozicije Avangelos Averof ob vsaki priložnosti poudarja, da Papandreujeva vlada »povzroča probleme atlantskemu paktu in Evropski gospodarski skupnosti, ker bojda vodi prosovjetsko politiko«.

Dnevno 4500 sodčkov

Triletna »sveta vojna« med Irakom in Iranom teče v znamenju fanatizma in prelivanja krvi, ki se ga ne bi sramovali niti krizarji in njihovi nasprotniki. V masovnih napadih skozi minka polja umirajo za imama Homeinija desetletni vojaški. Njihovo zadnje čustvo pred smrtjo je velikansko začudenje. Toda to ni edina tragedija, ki se odigrava v Perzijskem zalivu. Vodnemu prostornstvu zaliva preti ekološka katastrofa. Svetovni fond za življenje v naravi (WWF) je sporočil, da se v tamkajšnje morje zliva vse več nafte, zato življenje umira.

Vsak dan stee v vode Perzijskega zaliva 4.500 sodčkov nafte (sodček je 159 litrov). Po podatkih znanstvenikov iz Saudove Arabije, ki so zbirali ugotovitve za najnovejšo poročilo WWF, je mogoče v morju opaziti »neobičajno veliko število mrtvih rib, želv, delfinov, kač in ptic«.

Nafta, ki je najprej ogrožala severni del zaliva, zdaj preti tudi obalom Kuvajta, Katara in Združenih arabskih emiratov. V Saudovi Arabiji so morali zaradi umazanega morja ustaviti dve tovarni za predelavo morske vode v pitno. Predelava rakcev

globus

BUENOS AIRES — Po osmih letih vojaške vladavine so v Argentini ponovno izvedli volitve. Zmagali so radikalci s 59 odst. glasov.

PEKING — Od prihodnjega leta naprej bodo morali direktorji industrijskih podjetij opravljati posebne izpite.

TORONTO — V Kanadi so morali ustaviti štiri jedrske reaktorje, ker so se v jezeru Ontario pojavile radioaktivne snovi.

ISLAMABAD — Minuli teden je prispel v Afganistan nov kontingent sovjetskih čet, ki naj bi jih namestili ob meji s Pakistanom in Iranom. Po nekaterih agencijskih vesteh naj bi bilo 30 tisoč vojakov. Razčunajo, da šteje sovjetska vojska v Afganistanu 180 tisoč vojakov.

RIM — Italijanska vlada je naročila izdelavo načrtov za most ali podvodni predor. Preko katerega bi v Mesinski ožini povezali Italijo s Sicilijo.

PARIZ — Od 20. decembra bodo smeli Francozi ponovno iznašati iz države 5 tisoč frankov (73.750 dinarjev).

HAAG — Nizozemska bo šele maja prihodnje leto povedala, ali sprejme ameriške rakete ali ne. To je izjavil premier Ruud Lubbers po nedavnih mirovnih manifestacijah.

(2.500 ton letno) stoji. Vsi s strahom pričakujejo, kaj bo bodo vetrovi spremenili smer s severa na jug.

Za zaprtje poskodbanih naftnih instalacij ne bi potrebovali več kot tri tedne, vendar se nihče neče lotiti dela v vojni coni, vsi poskušajo dogovor o premirju med popravili pa so padli v vodo.

Raziskovalci WWF so ugotovili še eno grenko rešnico. Nafta, ki teče iz Perzijskega zaliva, je škodovanih napeljav in obdelovalnih industrij na obalah zaliva. Strupene odpadke na veliko izpuščajo v morje. Saj bodo za vse krivi nafta. Irak in Iran.

Francozi krivijo naše pilote

Francoška preiskovalna komisija je skoraj dve leti po katastrofi našega letala na Korziki objavila rezultate dolgega preučevanja te nesreče, največje na Korziki in v zgodovini našega civilnega letalstva. Komisija ugotavlja, da je naš DC-9 strmoglavil zaradi »pomankljivosti budnosti« posadke.

Francoška komisija očita posadki dvoje: najprej je letalo kljub gosti megli in močnemu vetru spravila »pod varnostno višino« to štejejo za »vzrok nesreče« — zatem pa je po opozorilu (ni rečeno po katerem) poskušala letalo dvigniti, vendar ukrep zaradi močnega vetra ni »zadostoval«. Letalo Inex Adrie je zato z levim krilom trčilo v vrh gore San Pietro.

Za dokaz nebudnosti posadke komisija tudi navaja, da je bil v pilotski kabini otrok; to šteje za dejavnik, ki je zmanjševal budnost. Priznava sicer, da je več dejavnikov spravilo posadko v položaj, ki ga ni mogla obvladati, vendar drugih okoliščin podrobno ne pojasnjuje. Največjo težo bi očitno morali imeti »nesporazumi« v izmenjavi sporočil med posadko in kontrolnim stolpom na letališču v Ajacciu. Zaradi teh nesporazumov so namreč kontrolorji lahko dobili

napačno podobo o poletu letala. Komisija pravi, da bi bili morali ukrepati po dveh sporočilih, če bi jih bili bolje razumeli. Toda nesporazume uvršča komisija v opis nesreče, »vzrok« nesreče pa vidi v letalu oziroma posadki.

Jugoslovanska komisija v zvezi z ugotovitvami francoske komisije poudarja, da bi k vzroku morali dodati tudi nesporazum med posadko in kontrolnim stolpom, torej obojestransko uporabo nenačelnega izražaja. Skratka — naša stran meni, da je odgovornost za nesrečo obojestranska. Kontrolorji so menili, da mora DC-9 zaradi slabega vremena skrajšati manever spuščanja, toda posadka je kljub takšnemu nalogu nadaljevala spuščanje po svoji krivdi. Posadka ni dvomila o svojem delu, s kontrolnega stolpa pa ji, ker letališče nima radarja, niso mogli naročiti, naj spremeni napačno smer poleta.

Vest, da je vzrok tragedije našega letala samo nebudnost posadke, je po svoje razumljiva. Gre namreč za visoko denarno odškodnino, ki jo mora plačati zavarovalnica Lloyd. Če bi uradna francoska preiskovalna komisija vsaj deloma okrivila tudi kontrolorje, bi morala tudi Francija plačati del odškodnine.

V žarišču dogodkov

Prijatelj s palico

Sprecej kislimi obrazi so zadnje dneve Londončani doživljali, kako njihov ameriški prijatelj ob pomoči nekaterih karibskih držav vihti palico nad pritlikavo Grenado, nekoč britansko kolonijo. »Železna lady«, Margaret Thatcher, je izbirala med zavezništvom z ZDA in obsodbo ameriškega dejanja. Odločila se je za poslednje.

Poteze britanska ministrske predsednice ne morejo več popolnoma prekriti izredno dobri britansko-ameriški odnosi in enaki pogledi na svetovna dogajanja. »Zadeva Grenada« je bil že drugi odločitev »ne« ameriškim zaveznikom. Prvi je bil tisti, ko je lani Thatcherjeva odločno zagovarjala sibirski plinovod.

Ko je velika Britanija ugotovila, da Margaret Thatcher ni uspela prepričati ameriškega predsednika, naj ne okupira Grenade, ki je še vedno članica Commonwealtha, in da kot taka še vedno priznava britansko krono, je završalo najprej v spodnjem domu parlamenta, kjer so poslanci ocenili ameriški ukrep kot »ne-

odpustno ponižanje« za Veliko Britanijo. Opozicija je zahtevala, da vlada naj ne bo »ameriški kimavec«, o tem se je razpisal tudi britanski tisk. Predsednica vlade Thatcherjeva je imela tako le eno samo izbiro: obsoditi ameriško dejanje.

To je storila pred 25-milijonskim avditorijem poslušalcev BBC-jevega mednarodnega radijskega programa, ko je dejala, da Zahod ne more kar tako poslati svoje vojske v neko deželo, katere notranji razvoj ni po godu ameriškemu stricu Samu.

Kljub ostri obsodbi je Thatcherjeva pristala na to, da bi britanske vojaške sile zamenjale ameriško vojsko na Grenadi. Prejšnji teden pa so iz Vel. Britanije poslali

na okupirani otok tudi zdravila in hrano. Parlament pa je dovolil, da Britanci pomagajo pri organizaciji splošnih volitev na Grenadi. Številni britanski komentatorji so takšno odločitev parlamenta in predsednice vlade ocenili kot »vroči kostanj, ki so ga speli drugi«.

Na prepihu pa se je zaradi dogodkov na Grenadi znašlo tudi britansko zunanje ministrstvo, ki se mu že drugič ni posrečilo (prvič argentinski napad na Falklande lani), da bi pravočasno ugotovili, kaj se dogaja. Zaradi napačnih števil na teleksu je z Grenade prispel alarmni telegram v neko tovarno plastičnih vrečk namesto v zunanje ministrstvo. Tudi ko so iz tovarne telefonirali na zunanje ministrstvo, se tam za zadevo niso zmenili. Zaradi podobne zadeve pri Falklandih je moral oditi zunanji minister lord Carrington. Brez vseh posledic pa najbrž ne bo šlo tudi tokrat.

Neuspešno posredovanje britanske predsednice vlade pa odmeva tudi drugače. Državljanji se vprašujejo ali bo stric Sam brez predhodnega posvetovalja z Britanci pritisnil tudi na sprožilce novih ameriških raket, ki jih sedaj nameščajo na Otoku. S tem vprašanjem se je pred dnevi ukvarjal tudi list »Sunday Times« v neki anketi. Odgovor v anketi je bil za Američane porazen: 73 odstotkov vprašanih je menilo, da Američanom ne morejo verjeti. Ob tem so postali glasnejši tudi tisti, ki se zavzemajo za mehanizem kontrole nad instaliranimi raketami po sistemu dvojnega ključa, za kar se je v neki anketi izreklo 90 odstotkov Otočanov. V novo nastali situaciji, povezani z Grenado, bo vlada najbrž zelo težko ukrepala drugače, kot zahteva ljudstvo.

Dogodki na Grenadi bodo Britance najbrž prisilili k večji opreznosti do svojega prijatelja s palico.

OGLEDALO TEDNA

Kakšen bi bil svet?

Vse, kar je bilo povedanega na srečanju svetovnih znanstvenikov s področja jedrske fizike in biologije o tem, kakšen bi utegnil biti svet po jedrski vojni, je grozljivo. V morebitni jedrski vojni, v kateri bi obe veleisli uporabili večino svojega orožja, tudi strateške rakete, žrtev ne bi šteli več v milijonih, temveč v milijardah. morda pa bi bilo človeštvo tudi popolnoma uničeno.

Celo tisti, ki bi preživeli vojno, ne bi doživeli posledic jedrske zaradi sevanja ali zaradi neposrednih posledic jedrske eksplozije, temveč zaradi tega, ker bi se razmere na Zemlji popolnoma spremenile. Če bi v vojni uporabili samo sto megatonov jedrskih zalog, bi po eksploziji napočila »črna jedrska zima«, oblaki prahu bi zastirli sonce in na precejšnjem delu planeta bi naglo upadla temperatura.

Če bi v vojni uporabili 5.000 megatonov jedrskega orožja, kar je še vedno manj kot pol zdajšnjih zalog, bi vsaj na pol zemeljske oble, in sicer na severni, zavladovala »prava ledena doba«. Do tega srečanja so znanstveniki večkrat opozarjali na neposredne opustošenje, ki grozi od jedrskih eksplozij, in na posledice žarčenja. Tokrat pa so posebej poudarjali katastrofo, ki bi jo jedrske orožje povzročilo v ozračju. Pravzaprav so izmenjevali ugotovitve o klimatskih posledicah jedrskega orožja s tistimi, ki so raziskavali evropskih in ameriških znanstvenikov v njih dveh letih.

Računajo, da je danes po svetu 12.500 do 15.000 megatonov jedrskega orožja. Eksplozija 5.000 atomskih megatonov bi nastala tega, da bi se vrnil v »ledeno dobo«, povzročila tudi prekriti oblaka z 225 milijoni ton dima in prahu. Tak oblak bi prekril večji del severne poloble in zaprl pot 90 odstotkom sončnega žarkov. Vsaj na pol zemeljske oble bi zavladovala vsaj tri meseca, če bi se spustile pod ničlo in se ne bi dvignile vsaj tri meseca, če ne celo eno leto. Nastale bi še druge grozljive posledice, ki bi uničile del rastlinskega sveta in živalskih vrst. O uničenju ljudi in posledicah, ki bi jih občutili preživeli — če bi preživeli — pa manj govori, saj so stvari jasne same po sebi.

Več kot tretjina v izvoz

V soboški Muri, največji delovni organizaciji v Pomurju, ki je hkrati tudi nosilec razvoja tekstilne industrije v občini in regiji, so v devetih mesecih dosegli ugodne poslovne rezultate. Ti pa bi bili še boljši, če gospodarjenje ne bi potekalo v tako zaostreni gospodarski situaciji. Stagnacija na svetovnem tržistu se je nadaljevala tudi v tem letu, saj je le v zadnjih mesecih čutili rahlo oživiljanje, ves čas pa so se v Muri srečevali tudi s padci v zunanjetrgovinskem poslovanju. Na tem področju se je sicer nenehno spreminjalo, tako da niso vedeli, ob kakšnih pogojih bodo poslovali v naslednjem mesecu. Če k temu dodamo še težave pri oskrbi z reprodukcijskim materialom, potem lahko zapišemo, da so dosegli rezultati zadovoljivi.

Prav tako zaposleni v delovni organizaciji Mura je v devetih mesecih ustvarilo 4 milijarde dinarjev dodatnega prihodka ali 38 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju, plan za devet mesecev pa so prejeli za 2 odstotka. Počasnejša rasti celotnega prihodka je rast materialnih stroškov, ki so v primerjavi z lanskimi višji za 33 odstotkov, dohodek pa je porasel za 44 odstotkov in tisti dohodek za 40 odstotkov.

Ob takšnih rezultatih so za izdatke namenili 550 milijonov dinarjev, kar je 50 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Kvalitetne rezultate so dosegli tudi na področju izvoza, katerega realizacija je v tem obdobju znašala 1 milijardo 479 milijonov dinarjev. Vrednostno je izvoz v primerjavi z enakim lanskim obdobjem večji za 88 odstotkov, najkvalitetnejši pri tem pa je podatek, da predstavlja prihodek od prodaje na tujem tržišču kar 35 odstotkov celotnega prihodka.

Takšne rezultate so v Muri dosegli z maksimalnim prizadevanjem vseh zaposlenih tako v proizvodnem kot poslovnem procesu. Kvaliteta Murine ponudbe je bila v devetih mesecih bistveno boljša od preteklih obdobij in je prav tako v veliki meri vplivala na dosegene rezultate. Za Muro je značilno, da se zna hitro prilagoditi potrebam, tem pa so zlasti v drugem polletju prilagodili tudi delovni kolektor. Tako so zaradi obveznosti do kupcev predvsem v drugem polletju delali praktično vse sobote, temu primeren pa je tudi rezultat nagajevanja zaposlenih. Poprečni osebni dohodki so v devetih mesecih znašali v Muri 15.916,00 dinarjev in so za okrog 20 odstotkov višji od poprečja v letu 1982. Ob tem pa velja poudariti, da so ti osebni dohodki, ki pa še vedno zaostajajo za poprečjem gospodarstva v republiki, izključno rezultat vloženega dela, katerega efekti se odražajo na doseženih poslovnih uspehih. Produktivnost so v devetih mesecih povečali za en odstotek, ves čas pa so bile maksimalno zasedene tudi vse proizvodne zmogljivosti, tako da kljub težavam z reprodukcijskim materialom nikoli niso imeli problemov pri zagotavljanju normalne kontinuitete proizvodnje.

V Muri pa napovedujejo, da bodo s podobnim tempom nadaljevali tudi do konca leta, saj imajo za ta čas že zasedene vse zmogljivosti. Prizadevanje so usmerjena v še večje povečanje izvoza in v zadnjih dveh mesecih bodo praktično delali izključno za izvoz na konvertibilno območje. Kot smo zapisali že uvo-domo, tu sicer ne gre povsem brez težav, saj imajo zaradi nenehne rasti cen na domačem tržišču težave s konkurenčnostjo na tujem tržišču, vseeno pa si prizadevajo, da bi povečali predvsem delež klasičnega izvoza. Temu primerno že načrtujejo tudi naloge za naslednje leto, ko naj bi produktivnost povečali od 2 do 5 odstotkov, bolj pa se bodo usmerili tudi v prodajo znanja in tehnologije. Pomemben korak k realizaciji tega cilja predstavlja podpis pogodbe s Sudanom, kamor bo Mura prodala licenco in tehnologijo.

L. Kovač

Mladi Pomurci na zimske olimpijske igre

Na pobudo republiške konference Zveze socialistične mladine Bosne in Hercegovine ter sklepa predsedstva konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije bo v času 14. zimskih olimpijskih iger organizirana specializirana mladinska delovna akcija "Sarajevo 84". Vsaka republiška in pokrajinska konferenca ZSM ter delovna organizacija Unija iz Beograda pa bi naj v času od 15. januarja do 20. februarja 1984 zagotovile brigado s 50 brigadirji. Udeleženci

akcije morajo namreč biti strokovni kadri gostinstvoturističnih smeri, kot so kuharji, natakarji, receptorji, vodiči itd.

Tudi pomurske občinske konference zveze socialistične mladine so pred kratkim prejele tovrstno nadvse zanimivo ponudbo z republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije. Rečeno je, da bodo udeleženci akcije nastanjeni v naselju specializirane MDA "Sarajevo 84" imali hišni, na delovnih mes-

tih bodo nosili uniforme svojih delovnih organizacij, dobili pa bodo tudi posebne brigadirske uniforme, prilagojene akciji v zimskih razmerah. V okviru programa družbenih dejavnosti pa si bodo brigadirji ogledali tudi olimpijska prizorišča. Spritno kratkega roka za ustanovitev slovenske brigade, ki je določen za 20. november, morajo vsi zainteresirani zares po-hiteti in se pravočasno prijaviti pri OK ZSMS v posameznih pomurskih občinah. Milan Jerše

Pred ustanovitvijo skupnih SIS materialne proizvodnje

Kot kaže, bodo do konca letošnjega leta v soboški občini ustanovili skupnost skupnih strokovnih interesov materialne proizvodnje. Najnovejši elaborat o družbeno-ekonomski upravičenosti ustanovitve strokovne službe, ki jo bodo delali tudi na področju skupne občinske, mestne in občinske delovne skupnosti, je posebna delovna skupnost, ki jo je treba vedeti, da predpisi s področja svobodne delovne dejavnosti in zakon o združenem delu omogočajo ustanovitev takšne skupnosti, v okviru katere bi opravljali administrativno-strokovne, finančne, pravne in druge skupne dejavnosti.

Gre za samoupravno stanovanjsko, cestno-komunalno in kmetijsko-zemljiško skupnost, za naprej pa ostaja odprto vprašanje vključnosti stavbno-zemljiške skupnosti.

Spodbudno je vsekakor dejstvo, da je računovodske posle za cestno-komunalno skupnost doslej opravljala računovodska služba samoupravne stanovanjske skupnosti, dogovarjajo pa se, da bi vanjo vključili tudi kmetijsko-zemljiško skupnost. Po zdajšnji organiziranosti ima delovna skupnost samoupravne stanovanjske skupnosti zaposlenih 12 delavcev, cestno-komunalna skupnost 4, kmetijsko-zemljiška skupnost pa 2 delavce. Po novem predlogu sistemizacije pa je predvidena ustanovitev splošne, tehnične in računovodske službe. Skupno bi naj imeli zaposlenih 19 strokovno usposobljenih delavcev, pri čemer računajo tudi na tri dodatne zaposlitve, in sicer planerja, vodjo tehnične službe in referenta za cestno dejavnost.

Ob zagotovilih, da bo z novo organiziranostjo skupnih strokovnih služb na področju materialne proizvodnje v soboški občini omogočeno resnično opravljanje vseh strokovnih opravil, boljša koordinacija dela, racionalizacija, predvsem pa večja učinkovitost, je treba resno razmisliti tudi o slednjem. Če namreč želimo uresničiti načrtnejše planiranje kot doslej, potem je treba poskusi notranje rezerve tudi pri samem zaposlovanju. Spritno se danjega obsega del in nalog bi bilo brez dvoma smotno razmisliti o tem, da ne bi zaposlovali nobenih novih delavcev, ker to v znatni meri povečuje stroške v samoupravnih interesih skupnosti. Zato je interesnih skupnosti. Zato je prav, da iščejo ustreznejše rešitve v okviru prerazporeditve že zaposlenih delavcev. Pa tudi kopičenje dela v posameznih odborih, komisijah itd. doslej ni bilo najbolj učinkovito. Zato je treba dati poudarek osnovnim ciljem nove organiziranosti skupnih strokovnih služb materialne proizvodnje in soboški občini in njihovemu ustreznemu preoblikovanju, da ne bi pozneje kritično ocenjevali učinkovitosti ne le strokovnih, ampak tudi vseh ostalih služb.

Milan Jerše

VRELIŠČA VOLILNE „KAMPANJE“

Nekje sem zasledil tudi tole: „Čas naše sedanje krize je dvojen po tem, koga lahko tudi dodatno vrže na površje: „ziheraše“, ki si ne bodo v družbeno-ekonomskem pogledu upali ničesar tvegati; šarlatane, ki bi utegnili šušmariti in slepariti s splošnimi rekli in gesli, za katerimi prikrivajo svojo strokovno in politično nezmožnost in nečelovito osebnost. Po drugi strani pa je čas krize izziv tudi za sposobne, razgledane in trezne glave in roke, za delovno usmerjene.“

Volilne priprave v frontno organizacijo socialistične zveze, ki so nas že pred meseci potegnile v „vrtince volilne kampanje“ (kampanja je tu mišljena v prislovično akcijskem in ne slabšalnem pomenu!), se v teh poznojesenskih dneh nagibajo h končnemu dejanju: izvolitvi. Kaj in koga bodo vrgele na plano, bi že morali vedeti, če smo se seve pridrževali pravil igre (tj. postopkov evidentiranja in kandidiranja) in se ravnali po (pra) stari sintagmi, da kadri odločajo o vsem ali — če navežem na naš nedavni uvodnik — po neusmiljeni logiki: na kadrih se (z)lomijo kopja.

Po štiriletnem mandatu si smemo obetati dokajšnje kadrovske osvežitve, tako zgoraj kot spodaj: v občinskih vodstvih in krajevnih organizacijah. Z javnim izborom, ki so mu sidrišča ustava, zakon o združenem delu in spremljajoči predpisi ter zlasti družbeni dogovori, se krog „izbrancev“ bistveno širi, ljudje vznikajo in anonimnost in vstopajo na družbenopolitično in samoupravno prizorišče. S tem pa se hkrati zavrača — koliko in če se v resnici? — dovolj zgovoren namig, zapisan v osmi številki tovarniške glasila Glas kolektiva radgonske Avtoradgone: „Za nas v združenem delu je kader tudi dober ključavničar, dober avtomehaničar, varilec, avtoličar, mizar, voznik itd.“

Kategorični dvomi v podružbljanje izbora kadrov pravzaprav ne presenečajo, prej so svarilo, da nismo in da še lep

čas ne bomo imuni pred nevarnostmi sektaštva, karierizma, konfliktov generacij in vso spremljajočo „navlako“. Prepoznavanja, razgaljanja in obračuni s temi senčnimi platmi kadrovanja so neizbežni in zdajšnja volilna „kampanja“ je v najširšem smislu sito, ki naj preseje, kar je zdravega, obetavnega in predanega stvari, zadrži pa vse tisto, kar diši po komolčarstvu, povzpetništvu, neomajni „poslušnosti“ ali celo dušebrižništvu.

Zdrava pamet veli, da se ljudje ne spreminjajo z danes na jutri, vsaj korenito ne, marveč jih je nujno usposabljanje, izpopolnjevanje in izobraževanje (samo ne po sistemu „ex cathedra“!), če naj postopoma prevzamejo v roke manj in bolj čedne bolj odgovorna samoupravna, družbenopolitična, strokovna, sploh vsakršna krmila in naloge. Ker že imamo opraviti s sektaštvom, tem obdleskom političnega varuštva, naj bodo spoprijemi z njim brezkompromisni. K temu lahko največ pripomorejo tvorni odnosi frontne, socialistične zveze z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, posebej Zvezo komunistov, kjer si ne bi smeli privoščiti — kot se še dogaja — da drug drugemu „kradejo“ (naj)boljše kadre. Kakšna kraja pa je to, ko pa se vendar borimo za istovetne cilje!

A pustimo ob strani ceneno demagogijo in se zadržimo pri političnem karierizmu, ki sta mu lahko miselna selekcija kadrov in leta in leta stare kadrovske evi-

dence dobesedno topla greda za razcvet in bohotenje. Tudi v Pomurju imamo nekaj takih, ki so se „zasedeli“ na stolčkih politike, čeravno niso sicer na najbolj izpostavljenih mestih, in se jim kar ne da umakniti med „navadne smrtnike“. Prijela se jih je pač vrtoglavica politične moči, imeli so dovolj opore v oblastnih sestavih in forumih in zdaj, ko bo treba dati prostor mlajšim, se jih lotevata malodušje in užaljenost, če: kar odslovili ne bodo. To bi bilo kajpak hudo kratkovidno, saj nam znajo njihove izkušnje in prekaljenost priti zelo prav, če bolj nespametno pa bi bilo zdajšnje volilne priprave prikazovati v črno-beli tehniki kot konflikt generacij. Ne gre vendar za mehanično „primopredajo oblasti“, marveč za to, da dobijo šanse tudi mladi, delavoljni in sposobni ljudje, ki nam jih po občinah in krajevnih skupnostih ne primanjkuje. V tem pogledu je storjen korak naprej: med evidentiranimi je znatno število mladine, žensk in borcev.

Letošnje volitve bodo skratka zaključno dejanje v verigi kadrovanja — žal le-to še ni preraslo okvirov občasnih „kampanj“! — in ker sovpadajo s kriznimi časi in razmerami, je vredno omeniti novo, kakovostno razsežnost: podružbljanje politike. Brez precejevanja bodi potrjeno, da so oziroma bodo zlasti v občinskih organizacijah zmanjšali število članov organov (predsedstev oz. izvršnih odborov) ter delovnih teles (svetov, koordinacijskih odborov in komisij), kar zbuja upanje, da bo poslej frontna organizacija v Pomurju manj profesionalizirana in forumska, pa bolj operativna, več na terenu med ljudmi in udarnejša. Volitve so torej možnost in priložnost...

Branko ŽUNEC

SKUPŠČINA MDA „GORIČKO 83“

Kljub pomanjkljivosti prevladuje pozitivna ocena

Kljub nekaterim problemom in pomanjkljivostim je treba pozitivno oceniti mladinsko prostovoljno delo, predvsem zaradi njegovega velikega vzgojnega pomena, medsebojnega spoznavanja mladih in ogromnega prispevka k hitrejšemu razvoju manj razvitih območij v soboški občini. To pa velja tudi za specializirano brigado Redčega križa, ki je bila razdeljena na štiri enote: zdravstveno, vzgojiteljsko, socialno in tehnično. Čeprav ne gre posploševati, pa velja kritična ocena zlasti za pionirsko izmeno, ki ni bila dovolj dobro pripravljena, nekaj kritik pa je tudi na račun vodstva letošnje akcije, kar bo nedvomno nadvse dobra izkušnja za načrtovanje prihodnjih akcij.

To je ena izmed poglavitnih ugotovitev s seje skupščine republiške mladinske delovne akcije „Goričko 83“ v Murski Soboti, ki so se je udeležili delegati podpisnikov samoupravnega sporazuma o medsebojnih obveznostih, načinu

zdrževanja in uporabi sredstev za izvedbo omenjene akcije. Navzoči pa so bili tudi predstavniki RK ZSMS. Iz sprejetega zaključnega poročila je razvidno, da je 532 brigadirjev v 14 brigadah v času od 26. junija do 28. avgusta letos opravilo zelo pomembno delo pri obnovi cestnega omrežja, položitvi telefonskega kabla med Salovci in Dolenci ter pri izkopu kanalov za koaksialni telefonski kabel na odseku Murska Sobotiča—Radenci, zunaj programa pa tudi v krajevni skupnosti Puconci pri urejanju ceste na Vanebo. Na vseh delovnih mestih, ki so bila v redu pripravljena — tako da ni bilo zastojev in drugih organizacijskih težav — so slovenski brigadirji dosegli povprečno normo 133,5 odseglj opravljenih delovnih delov. Vrednost opravljenih delovnih skupno s številnimi udarniški akcijami pa znaša nekaj nad 9,87 milijona dinarjev. Na ta način je republiška mladinska delovna akcija na Goriškem tudi letošnje poletje opravičila svoj namen.

Kot so omenili v razpravi, je bila najboljša prva izmena, v kateri je sodelovala tudi najboljša mladinska delovna brigada „Vojka Smuc“ iz Izole, ki se je izkazala tako na trasi kot v raznih interesnih dejavnostih. Ob tej priložnosti pa so delegati na skupščini znova omenili dokajšen razkorak med načrtovanjem in izvedbo posameznih akcij, ki ga je povzročilo precejšen dvig cen osnovnih življenjskih potrebščin, kot npr. mesa, ki se je v času akcije podražilo kar za trikrat. Zato letos niso mogli zagotoviti običajnega standarda brigadirjev glede prehrane, po čemer je sicer slovela MDA na Goriškem. Sprejeli so tudi poročilo o interesnih dejavnostih in začasnem finančnem poročilu, ker se je pojavila določena razlika med prihodi in odhodki. Izvršni svet pa je že odobril 460 tisoč dinarjev premostitvenega kredita za MDA „Goričko 83“.

Milan Jerše

SE BOLJ SPODBUJATI PROIZVODNJO

Osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1984 daje določene usmeritve in sledi zahtevi dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, pri čemer sta še posebej poudarjeni krepitve materialne osnove dela in povečanje izvoza, zlasti na konvertibilni trg. To je osnovna ugotovitev v stališčih izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti k predloženemu osnutku slovenske resolucije za prihodnje leto, ki so ga sprejeli na seji. Pri tem paniso mogli mimo nekaterih pri-pomb, ki naj prispevajo k še boljše dokončnemu in zelo pomembnemu razvojnemu dokumentu. Tako so v razpravi menili, da bi v resoluciji kazalo vnesti več elementov za spodbujanje proizvodnje, v večji meri pa je treba izpostaviti tudi krepitve samostavnih odnosov in odpravi razne močne administrativne

posege, ki uravnavajo gospodarsko politiko in prihodnjem letu. V prizadevanjih za večji izvoz pa bi bilo nujno potrebno pripraviti bilanco izvoza, s katero bi lahko dejansko zagotovili 20-odstotno povečanje izvoza na konvertibilno območje. Po mnenju članov soboškega izvršnega sveta mora slovenska resolucija zagotoviti tudi enake razmere in materialne možnosti za delavce v družbenih dejavnostih kot v gospodarstvu. Pri politiki cen pa so se zavzeli za postopno odpravljanje disparitet in spoštovanje ekonomskih logik ter čimprej prehod na uveljavljanje zakona ponudbe in povpraševanja. Predvsem pa je treba zagotoviti nadzor nad cenami proizvodov, ki predstavljajo najnujnejše življenjske potrebščine.

V zvezi s tem dokumentom je tudi osnutek resolucije o politiki družbenega in gospo-

darskega razvoja soboške občine v letu 1984. V razpravi so podprli osnovne usmeritve in naloge družbeno-ekonomskega razvoja, nekaj pomislekov pa je bilo glede realnosti materialnih okvirov razvoja v prihodnjem letu. Tako bi naj družbeni proizvod povečali za 3 odstotke, industrijsko proizvodnjo od 3 do 4 odstotke, kmetijsko proizvodnjo za 4 odstotke, izvoz za 15 odstotkov, zaposlenost pa za okoli 1,5 odstotka. Govor je bil tudi o materialnih naložbah, kjer za zdaj znaša predračunska vrednost nekaj čez 2,44 milijarde dinarjev. To število bodo še dopolnili, predvsem s takšnimi investicijami, ki bodo omogočale boljše izkoriščanje in povečanje proizvodnih zmogljivosti ter dvig produktivnosti, s čimer pa je tesno povezano povečanje izvoza in odpiranje novih delovnih mest.

Milan Jerše

V spomin Romanu Mecilošku

Kakor jesensko sonce, ki zgodaj zahaja, tako se je mnogo prezgodaj iztekla tudi življenjska pot Romana Meciloška. Ki ga dozorila in odtrga jesenski veter. Njegov je prekinilo življenje človeka, ki bi še moral živeti. Roman se je rodil 26. 2. 1928 v Zagorju ob Savi. Osnovno šolo je obiskoval v Hrastniku. Gimnazijo je končal v Celju. Med vojno je bil izseljen v Srbijo, kjer je navezal tesne prijateljske stike, ki se odražajo tudi danes. Po končanem študiju ga je življenjska pot zanesla v Prekmurje, kjer se je najprej zaposlil v Kmetijskem gospodarstvu Beltinci. Tukaj si je ustvaril tudi družino. Pozneje je bil zaposlen še v KG Rakičan, v Agromerurju in veterinarski postaji M. Soboti, Aprila leta 1978 se je v Murski Soboti zaposlil v Upravi za inšpekcijske službe. V kmetijski službi je bil poznan kot dober sodelavec, iskren tovariš in skrben obupa. Na njegovem obrazu ni bilo znakov obremenjenosti. Z nasmehom in šalo je mnogokrat ponel naše razpoloženje. Njegovo plemenito srce dobro spoznali šele v njegovem pismu. Vsekar smo se spraševali, od kod moč in želja do življenja. To moč mu je dajala neizmerna ljubezen do naravnih do sodelavcev, prijateljev in vsega, kar je bilo domačega.

N. F.

Ceste je treba vzdrževati!

Podobno kot v ostalih pomurskih občinah, tudi v občini Murska Sobota, kjer je skupno 1551 kilometrov javnih cest, od tega kar 1195,23 kilometrov makadamskih vozišč, ne morejo biti zadovoljni s trenutnim stanjem na področju cestnega gospodarstva. Krčenje finančnih sredstev za vzdrževanje cest namreč ne zagotavlja takšnega obsega del, ki bi dejansko vsaj omogočal približno enako stopnjo ohranjanja in prometne varnosti, kot to jasno določata zakon o cestah in zakon o temeljnih varnostih prometa. Stroški za vzdrževanje 465 kilometrov lokalnih cest v soboški občini so v zadnjih letih skokovito narasli, zato so vprašljiva vsa nadaljnja načrtovanja na tem pomembnem področju. To dovolj zgovorno dokazuje podatek, da je občinska cestno-komunalna skupnost porabila za vzdrževanje lokalnih kategoriziranih cest v letih 1980—1982 blizu 45 milijonov dinarjev. Potrebna sredstva pa je skupnost zagotavljala iz zakonsko določenih virov, t. j. taks od motornih vozil, prodaje bencina in plinskega olja. Če vemo, da se je od maloprodajne cene bencina in plinskega olja, prodaja pa se nenehno zmanjšuje, delilo 85 odstotkov zbrane denarja za magistralne in regionalne ceste, le pičlih 15 odstotkov pa za lokalne kategorizirane ceste, je predstava o trenutnem stanju povsem nazorna.

Zato je razumljivo, da se v tej nič kaj rožnati situaciji, ko mora skupnost za ceste tudi odplačevati kredite iz prejšnjih let, poskuša najti

najustreznejša rešitev. V tej smeri so sprejeti tudi nekateri sklepi o ureditvi cestnega gospodarstva, ki naj zagotovijo boljše vzdrževanje cestnih povezav v soboški občini. Le-te so na nedavnem zasedanju sprejeli zbori občinske skupščine. Tako se med drugim predvideva, da bi do začetka zimsezone v skladu z zakonom o cestah in družbenim dogovorom o organiziranju TOZD za vzdrževanje in varstvo cest prenesli vzdrževanje lokalnih cest skupaj z opremo in delavci iz delovne organizacije Sobotna TOZD Komunalna v Cestno podjetje Maribor TOZD za vzdrževanje in varstvo cest Murska Sobota. Pri takšnem prenosu cest pa se mora upoštevati okvir razpoložljivih sredstev, ki so se doslej namenjala za vzdrževanje lokalnih cest.

Do konca letošnjega novembra pa bi naj v soboški občini ugotovili stopnjo izrabljenosti regionalnih cest in pripravili predlog kategorizacije lokalnih cest. Brez dvoma gre za dve nadvse pomembni nalogi, saj bo od njiju odvisno realno prikazovanje pereče cestne problematike. Nič manjšega pomena ne bo analiziranje srednjeročnih planskih dokumentov za vzdrževanje in varstvo cest v občini, da bi lahko prišli do ustreznega predloga reblansa, kar terjajo zaostrene gospodarske razmere, ki očitno niso priznale tudi področju cestnega gospodarstva. Da ne govorimo posebej o cenah storitev za vzdrževanje cest, ki jih mora TOZD vzdrževanje mariborskega cestnega

podjetja prilagoditi cenam podjetja Sobotna TOZD Komunalna.

V soboški občini pa se zavzemajo tudi za povečanje virov sredstev za enostavno reprodukcijo cest, predvsem glede večjega deleža sredstev od prodajne cene bencina in plinskega olja. Za zavarovanje in varstvo obsejkega cestnega omrežja pa je treba dosledno upoštevati dovoljene osne obremenitve cest, posebno še ob spravi kmetijskih pridelkov in lesa, ker to povzroča na cestah precejšnje škodo, predvsem v naseljih. Velikega pomena

pa je tudi zavzemanje za solidarnost pri modernizaciji cest v naši republiki, kakor tudi cest, ki povezujejo mednarodne mejne prehode, ki naj še naprej ostanejo v pristojnosti republiške skupnosti za ceste.

Nenazadnje je treba zagotoviti tudi večji vpliv delegatov v vseh tistih primerih, ko se odloča o razvoju cestnega omrežja. Resno bi kazalo razmisliti tudi o pobudi, da bi v okviru inšpekcijskih služb pomurskih občin preučili možnost za zaposlitev inšpektorja za ceste.

Milan Jerše

LENDAVA

Kakšen razvoj v prihodnjem letu?

Ob normalni preskrbljenosti gospodarstva z reprodukcijskimi materiali in doslednim varčevanjem z energijo in surovinami bi v prihodnjem letu stopnja rasti družbenega proizvoda rasla za 3 odstotke, industrijska in kmetijska proizvodnja pa naj bi rasli po 7-odstotni stopnji. Zaposlenost naj bi bila večja za 3 izvoz pa za 10 odstotkov. Na razvi industrijske proizvodnje naj bi predvsem vplivala večja proizvodnja v INA-Nafti. Planiki. Gorenje-Varstvo in Primatu. Planirano povečanje izvoza je manjše od republiškega povprečja predvsem zaradi zmanjšane izvoza petroke-mičnih izdelkov. Investicijskih naložb, kot kaže, tudi v prihodnjem letu ne bo. gradili bodo le skladišče za UREO v INA-Nafti in obrat za proizvodnjo antibiotikov. Obrat bo gradil LEK. Razgovori o gradnji obrata za keramično industrijo potekajo, upati je le, da bo do gradnje v Dolgi vasi tudi prišlo. V kmetijstvu velja omeniti predvsem komasacije v Pincavi in Dolini, melioracije in rekonstrukcije mesnopredelovalnega obrata v Lendavi za razsekovanje divjadi. Manjša vlaganja bodo še v trgovino in turizem. V prihodnjem letu se mora bolj uveljaviti dohodkovno povezovanje zaradi boljše

preskrbljenosti s surovinami in reprodukcijskimi materiali, pri čemer lendavsko gospodarstvo najbolj peša. Osnutek resolucije o razvoju občine Lendava v prihodnjem letu, ki bo v javni razpravi, predvideva tudi hitrejši razvoj drobnega gospodarstva. Poenostavljeni naj bi bili postopki za izdajo obrtnih dovoljenj, olajšave pa naj bi bile tudi pri davkih. Potrebno bo tudi dohodkovno povezovanje z industrijo, ki že sedaj ponuja roko obrtnikom. Gospodarski razvoj bo v veliki meri odvisen tudi od maksimalne izkoriščenosti strojev in izboljšanja nekaterih tehnoloških postopkov. S tem, kar imamo, moramo ustvariti več kot v lanskem letu, so med drugim ugotovili tudi na izvršnem svetu skupščine. Gospodarska stabilizacija mora postati vsakdanja skrb slehernega zaposlenega, saj bo lahko le tako najti pota iz težav. To kar ta trenutek lendavsko občino najbolj skrbi, je še vedno neurejeno vprašanje sanacije poslovanja INA-Nafte. Zadnji razgovori sicer kažejo, da se zadeva premika, vendar je za nami vse preveč dolgo oklevanje, ki prinaša samo večje izgube. Izvršni svet bo zategadelj v prihodnjem letu posvetil temu kar največjo pozornost.

Jani D.

LENDAVA

Manj družbenih stanovanj

Po podatkih stanovanjske skupnosti Lendava bo v prihodnjem letu možno graditi v občini le 12 družbeno najemnih stanovanj. Od tega naj bi bila polovica solidarnostnih stanovanj. Zakaj gradnja družbenih stanovanj zastaja? Po mnenju stanovanjske skupnosti predvsem zaradi tega, ker v delovnih organizacijah dajejo 70 odstotkov sredstev za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš in le 30 za družbeno gradnjo, to pa seveda nikakor ni prav. V lendavski občini so v začetku tega srednjeročnega obdobja načrtovali 250 družbenih stanovanj, od tega jih bo v najboljšem primeru zgrajenih nekaj več kot polovica zaradi pomanjkanja sredstev. V kolikor bi hoteli poizvedeti gradnjo družbenih stanovanj, bi morali spremeniti razmerje sredstev za družbeno gradnjo in individualno gradnjo, zato pa bi se morali odločneje zavzeti sindikati.

Jani D.

SISI KOT »DEŽURNI KRIVEC« ALI

KLJUČARJI BREZ KLJUČA ?!

Kaj pa, če v vsej tej plejadi (do)zdajšnjih »sisovskih« skupščinskih nesklepnosti ne tlijo morda protesti — če ne še kaj hujšega? — delegatov, naj bodo izvajalci ali uporabniki (zlasti teh!), zoper s kilami papirja in brezkončnih formalnosti obtežen delegatski sistem razprav, glasovanj in odločanj? Vprašajmo se še neposredneje: mar nesklepnosti po »tekočem traku« ne svari, kako so delegati prenasajeni s stališči, sklepi in še najbolj vse mogočimi izračuni, ki jim jih »vsiljujejo« strokovne službe in razni izvršni organi in ali se ne bojimo malodušja, ki je vse glasnejše in nevarnejše: da na seje itak nima smisla zahajati, ko pa je že vse vnaprej odločeno?

Toda — če tvegamo in gornjim domnevam in pomislekom z nekaj pridržki pristavimo — kaj ni vse to zgolj okvir, pesek v oči za hudo zamegljeno, če kar skazeno podobno o stvarni vlogi, pomenu in uveljavljanju samoupravnih interesnih skupnosti? Kolegica Brigita Bavcar nam je ponudila dejstva in lastne presoje (Delegati in (ne)skepnost. Vestnik. 20. oktobra), ki naravnost izzivajo, da jih pretuhtamo in kolikor se le da razmislimo, kaj bi se dalo poskušati, da bi zajezili »leviteve« sisov v upravljalški aparat, podaljšano roko države in delegatov v stroje za glasovanje in kimanje. To je tem nujneje, spričo — žal prenačelnih in zato pretiranih! — zahtev po spremembah in dopolnitvah političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Prve so se kakopak znašle na udaru ravno samoupravne interesne skupnosti. Iz katerih razlogov? Več jih je.

Brez posebnih ambicij po do-rečenosti in brez prizivnosti biradi naprej spominjamo na »rojevanje« sisov, ki — navkljub z ustavo leta 1974 jasno začrtanim smernicam — ni šlo brez »porodnih krčev«. Nesamo, da smo jih pospremili na pot z obilico paragrafov (beri: zakonskih in podzakonskih aktov), sli smo se dlje in prostor ustavno zagamčenega samoupravnega sporazumevanja in

družbenega dogovarjanja ter svobodne menjave dela bistveno zožili ter uravnavanje odnosov prepustili na »milost in nemilost« administriranju in »papirokraciji«. Ko pa je začela delovati vse-mogočna logika paragrafov, je bilo seve že prepozno. Namesto, da bi po duhu in črki ustave prepustili zadovoljevanje in usklajevanje osebnih in skupnih interesov delovnim ljudem, so si te pravice, obveznosti in odgovornosti »prilastile« institucije (organizacije združenega dela, delovne skupnosti in drugi). Še več: tisto, kar je ustava (glej ustavo SFRJ od 51. do 59. člena) predvidela kot izjemo — torej ustanavljanje sisov z zakonom — je postalo pravilo, tisto pa, kar bi moralo biti splošno pravilo — se pravi ustanavljanje sisov po samoupravnih poti — je postalo redka izjema.

Da nas vzdrževanje samoupravnih interesnih skupnosti veliko stane, najboljše občutimo ob izplačilih osebnega dohodka sredi ali konec meseca, ko nam preprosto »odtrgajo« od plače takšen in tolikšen delež, kakršna in kolikšna je pač prejšnja stopnja za posamezno dejavnost. Na ta račun tudi leti največ gor-kih, ki imajo vse navidez sila (ne)smiselni skupni imenovalci: če gre za svobodno menjavo dela, samoupravno sporazumevanje in

dogovarjanje, skratka solidarnost in vzajemnost, čemu nas »obdavčujejo« — nas in naše delovne kolektive? Po drugi strani in kot posledica pa se prav zaradi avtomatizma zbiranja sredstev ne tako redko na računih sisov znajde veliko več denarja, kot je nujno in družbeno upravičeno. V takih primerih je treba seči po skrajnih administrativnih ukrepih: predpisati linearno blokiranje računov sisov in vrnitev dela sredstev združenemu delu. Mar potem takem krilaticu, ki kroži v javnosti, o silih kot ključarjih družbenega bogastva, kar razpolagajo z znatnimi denarnimi sredstvi v imenu delavskega razreda, ni blizu resnici?

Problem zase je teritorialno zapiranje samoupravnih interesnih skupnosti, z drugimi besedami: kar sicer poznamo v organizacijah združenega dela kot »tovarniške plotove«, to so pri sisih »plotovi samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja«. Zaprtost in lokalistična (regionalistična) mentaliteta, ki se nam tudi in zlasti v Pomurju najbolj boleče otepa, sprožata izjemno kočljive posledice, ki se znajo izroditi v težko rešljive spore in navzkrižja. »Ne glede na osebni delovni prispevek in na druge značilnosti svojega socialnega položaja, delavec iz revne, nerazvite občine in delavec iz sosednje bogate občine nimata enakih možnosti za zdravljenje in šolanje, za vsaj približno enako raven komunalnih storitev in sodelovanje v organiziranem kulturnem življenju. To neizbežno tanjša vezi razredne in človeške solidarnosti med njima in oži okvir njune socialne identifikacije.« Je nazorno menil v eni zadnjih izjav za javnost predsednik Ustavnega sodišča SR Srbije dr. Najdan Pašić.

Množenje sisov, ki naj bi — kot je dolgoročno zamišljeno — nadomestili klasičen državni (oblastni) aparat, tako poraja verižne odzivnosti takorekoč na vseh področjih. Pravzaprav in resnici na ljubo jih že kar pretirano izdajamo iz našega siceršnjega »samoupravnega« birokratizma (glej uvodnik dr. Bogdana Kavčiča v Teoriji in praksi, št. 7/83), ki se dobesedno iz dneva v dan »hrani« z novimi in novimi predpisi, hkrati pa tudi organi, organizacijami in službami. Nastaja skratka vtis, kot da so »dežurni krivci« za vse, kar se dogaja na trasi zveza — republike — avtonomni pokrajini — regije — občine, medtem ko številne druge oblike in razpredene družbene korenine »nam lastnega birokratizma« le tu pa tam razgalimo in okramo. Ta očitek resda do neke mere drži, vendar sam po sebi ni kaj prida, saj je očitno, da brez »pometanja pred svojim pragom« pri praktičnih izpeljavah političnega sistema socialističnega samoupravljanja — ta pa, poudarjamo, v svojih teoretičnih osnovah ni v krizi, kakor je razširjeno mnenje!!! — ne bo šlo. »Ključna plastična prisposoba o birokratu-biciklistu, ki upogiba hrbet pred tistimi, ki so nad njim in pritiska tiste, ki so pod njim« (dr. Bogdan Kavčič), velja še dandanes, vnovičen premislek o njej pa prinaša zgolj in edini »recept«: doslednejše razvijanje samoupravnih in družbenih odnosov. In če se za hip vrnemo h komentarju kolegice Brigite Bavcar — tudi serija nesklepnih skupščin sisov v občini Murska Sobota, ki jo je bojda med drugim zakuhalo lepo vreme, kaže, da ne bo tako zlahka najti »pravega« ključa za ključavnico, ki je sicer v rokah ključarjev. B. ŽUNEC

mala anketa

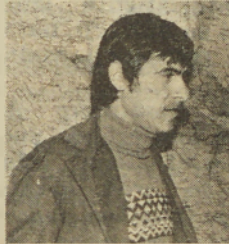
BRALCI O KNJIGI

Mesec knjige se je prevesil v drugo polovico in preden se izteče, smo pobrali pet vnetih bralcev o tem, po kakšnih knjigah najraje in najpogosteje posegajo, kdaj berejo in ali so knjige, ki jih berejo, kupili, si jih sposodili pri znanih ali pa zavili v katero od matičnih, krajevnih ali pa z avtorjem vedno bolj obiskanih oddelkov potujoče knjižnice v organizacijah združenega dela. Veliko so jih odprli letos in v glavnem lahko s svojimi knjižnicami pohvalijo vse večje organizacije združenega dela ter krajevna središča v Pomurju, kar je zelo pomembno za razmah bralne kulture med ljudmi.

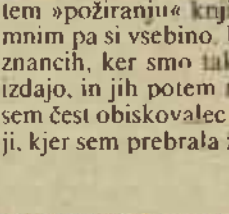
in seveda v naši potujoči knjižnici v delovni organizaciji Panonija. Knjige v njej se čisto zamenjujejo, tako da smo bralci kar zadovoljni in se le redko kateri odloča za nakup ali izposoja knjig drugod, v matični knjižnici ali knjigarni na primer.

DRAGICA BARIŠIČ iz Murske Sobotice: Najljubše so mi knjige na temo narodnoosvobodilne borbe in vse življenjske knjige, ki spremljajo dogodek iz našega vsakdanjika. Večinoma knjige kupujem pri Sveta knjige, in to ne le v mesece knjige, ampak sproti. Knjige si tudi sposojam od prijateljev.

FELIKS PIHLAR iz Mole pri Ljutomeru: Zdi se mi, da kvantiteta ni edino merilo pri branju knjig. Sam sem v zadnjem letu prebral le šest knjig, ker sem doma študiral, takrat pa nisem bral nekaj let nazaj. Med knjigami izbiram predvsem tiste, ki so pisane na osnovi dokumentov — torej čitavo dokumentarno vsebino. Knjige sem si sposojal v naši delavski knjižnici, ker se mi zdi izbor po mojem okusu v zadnjem času povsem zadovoljiv. Knjig ne kupujem, vsaj v zadnjih letih, ko sem študiral, jih nisem kupoval, saj je potrebno odšteti že kar veliko denarja in tudi potrebno se mi ne zdi, saj je izposoja ugodna.

MARJETA DITTRICH iz Murske Sobotice: Berem dosti, števila bi se težko spomnila, saj izrabim za branje večino svojega prostega časa, pa naj bo to popoldne, zvečer ali celo ponoči. Posegam po vseh vrstah, kriminalkah, lahkotnejših rokmah, strokovnih tekstih, tudi po kakšni lažji filozofiji. Pri tem »požiranju« knjig avtorje običajno pozabim, zanimam pa si vsebino. Knjige kupujem, si jih sposojam pri znanih, ker smo tako dogovorjeni, da vsak kupi kakšno knjigo, in jih potem med sabo izmenjamo, prav tako pa sem čisto obiskovalec knjižnice v naši delovni organizaciji, kjer sem prebrala že skoraj vse, kar imamo na zalogi.

STANKO KOVAČIČ iz Murske Sobotice: V tem letu sem prebral okoli štirideset knjig, med njimi predvsem take s vojno tematiko, torej vojne in zgodovinske romane. Berem knjig mi pomeni nekaj več, kot za sprostitve po delu. Berem predvsem zvečer, ko sem prost, dopoldne pa je veliko obveznosti. Knjige si že vrsto let sposojam v pokrajinski knjižnici, prav tako obiskujem knjižnico v delovni organizaciji, ob enem pa jih kot član Sveta knjige tudi kupujem. Se da so knjige nekoliko cenejše, izbor pa dovolj pester, kajti čas nakupom knjig ni naklonjen.

MARTA RAŠČAN iz Velike Polane: Priznati moram, da me revije in televizija niso odvračali od knjige. Te pri nas redno kupujemo in jih imamo seveda precej. Prevladujejo seveda dela rojaka Miška Kranjca, nekatere imajo celo njegove podpise. Sicer pa sem segala vedno po izdajah Pomurskega muzeja. V tem letu sem kupila tudi dve iz Murske Sobotice. Poleg leposlovnih del kupujem tudi razne strokovne knjige, tako sem kupila tudi Telo kot stroj. Domači zdravnik, Kuharica... Za branje knjig vedno najdem čas. To je ponavadi pomno zvečer, ko seveda ob nedeljah. Knjige slovenskih avtorjev vsekakor ne puščam mimo. V letošnjem letu pošljem tudi v Kanado in so mojim rojakom najlepše darilo.

Bunar na nebu Vodnjak na nebu

Ptice su u nebu bunar iskopale. / Noću se iz njega prelivaju
zvezde / Ponekad niemu odlazim da mesečine natočim.

Ptice so na nebu vodnjak izkopale. / Ponoči se iz njega
prelivajo zvezde. / Včasih k njemu grem, da si mesečine natočim.

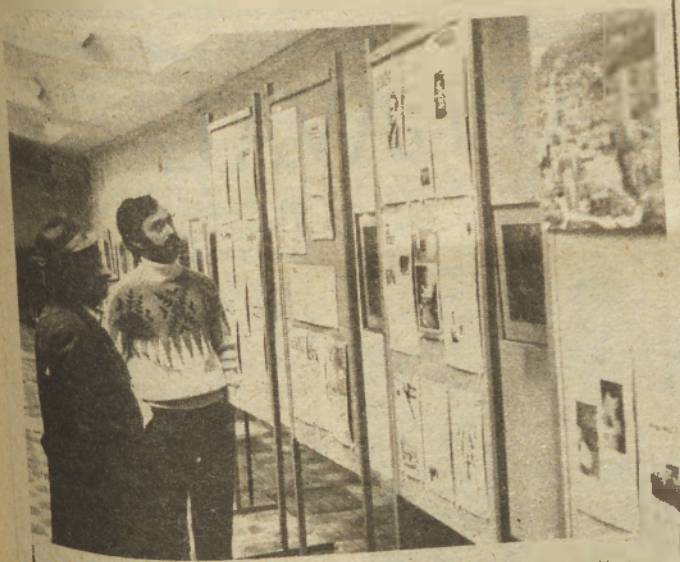
Manojle Gavrilović
prevod (D. L.)

Pesem je vzeta iz zbirke Manojla Gavrilovića Bubnjevi na Karpatah, pesnika iz Titovega Užica, ki se je v petek predstavil v Murškem občinstvu v literarnem večeru na otvoritvi razstave Pisna beseda Titovega Užica, ki sta jo pripravila Narodna knjižnica Edvard Kardelj iz tega mesta in galerija Ante Trstenjak iz Ljutomer. Prireditve spada v sklop kulturne izmenjave obeh pobratenih občin, ki je zapisana v posebnem sporazumu o sodelovanju obeh mest. Že deset let traja ta kulturna izmenjava, ki je poleg politične vsaj tako bogata, če ne bolj.

Leta 1981 je pričela obdobje podpisa petletnega sporazuma o kulturni izmenjavi. O že realiziranih nalogah in izmenjavi, ki bo še sledila, je tovariš Franjo Štebih, predsednik kulturnega društva Ivan Kavčič Ljutomer (to društvo je glavni nosilec kulturne izmenjave) povedal naslednje:

V srednjeročnem obdobju 1981—1985 je več kulturnih akcij in medsebojnih izmenjav. Doslej smo v Ljutomeru imeli v gosteh že Narodno gledališče iz Titovega Užica, naši amaterski gledalci so gostovali v Užicu s Hermanom Celjskim, likovniki iz pobratene občine so lani imeli razstavo v Ljutomeru, v letošnjem letu pa smo našim občanom (skupno z galerijo v Titovega Užica) pokazali življenje. Uzičke republike, ki je v letu 1941 obstajala 67 dni. Od nalog, ki še ostajajo, pa bodo najpomembnejše izvršene že prihodnje leto, ko bo društvo slavilo 90-letnico obstoja.

Tako bodo ti prihodnje leto s koncertom v Titovem Užicu poizkušali prenesti delček naše pevske kulture v to pobrateno občino, njihov mesni pevski zbor pa bo z enakim koncertom

Razstava Pisna beseda Titovega Užica, ki bo v Ljutomeru v galeriji Ante Trstenjak do konca novembra, predstavlja zgodovino tega revolucionarnega mesta v tiskani in pisni besedi.

vrnil v Ljutomer. Načrtujemo pa še predstavitev našega akademskega slikarja Vlada Potočnika v Titovem Užicu, ter nekatere druge kulturne prireditve. Že sedaj pa smo pričeli govoriti, kakšno vsebino dati naslednjemu srednjeročnemu sporazumu, za katerega nameravamo prav tako podpisati sporazum.

In če se povrnemo k otvoritvi razstave v petek zvečer, lahko zapisemo, da je uspela. Pesem Vodnjak na nebu bi lahko simbolično predstavljala kulturno vez, ki je stekla med Titovim Užicem in Ljutomerom, kajti kultura je globok vodnjak, iz katerega pijejo občani obeh mest.

Razstava prikazuje izdajateljsko dejavnost Titovega Užica leta 1883 naprej, večji del pa je namenjen predvsem izdajam namenjenim razvoju delavskega gibanja. V treh obdobjih, ki zajemajo po drugi svetovni vojni, bi kot najpomembnejše lahko označili obdobje med drugo svetovno vojno in pa izdaje knjig, po drugi svetovni vojni, ki se nanašajo nanjo. Gre predvsem za pisane besede o Uzički republiki in bojih na Kadinjači. Obiskovalci tako s kratkim in vsebinsko bogatim pregledom popotujejo skozi zgodovino tega revolucionarnega mesta.

Govoritev je bila tudi kulturniško pestr. Razstavo je vsebinsko predstavil mag. Slobodan Radović, predsednik kulturne izmenjave in direktor Narodne knjižnice iz Titovega Užica, pisno besedo pa sta predstavila pesnik Manojlo Gavrilović in ljubiteljski pisec Slobodan Ristić, delavec v DO Sevojno.

Pri bogati kulturni izmenjavi med Ljutomerom in Titovim Užicem ne gre samo za tesne in plodne stike, ki jih imata ti dve občini, gre za nekaj več: za uresničitev tistega velikega, tovariš, ki govori o bratstvu in enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslavije. In poznavanje kulturne dediščine predvsem po tisti sedanji kulturni trenutku vseh pobratimov je že globok in čvrst temelj za tesno bratstvo.

Dušan Loparnik

O kulturni animaciji

O tem, kako poživiti odzivnost delavcev in kulturno dejavnost v organizacijah združenega dela, je bilo že veliko zapisanega in povedanega. Z namenom, da bi vse skupaj nekako poživili, pa je bil pred kratkim v Murški Soboti seminar za organizatorje kulturnega življenja. Organiziral ga je svet za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu, od stodvajset vabljenih pa se je petkovega seminarja v prostorih delavske univerze udeležilo triindvajset kulturnih animator-

predstavlja Sandi in Marjanca Krošl, ki se samotna najmeta na božični večer. V drugi predstavi z izvirno in prepričljivo sceno (ki je bila opažena in nagajena na minulem Borštnikovem srečanju v okviru katerega je gostovanje v Murški Soboti potekalo) pa sta nastopila (prav tako nagajena) Mira Lampe-Vujičić in Bine Matoh. Kot mlada z vso potvorenostjo sedanjega trenutka obremenjena človeka sta bila izvirna v dialogu in težnji, da odvzeta ves balast in se

rane prireditve in brezplačne vstopnice.

ERIKA HRIBERŠEK iz doma učencev Štefan Kovač je bolj kot o animatorskem delu med tam zaposlenimi govorila o lastni ustvarjalnosti mladih varovancev. Ti so doslej s svojimi uprizoritvami že velikokrat zapolnili domačo jedilnico in grajsko dvorano v Murški Soboti, prav tako pa so med rednimi obiskovalci gledaliških gostovanj in drugih prireditev.

TONČEK KOSI iz delovne skupnosti skupnih služb družbenih dejavnosti v Murški Soboti je dejal, da se po njegovem mnenju zaposleni v administraciji vse premalo posvečajo kulturnim dejavnostim. Premalo časa posvečajo predvsem knjigi, zato pa so aktivnejši pri pripravi in izvedbi praznikov ob praznikih.

O abonmajih pa je prepričan, da bi morali biti rdeča nit kulturne ponudbe pri nas, tako kot je to drugod, kjer so gledališke uprizoritve dogovorjene vnaprej, zato je tudi obisk večji.

MARJANA HANČ iz službe družbenega knjigovodstva je v okviru kulturne dejavnosti izpostavila knjižnico, v kateri je poleg strokovne in družboslovne literature tudi nekaj beletristike.

Prav tako se tam zaposleni udeležujejo organiziranih prireditev (na primer gostovanj) in praznikov, ki jih sami pripravljajo ob pomembnejših praznikih oziroma dnevih. Tako sedem-osem jih je pripravljenih aktivno sodelovati in s skupnimi močmi ter pomočjo bližnje pokrajinske in študijske knjižnice, kjer je zajeten knjižni fond in v njem tudi primerna literarna osnova za kakšne recitale, potem nekako gre.

SLAVA ZRINSKI iz Potočnika je dejala, da je zaradi izmenskega dela nekoliko težja organizirati trgovke in trgovce, vendar jim v skupnih službah običajno le uspe pripraviti kakšno proslavo ob pomembnejših datumih, prav tako pa imajo tudi svojo knjižnico in v njej vedno več knjig in bralcev.

Iz vsega povedanega je bilo razbrati, da je kulturna dejavnost v posameznih delovnih organizacijah odvisna od priaznosti oziroma odnosa, ki ga imajo do kulture njihovi kulturni animatorji.

Tam, kjer so le-ti aktivni, je živahna (v okviru možnosti seveda) tudi dejavnost, tam, kjer jih imajo zapisane le na papirju, pa tudi kulturnega odziva ni. O ponudbi pa bo poleg lastne ustvarjalnosti kazalo posebej govoriti.

Brigita Bavčar

Kulturni koledar

ČETRTEK, 10. NOVEMBRA
RADENCI — Ob 10. uri bo v Kongresni dvorani hotela Radin nastopil moški pevski zbor Radenske in otvoril zbor gostinsko turističnih delavcev iz vse Slovenije, ki bo v zdraviliškem kraju potekal dva dni.

PONEDELJEK, 14. NOVEMBRA

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin bo otvoritveni ogled grafik akademске kiparke Mirjam Zupančič iz Ljubljane.

TOREK, 15. NOVEMBRA
RADENCI — V kongresni dvorani hotela Radin bo ob 18. uri koncert Prekmurskega okteta.

V STILU CARDE

Madžarsko kulturno društvo »Petőfi Sándor« v Ljubljani obstaja že več let, vendar pa o njegovem delu in udejstvovanju bolj malo vemo. Toda tisti, ki ne govorijo mnogo o sebi, lahko tudi dobro in aktivno dela. Tako je tudi s tem društvom. Povezuje v Ljubljani živeče Madžare, pa najsi bodo iz Vojvodine, Prekmurja ali iz sosednje Madžarske. Klub šteje okrog 100 aktivnih članov. V zadnjih letih se trudi, da bi poleg svoje klasične dejavnosti — to je spoznavanje in poglobljanje kulturne dediščine tega naroda — popestril tudi družabno življenje. Zato že nekaj let prireja dobro obiskane izlete na Madžarsko, ki se jih v nadalje večjem številu udeležujejo tudi Slovenci. Ker je zanimanje za delo društva iz leta v leto večje, se je vodstvo odločilo, da letos prvič priredi odprto družabno srečanje članov in njihovih prijateljev. Ljubljanski hotel Slon je z veseljem dal na razpolago svoje prostore v veliki kavarni. Pravo madžarsko večerjo bodo pripravili kulinarčni mojstri te znane hotelske hiše, manjkalo pa seveda ne bo madžarskih melodij.

Prireditve »Piros csizma csarda« bo dne 11. 11. 1983 ob 19.30 uri.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra je se vedno odprta 9. mednarodna likovna razstava Panonija 83, na kateri se s svojimi deli predstavljajo trideset likovnih umetnikov iz treh dežel: Jugoslavije (Slovenije), Avstrije in Madžarske. Poleg likovne pa je tokrat prvič predstavljena tudi založniška dejavnost, kot del bogate kulturne ustvarjalnosti iz panonskega sveta. Iz Murske Sobotne bodo razstavljena dela prenečena v Szombathely na Madžarskem in Železno na Gradiščanskem v sosednji Avstriji.

LENDAVA — V galeriji Lendava sta na ogled stalna in muzejska zbirka.

TISKARSKI ŠKRAT

Zaž zaradi mrzličnega vsakdana, pa tudi zaradi nepazljivosti stavcev, premnogokrat zagodejo tiskarski škrti, in »pozabavajo« bralca.

Tako je morda marsikateremu ušel nasmeš v žanko Pesnikova intima (Vestnik, št. 40, 13. 10. 1983) kjer je bila predstavljena moja najnovejša pesniška zbirka Zanna.

Na mojo željo je bila natisnjena moja najdražja pesem Credo, ki pa jo je tiskarski škrt docela spremenil, čeprav se je poigral samo s črko e (smei: prav: smrti), zato bi želel, da se moja pesem ponovno natisne kot je zapisano v knjigi:

Jaz sem mravljišče drobnih smrti
tihožiže iz snega
dež, ki se neha v šipi
iz sveta

Jaz sem naključje žarnega obreda
golota in prezir
igrača, ki pokuka dečku
v počasni mir

Menim, da nosi pesem zdajle drugačen pečat. Nisem noben pikolovec ali nergač, morda celo prevzetnik, pa tudi oglašil se ne bi, če bi bila storjena neopazna napaka, če pa že gre za popolnoma spremenjen pomen, pa je treba vsakakor opozoriti.

Milan Vincetić

Prvi in edini v Pomurju

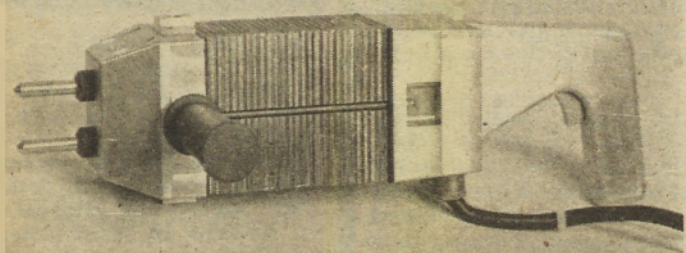
O tem, če je želja, da bi občinska raziskovalna skupnost postala podaljšek združenega dela, stvarna ali zgolj „pobožna“, bi se dalo razpredati, vendar nam sploh ne gre za to. Bolj bi radi predstavili, kakšne sončne, a tudi senčne plati ima tak „podaljšek“ za delovni kolektiv. Najprej vsekakor omogoča razgled nad raziskavami, ki jih snujejo delavci v razvojni službi ali za strojem in če kaže, da bo kateri od koristnih predlogov, tehničnih izboljšav ali izumov goden za presaditev v proizvodni proces ali sicer dovolj koristen, utegne raziskovalna skupnost vendarle razvezati svoj — ne vedno in povsod shujšan — mošnjček. To bo storila tem prej, če je posredi taka „pogrnjavščina“, ki bi denimo občinskemu gospodarstvu nekoliko radosnejše odskrnila duri za prodor na tuja tržišča. „Podaljšek“ bi znal hkrati vplivati kot „blažina injekcija“ na strokovnjake iz tovarn, da hrabreje plunejo v roke in pokažejo, kaj znajo in zmorejo, raziskave pa bi bile tako manj same sebi

notipne delavnice tozda Varilna oprema. Funkcionalni prototip manjše prenosne naprave za dvotočkovno uporovno varjenje jeklenih pločevin, debelih največ milimeter (na slikah), je solidno prestal testiranja in preskuse, ob misli, da pomeni nadomeščanje dotlej dragega uvoza, pa je bilo zadovoljstvo njegovih tvorcev toliko večje. Za tiste, ki imajo vsaj malo tehniške žilice, bržčas ne bo odveč nadrobnejša predstavitev Varstrojevega dvotočkovnika, ki je na letošnji mednarodni razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novosti, imenovani RAST YU '83 prejel od gospodarske zbornice Jugoslavije plaketo z bronasto medaljo.

Aparat je priključen na omrežno napetost 380 V/50 Hz. Energetski transformator — sestavni del varilnih klešč — znižuje to napetost na 2,8 V, na raven, ki je ustrezna za elektroporovno točkasto varjenje. Pri tej napetosti dobimo sorazmerno veliko jakost varilnega toka, ki je speljan na varilni konici. Z njima je treba pri varjenju pritisniti na

namen. Okrog rušenja zaprtosti raziskovalnih organizacij, ki se jih že kot po nepisanem pravilu drži vzdevek slonokoščeni stolpi znanosti, pa tako ni vredno tratiti besedi. Je pa zato prav in pošteno, da v tej zvezi razkrijemo zgled iz Lendave. Tamkajšnja občinska raziskovalna skupnost je namreč doslej prva in edina v Pomurju, zgrajena na dvodolnem načelu: ob zboru uporabnikov ima tudi zbor izvajalcev. Tega sestavljajo delegati, člani raziskovalne enote za varilno tehniko iz Gorenje-Varstroja, kmalu pa se jim kanijo pridružiti še člani dveh raziskovalnih enot iz Ina-Nafte. Sodeč po dozdajšnjih plodovih sodelovanja, so lahko v lendavskem gospodarstvu optimisti, vendar bomo podrobnosti prihranili za drugič.

BRON ZA DVOTOČKOVNIK

Na osnovi tržnih potreb in razvojnega načrta so si v lendavskem Gorenje-Varstroju, kolektivu z okoli 1200 zaposlenimi, tremi temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo, že pred časom zastavili nalogo, da razvijejo takšno napravo za elektroporovno točkasto varjenje, ki bo uporabna tudi takrat, ko je mesto za spoj dostopno le z ene strani. Pri klasičnem postopku varjenja je namreč spoj moč doseči s stiskanjem pločevine med dvema elektrodama za varjenje, kar pa terja dostopnost z obeh strani pločevine.

Končna odločitev je padla po temeljitih tehnično-tehnoloških razčlenitvah stanja razvoja na tem področju: izdelati napravo za t. i. dvotočkovno varjenje, česar pri nas še nihče ne izdeluje. Strokovnjaki raziskovalne enote za varilstvo — ta je registrirana in deluje v delovni organizaciji že tretje leto — so se materializacije zamisli lotili programsko, sistematično in timsko. Ob diplomiranim inženirju strojništva Antonu Vajdiču sta sodelovala še inženirja Vučak in Novak, vsak v okviru svojega specializiranega področja. Po nekaj poskusih so „končno materializacijo“ izdelavo prototipa v celoti iz domačih materialov — opravili delavci pro-

material, ki ga želimo variti, začetek varjenja pa sprožimo s pritiskom na tipko na ročaju naprave. Parametre za varjenje — jakost varilnega toka, čas varjenja — nastavljamo na krmilni omarici, ki omogoča kakovostno varjenje tudi pri neugodnih pogojih, na primer pri zamaščenih ali zarjavelih pločevinah. V krmilni omarici je namreč vgrajen samodejni kontrolnik toka, ki skrbi, da se cikel varjenja ne začne — čeravno smo ga že sprožili s pritiskom na tipko — dokler ni zagotovljen dovolj dober stik za prehod varilnega toka, vzemimo zaradi rje na površini pločevine.

Naprava lahko vari milimetrske pločevine na prav toliko debelo pločevino ali še na debelejša materiala, denimo razne profile. Pri mi-

limetrski (največji!) debelini varjenca zmore do 120 varov na uro. Za povečanje učinka oz. števila zvarnih spojev je predvidena izvedba z elektrodama, ki sta prisilno hlajeni z vodo. Pri takem načinu varjenja znaša največja varilna moč 14 kVA, nazivna moč pri 50-odstotni intermitenci — tj. predpisan faktor za obremenitev aparata — je 1,5 kVA.

Poznavalci si bodo verjetno iz teh podatkov sami znali pojasniti vrednost Varstrojeve inovacije.

Dodati velja, da se zdalec ni edina, sploh pa kolektiv uspešno poslovno-tehnično sodeluje z ostalimi domačimi proizvajalci podobne opreme. Omenimo Iskra-Avtomatiko pri skupnem razvoju aparatov za varjenje v zaščitnih plinih in tovarno parnih kotlov iz Zagreba pri proizvodnji investicijske opreme in nudenju inženiringa na področju varilne in rezalne tehnike. Kar zadeva razvojno dejavnost, pa ta čas najtesneje sodeluje z ljubljanskim inštitutom za varilno oz. njegovim oddelkom v Mariboru, povezan pa je še z nekaterimi drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo z atestiranjem proizvodov.

Branko ŽUNEC

IZKORIŠCANJE ENERGIJE

TERMOMINERALNA VODA V RADIATORJIH

Inženir Jože Brdnik s sodelavci je rad potešil novinarjevo radovednost z odgovori na številna vprašanja, hkrati pa je menil, da se je novica (pre)hitro razširila in da bi „sedma sila“ morala malo počakati. Sedma sila ne čaka, zato preberite, za kaj gre v Moravskih toplicah!

Tokrat ne bomo opisovali turističnih Moravcev ne tamkajšnjega zdravilišča in ne naštevati prijetnih vtisov številnih gostov, ki tudi zdaj oblegajo to zdravilišče... pač pa želimo povedati, da so v teh dneh naredili velik korak naprej na področju uporabe od 60 do 70 stop. vroče termomineralne vode za ogrevanje prostorov. Preprosto povedano: vodo, ki ima 3 ali 4 atmosfere pritiska in ki priteka iz 978 metrov globoke vrtnice MT-6, so priključili na del ogrevalnih teles, na radiatorje v

porodi marsikomu, nato pa pojasnil, da termomineralna voda iz treh prej narejenih vrtin vsebuje med drugim tudi vodni kamen, ki se ga sčasoma precej nabere na ceveh, zato vode niso izkoriščali za ogrevanje. Niso hoteli tvegati. Šele sedaj, ko so dobili analizo vrtnice MT-6, iz katere je razvidno, da ne vsebuje vodnega kamna, so se lotili poizkusa. Seveda ne takoj na radiatorjih, ki so vgrajeni v prostore, ampak so za poizkus priključili nekaj grelnih teles v neposredni bližini vrtnice. Po nekaj

je iztekajoča se voda le za nekaj stopinj manj vroča, kot pa je njena temperatura pri vstopu v radiatorje. Skozi grelna telesa torej teče več kot 60 stopinj vroča voda. Radiatorji so seveda vroči in ogrevajo prostore.

„Kdaj pa boste priključili še ostale objekte?“

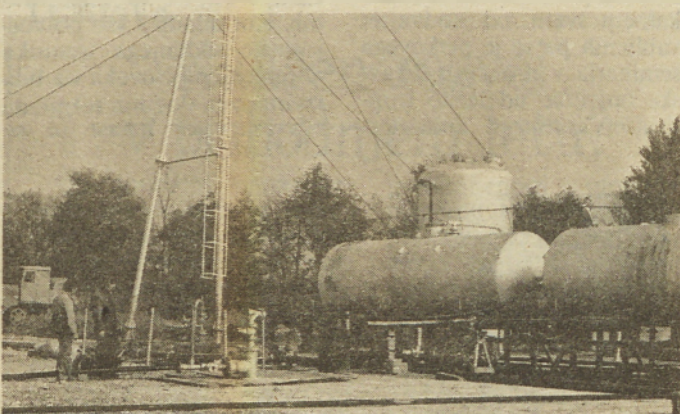
Sogovornik je optimist. Prav nič ne dvomi v rezultate sedanjega poizkusa in napoveduje, da bodo hotel in vse spremljajoče objekte tako grel že okrog novega leta. Datum je odvisen tudi od izvajalca del in dobavitelja opreme. Investicija bo v prvi fazi stala 6 milijonov novih dinarjev. Če bo šlo vse po načrtih, potem bodo v Moravskih toplicah letno prihranili 10 milijonov dinarjev (1 staro milijardo). Toliko so namreč letno izdali za nakup kurilnega olja, s katerim so ogrevali prostore. Torej velik prihranek za zdravilišče in seveda tudi za širšo družbeno skupnost. Ob tem se ponuja vprašanje, ali bodo termomineralno vodo iz Moravcev izkoriščali le za lokalne potrebe, ali pa tudi širše — za

druge koristnike. Inženir Jože Brdnik napoveduje možnost uporabe tudi za druge, morda celo za naselje Moravci. Vsekakor pa topla voda naznanja tudi lepo prihodnost vrtinarjem, ki se ne bi smeli obotavljati, ampak se čimprej lotiti posla.

„V sodelovanju s kombinatom Soda-sol iz Tuzle zdaj delamo poizkuse tudi na ostalih vrtinah. S posebnim postopkom izločamo vodni kamen, in tako bo tudi voda iz ostalih treh vrtin uporabna za ogrevanje,“ napoveduje naš sogovornik.

Toliko za zdaj! V Moravce se bomo seveda še vrtnili in delovanje naprav opisali konkretnije. To bomo storili, če ne prej, okrog novega leta, ko voda iz zemeljskih nečeh ne bo le zdravila obiskovalcev, ampak tudi ogrevala veliki hotelski kompleks. Za zdaj dnevno privarčujejo do 1700 litrov kurilnega olja, pozneje pa ga sploh več ne bodo rabili in tudi dimnika ne!

S. Sobočan

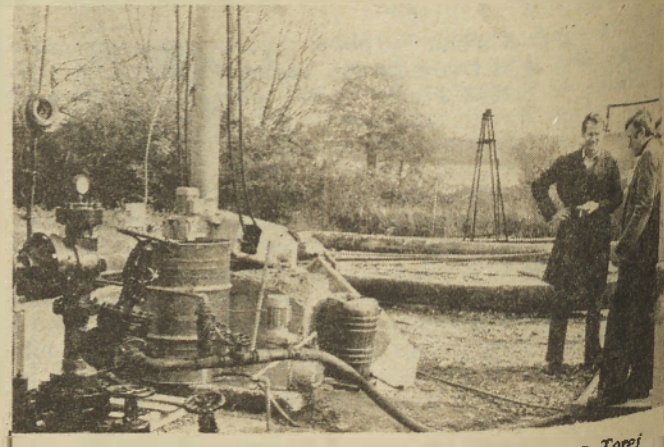
V Moravcih so vodo iz vrtnice MT-6 najprej preizkušali na radiatorjih, ki so jih namestili v neposredni bližini vrtnice, pred kratkim pa so za začetek speljali do radiatorjev dovodno in odvodno cev kar na površju. Foto: S. S.

naselju počitniških hišic in delu hotela in zdaj jih seveda ogrevajo takorekoč brezplačno.

„V Moravskih toplicah imate 4 vrtnice, iz katerih priteka voda v bazene. Zakaj pa niste že prej „pogrnjavili“ in speljali tople vode v radiatorje?“

Inženir Jože Brdnik je odgovoril, da se tako vprašanje pogosto

tednih delovanja oziroma pretoka vode skozi radiatorje so jih razdrli in v zadovoljstvo ugotovili, da voda iz vrtnice MT-6 resnično ne vsebuje kamna. Potem so se brž odločili in od vrtnice speljali kar po površini dve cevi; ena dovaja termomineralno vodo v radiatorje, po drugi pa voda od radiatorjev odteka na prosto. Zanimivo je, da

Voda, ki priteka iz vrtnice MT-6, ne vsebuje vodnega kamna. Torej so jo lahko speljali kar na ogrevalna telesa. Voda iz drugih vrtin pa ima kamen, zato ga s posebnim postopkom odstranjujejo. Foto: S. S.

„STIL“ JE ZAPLAVAL

9 METROV DOLGA JADRNICA, IZBELEK RADENSKE, USPEŠNO PRESTALA PRVO VOŽNJO — PRIHODNJE LETO 25 PLOVIL

V delovni organizaciji Radenska so, kot vse kaže, spet naredili velik korak na področju poslovnih odločitev; poslej se v njenih temeljnih organizacijah ne bodo več ukvarjali zgolj z gostinstvom, turizmom, polnjenjem mineralne vode in brezalkoholnih pijač, izdelavo polnilnih linij, ampak tudi s proizvodnjo — plovil! Izdelovali

bodo jadrnice in druge manjše plovne objekte. Po svoje je čudno, da so se odločili prav za tak dodatni proizvodni program, vendar so sklep o proizvodnji sprejeli po temeljitih analizah stanja v navtičnem turizmu. Ta je na Jadranu še slabo razvit, oziroma se z njim ukvarjajo predvsem tujci.

Da so se v Radenski odločili za

izdelavo jadrnice, je „kriv“ član kolektiva Hinko Hladen, ki je „idejni oče“, hkrati pa vodja projekta. V Radenski so izdelali jadrnico po že preizkušenem načrtu projektanta Hartleya iz Nove Zelandije. Jadrnica je dolga 8,98 metra, široka pa 3,14 metra, tehta 5.600 kilogramov. Površina jader znaša 80 kvadratnih metrov, sta-

bilni dieselski motor pa ima moč 13 KW. Poimenovali so jo po novi brezalkoholni pijači, Stil.

Prototip radenske jadrnice je „kristla“ predsednica izvršnega sveta skupščine občine Gornja Radgona Dana Sukič. Sicer pa je v soboto splovitvi prisostvovalo veliko obiskovalcev. S splovitvijo se pravo delo šele začneja, saj v Radenski jadrnice niso izdelali v reklamne namene ampak čisto zares. V prihodnjem letu bodo enoti združenega dela tozade Radenske Polnilna oprema izdelala najmanj 25 takih oziroma podobnih plovil, ki jih bodo prodali ali pa dali v najem jadranskim maršam. Pravzaprav si veliko obetajo tudi od izvoza jadrnic. Potem, ko gre za poslovno odločitev, ki je pomembna tudi zato, ker bosta pri gradnji jadrnic uporabljali predvsem domači materiali. Za prototip, ki je stal 3 milijone dinarjev, znaša delež uvoženega materiala le 15 odstotkov. V glavnem gre za navigacijsko opremo in instrumente.

Morda še to: radenska jadrnica ima 6 ležišč. Torej stane moč več kot 500 tisoč dinarjev, kar je štirikrat manj, kot pa stane ležišče v hotelu. Na dani je, da se plača graditi plovne objekte. Pa ne le zaradi nižje cene (po 1:žiču), ampak zaradi izpopolnitve turističnega ponudbe na morju.

S. SOROČAN

PRIMANJKLJAJ 12,335.000 DINARJEV

Pomurske občinske zdravstvene skupnosti so letošnje devetmesečno poslovanje zaključile s primanjkljajem v skupni višini 12,335.000 dinarjev: v Gornji Radgoni 5.474.000 dinarjev, v Murski Soboti 3.985.000 dinarjev, Ljutomeru 1.777.000 in v Lendavi 1.099.000 dinarjev.

V soboški, Ljutomerski in lendavski občinski zdravstveni skupnosti so vzroki za primanjkljaj nenakazana sredstva solidarnosti, medtem ko je v radgonski občinski zdravstveni skupnosti vzrok za primanjkljaj nižji priliv sredstev od načrtova-

nih in višji odhodki za 77,6 odstotkov. Treba pa je povedati, da ti pokazatelji ne dajo realnega stanja, ker sta občinski zdravstveni skupnosti Murska Soba in Ljutomer že v skladu s spremembami dovoljene porabe finančne načrte že popravili, medtem ko bosta občinski zdravstveni skupnosti v Lendavi in Gornji Radgoni to storili šele v tem mesecu.

Prav gotovo pa bi izkazani primanjkljaj v vseh štirih pomurskih občinskih zdravstvenih skupnostih bil višji, če bi TOZU-u Pomurskega zdravstvenega centra priznali elemente po cenah pol-

letnega poslovanja, tako kot so to predlagali izvršni sveti skupščin pomurskih občin. Ta poračun bo opravljen v tem tromesečju, kjer bodo

tudi upoštevane spremembe dovoljene porabe in zvečena vrednost programov v TOZO Pomurskega zdravstvenega centra.

F. MAJER

USPEŠNO DELAJO V TUJINI

Lendavsko gradbeno podjetje uspešno dela v tujini. Trenutno je v Iraku 36 delavcev, 25 na Madžarskem, 25 pa v Nemčiji. Saj je to za zaposlene ugodneje, bližje je in podnebni pogoji boljši. Dela imajo dovolj vendar pas priprave, da bi v zameno za to, ko pri nas gradbene sezona usahne, delali tudi na Jadranu. V tej zvezi že opravili razgovore in dobili nekaj del. Trenutno so delavci zaposleni pri gradnji avtobusne postaje, pekarnice in trgovine na Istri. Jani D.

Draga umetna gnojila ogrožajo proizvodnjo mesa

Mineralna gnojila so se zaradi zamujanja poravnave deviznih obvez do Petrokemije Kutina podražila za 2,10 din po kilogramu. Na vidiku so nove podražitve ob tem, da že itak mala poraba mineralnih gnojil po hektarju še nadalje upada.

Koordinacijski odbor za kmetijstvo z mineralnimi gnojili je na seji v drugi polovici oktobra sprejel sklep, da slovenski uporabniki umetnih gnojil, podpisniki SaS z INA Petrokemija Kutina pokrijejo različne razlike, ki so nastale zaradi nepravilne poravnave deviznih obvez slovenskih porabnikov gnojil. Gre za določeno letno izdobiljstvo mineralna gnojila v višini 5 milijonov dolarjev. INA Kutina je namreč kmetijcem v Sloveniji od 1. 1. do 30. 9. 1983 izdobiljstvo 91.285 ton umetnih gnojil.

Problem je tudi v dejstvu, da je Petrokemija iz Kutine že septembra poslala slovenskim kupcem mineralnih gnojil SaS, v katerem zahteva pokrivanje izgub pri proizvodnji mineralnih gnojil v višini 51 odstotkov na dotedanjo prodajno ceno. Obenem s poslanim porazumom je posredovala zahtevo s katero je zagotovila, da bo porabnikom, ki

SaS ne bodo podpisali do novembra, ustavila dobavo mineralnih gnojil po že sklenjenih pogodbah. Medtem časom je zvezna administracija Petrokemije odobrila povišanje cen za 27 odstotkov, vendar INA še vedno vztraja pri svoji zahtevi po 51-odstotnem zvišanju zmanjšanim za 27 odstotkov že odobrene podražitve.

Slovenski porabniki na to niso pristali in zato od 1. oktobra iz Kutine ne dobivajo umetnih gnojil. Položaj ta čas ni tako kritičen, saj so jesensko setev že opravili, posledice pa bi se znale pokazati v času spomladanske setve, v primeru, da v kratkem času ne bo prišlo do dogovora med INA Kutina in porabniki. Stališče slovenskih porabnikov je, da ne morejo pristati na podpis SaS, saj bi slednje pomenilo povišanje proizvodnih stroškov v primarni kmetijski proizvodnji, ne bi našli pokrivanja v prodajni ceni kmetijskih proizvodov. Ne gre namreč prezreti, da bi porabniki, v primeru, da bi pristali na tako pokrivanje, podražitve mineralnih gnojil slednja poslej plačevali po 97 odstotkov višjih cenah kot v letu 1982. Slednje je toliko težje sprejemljivo, saj so slovenski uporabniki gnojil vlagali v izgradnjo tovarne mineralnih gnojil več 10 milijonov dinarjev, za kar jim je tovarna obljubila nemoteno oskrbo z mineralnimi gnojili. Samo ABC Pomurka je za izgradnjo nove tovarne Petrokemije v Kutini združila 80 milijonov dinarjev. Ne gre pa prezreti tudi, da slovenski uporabniki, ki se z gnojili oskrbujejo v INA Kutina, slednji prispevajo tudi devizna sredstva za uvoz reprovromaterialov. Zaradi naštetega kmetijci v Sloveniji upajo, da bodo v kratkem uspeli najti ustrezno rešitev, ki seveda mora biti v interesu kmetijske proizvodnje oziroma proizvodnje hrane, kar pa bo možno le ob večji porabi umetnih gnojil, ki ta čas zaradi naraščanja cen upada.

Boris Hegeduš

Izkušnje kmetovalcev

Osamljen na kmetiji

»Kar k Vaneku stopite.« so nam dejali na TZO Belčinci, ko smo vprašali za dobrega kmetovalca. »Sicer je še mlad in je pred kratkim sezidal hlev, toda vse to je naredil sam, saj že dolgo živi sam na kmetiji.«

Fantova odločitev, da bo ostal na kmetiji, se je verjetno zdela vsem v vasi neverjetna. Pri večini družin daleč naokrog je bilo tako, da so morali starši pregovarjati otroke, naj kateri ostane na kmetiji. Otroci so ostali tako doma pod prisilo, največkrat pa so odšli iskati boljše oziroma na lažji način pridobljene kruh v mesta. Ivan Miholič iz Dokležovja 10 pa ni imel staršev, da bi ga zadrževali doma, ga pregovarjali in prosili. Sam se je odločil za kmetovanje in za življenje na vasi, na službo niti ne pomisli. Ivan namreč že dolga leta živi sam. Že več kot deset let je minilo, odkar mu je umrla mama, sestre in brat so se poročili in odselili. 1976. leta pa je umrl tudi oče.

»Delam in živim sam na kmetiji«, je bilo prvo, kar nam je povedal Vanek. Vprašali smo ga, če je težko enemu samemu ob tolikšnem delu, pa je rekel, da dela niti ni težko opraviti, saj ima vso potrebno mehanizacijo ob sezoni pa mu pridejo pomagat sosede in sorodniki. »Težko je le to,« je še dodal, »da sem sam. Čez dan še nekako gre, ker sem ves čas nekje zunaj in nekaj delam. Najhuje je zvečer, ko prideš v hišo, pa ni nikogar, ki bi te čakal in se pogovarjal s tabo. To je najhuje.«

Toda Ivan Miholič je postaven fant, star šele 26 let, zato upa, da bo nekoč hiša spet oživila. S tem upanjem v srcu je začel graditi 1981. leta hlev za živino. Gradbeni dela še niso povsem dokončana, toda toliko je narajeno, da je lahko napolnil hlev z živino že lansko leto.

V hlevu lahko redi 30 glav živine, vendar jih ima zaenkrat le 24. To so v glavnem pitanci za izvoz, tako da mu vsa teleta pripeljejo on pa jih pita po predpisih do primerne teže.

Sam pravi, da ko se je odločil za živinorejo in za gradnjo novega hleva, so mu šli vsi »na roko«. Dobil je posojila in takoj začel z gradnjo. Ujel je še zadnji vlak, saj je sedaj že težje dobiti gradbeni material. Obresti nanesejo res velike, če se vzame celotna vsota na leto, toda Vaneka ni strah. Poln je volje do dela in optimizma, zato pravi, da če jo do sedaj vse zmoget sam, bo tudi naprej nekako šlo.

Letos je oddal že 25 pitancev. Krmo ima večinoma domačo, predvsem veliko zelene silaže in koruze v zr-

leto ni bil tako slab pridelek kot letos. Verjetno je bilo slabo seme ali pa ni izbral pravega časa za setev, saj je moral njivo preorati. Kljub temu bo drugo leto spet sejal sladkorno peso na 50 arih.

Ivan Miholič torej načrtuje že vnaprej, že za prihodnje leto. Malo za šalo malo za res smo ga povprašali, če se ne misli poročiti, pa nam je med smehom dejal: »Saj veste, kako je, poleti in v jeseni je ogromno dela. Nikoli nisem doma, kaj šele, da bi imel čas hoditi okrog in gledati za dekleti. Pozimi bo več časa za to, verjetno bo le katera prišla k meni.«

Tudi mi mu tako želimo. Škoda, da niso fantje povsod taki kot Vanek, saj je hvale vredno, da je kljub temu, da je ostal sam, vztrajal na

Miholičev Vanek iz Dokležovja je eden izmed tistih mladih, ki so se sami odločili, da ostanejo na kmetiji. Čeprav je že zelo zgodaj izgubil starše in ostal sam, ni izgubil veselja do dela. »Ob delu človeku ne more biti dolgčas«, pravi Vanek, »težje je zvečer, ko se nimam s kom pogovoriti«. Vendar Vanek upa, da bo njegova hiša nekoč spet oživila.

nju. Kupuje le koncentrate. Obdeluje okrog 8 hektarjev zemlje. Ker ima posejano v glavnem koruzo in sladkorno peso, zmore večino dela sam.

Sladkorno peso seje že od 1979. leta, vendar še nobeno

kmetiji in začel celo graditi hlev. Prav pa je tudi to, da se drža načela »najprej stalca in potem kravca«.

Odvisno, kako to kdo razume; v obeh primerih je pravilno!

Bernarda Peček

Pravilna izbira časa za prvi pretok vina

To je najtežja kletarjeva naloga. Te se ne moremo držati nobenih datumov po koledarju, kot je pri nas ponekod v navadi. Izbirati moramo sorto, kakovost in lastnosti novega vina. Da bomo lažje pravilno določili čas za prvi pretok, se na kratko seznanimo z namenom pretoka. Pretok je potreben zato, da novo vino oddelimo od droži, ki sestoje v glavnem iz odmrlih kvasnic, delcev trpin, vinskega kamna in drugih škodljivih gliv. Če vina pravilno ne oddelimo od droži, dobimo značilen priokus po droži in postane motno. Slej ko prej, odvisno pač od sorte in letala, lahko kvasnice razkrojijo žveplove spojine do čistega žvepla, iz tega pa potem nastane žveplovodnik. Vino dobi značilen vonj in okus po gnilih jajcih. Pravilno, da ima vino bokser. Tem nevarnostim, ki jih zaradi nastanka merkaptanov dostikrat niti ne moremo odvrniti, se lahko pridruži še različne bakterijske okužbe. S pretokom odstranimo ne samo kvasnice, ki bi lahko povzročile ponovno povreje vina ali pa zaradi razkroja tudi nečisti priokus po drožeh, ampak preprečimo, da vino ob pretoku fultriramo, njegovo ponovno vrenje. To je zelo zeleno, saj današnji potrošnik zahteva vina, ki imajo še nekoliko nepovretega sladkorja. Tudi to je v zadnjem času važno merilo, po katerem določimo čas za prvi pretok, količina preostalega sladkorja. Ta kriterij pa je tudi povezan s količino kisline, ki jo ima vino. Po končanem alkoholnem vrenju se vino nekoliko razkisa, kar je ob slabih letinah, lo grozdi ne povsem dozorelo, ne samo zaželeno, ampak tudi nevarno. Pri tem biološkem razkisu bakterije razgradijo zelo veliko jabolkino kislino v znatno manjšo mlečno kislino. Kar pa ne moremo pridelati na eni strani vina z nepovrtem sladkorjem, na drugi strani pa čakati na biološki razkis, saj se ta dva zahtevka izključujeta, lahko dosežemo skladno z vrenjem grozdi ali pa iz sladkorja oziroma moštni koncentrat dodamo vinu šele po biološkem razkisu in pustimo, da vino še enkrat povre.

pretok vina

počasi usadajo na dno. In prav tako vina moramo pretočiti zgodaj, da ne dobimo preplehkih, s kislinami siromašnih vin. Zato si bomo pri določitvi časa za prvi pretok pomagali le s poizkušnjo vina. Okus, ki ga povzročajo odmrle kvasnice, je tako značilen, da bo vsak kletar določil čas za prvi pretok. Takrat, ko bo komaj zaznal trpkost, ki jo povzroča odmrle kvasnice. Brž ko zazna okus ali vonj po žveplovodniku, je pravi čas za prvi pretok že zamudil. Če vino še vre, če je motno in slado, tako da vsebuje velike količine nepovretega sladkorja, je za prvi pretok še prezgodaj. Če pa želimo imeti vino s preostankom nepovretega sladkorja, ga bomo kljub temu pretočili ob sočasni filtraciji. Če vina ne filtriramo, vrenje samo trenutno prekinemo, vendar bo čez čas vrelo znova. Prav tako bomo počakali s pretokom, če je vino neharmonično, preveč kislo, da se izvrši biološki razkis. Določitev pravega časa za prvi pretok zahteva torej večkratno poskušnjo vina iz vsakega sode. Vzorec za poskušnjo vzamemo iz spodnje polovice posode, ker se v spodnjih plasteh najprej razvije škodljiv žveplovodnik.

PRETAKANJE Z ZRAČENJEM ALI NE

Ali bomo prvi pretakali z zračenjem ali ne, je staro, vsakoletno na novo postavljeno vprašanje. V novejšem času se, zlasti pri zelo kakovostnih vinih, zračenja izogibamo. Namen zračenja je namreč bil izločanje beljakovinskih snovi in hitrejšega dozorevanja vina, kar pa v sodobnem kletarstvu lahko dosežemo z drugimi sredstvi. Vemo tudi, da zračenje povzroča izgubo buketnih, aromatičnih snovi in da vino postane ubito ali utrujeno, kakor pravijo kletarji. Naš mali vinogradnik, ki nima na voljo raznih sredstev za stabilizacijo vina, bo verjetno še vedno pretakal prvič z zračenjem, in to brez vsake škode zlasti pri manj kakovostnih vinih. Zračenje je potrebno tudi, če zamudimo pravi čas za prvi pretok in če vino vsebuje žveplovodnik. Če ne nastanejo merkaptani, lahko to pomanjlikovitost s pretokom ob zračenju v precejšnji meri popravimo (ublažimo).

PRESKUŠNJA OBSTOJNOSTI VINA NA ZRAKU

Preden pa se lotimo pretakanja z zračenjem, moramo vino preizkusiti, koliko je na zraku obstojno. Naredimo tako imenovani zračni test. Postopek je zelo enostaven. Če vino, ki smo ga pustili 24 ur v kozarcu, ne spremeni barve, lahko prvič

pretakamo ob zračenju brez dodatnega žveplanja. Če pa vino na zraku dobi temnejšo barvo ali še celo porjavi, ga moramo prvič pretakati brez zračenja ali pa ga pred pretokom močnejše žveplati. Vina, ki zaradi nepovretega sladkorja niso kemično obstojna, moramo pri prvem pretoku redno žveplati in se pozneje z večkratnim nadzorom proste žveplaste kisline preprečiti, ali je vino dovolj zavarovano proti škodljivi oksidaciji.

KAKO ŽVEPLAMO

Najlažje žveplamo s tabletami kalijevega metabisulfitu. Točno količino lahko kemično določijo kletarji, ki imajo na voljo laboratorij. Za vse druge male proizvajalce vina pa naslednje navodilo: 1 tableto kalijevega metabisulfitu (10 g) raztopimo v 1 litru vode. S pipeto ali kako drugo merilno posodo dodajamo v litrske steklenice z vinom po 1-5 cm tako pripravljene raztopine, premešamo in pustimo stati na zraku 24 ur. 1 cm tako pripravljene raztopine ustreza 1 tableti kalijevega metabisulfitu na 1.000 litrov vina. Če vzorec, ki smo mu dodali 4 cm te raztopine, porjavi, pri 5 cm pa ne več, tedaj vemo, da za obstojnost na zraku zadostuje 5 tablet kalijevega metabisulfitu na 1.000 litrov vina.

DOLIVANJE SODOV IN DRUGA PRETAKANJA

Po pretoku moramo skrbeti, da sode redno dolivamo. Pogostnost dolivanja je odvisna od vlage in temperature v kleti. Čas za prvi pretok je torej različen in odvisen od številnih pokazovalcev, kot so: čas trgatve, količina sladkorja, kisline, ekstrakta in zdravstvenega stanja grozdi. Vsekakor je to ena izmed najtežjih nalog vsakega kletarja. Zaradi zračenja pri prvem pretoku se izločene motne snovi počasi usadajo, tako da moramo vino po 6-8 tednih že drugih pretočiti. Vina, ki jih damo v prometi odprta, lahko čistimo s drugim pretokom. Kakovostnejša vina, ki so vezana na daljše zorenje, pretočimo drugič spomladi in tretjič pred ustekleničenjem.

Vselej, razen prvič, pa pretakamo dosledno brez zračenja, da preprečimo izgubo buketnih snovi in da se vino prehitro ne postarajo.

Če se bomo ravnali po teh navodilih, se bomo izognili raznim napakam in boleznim vina in dosegli kar najboljšo kakovost. Pri delu naj nas vodi zavest, da moramo dragoceno pridelavo, ki nam jo lahko da le živa celica vinske trte, z našimi posegi oplemeniti in skrbno varovati vseh napak in bolezni.

Nova tovarna močnih krmil

Gradnja nove mešalnice močnih krmil v Lipovcih, v kateri bodo letno proizvedli 52 tisoč ton krmil, je v polnem teku. Naložba bo veljala 345 milijonov dinarjev.

Obstoječe kapacitete obratov za proizvodnjo močnih krmil v Sloveniji, zgrajene na iniciativo tedanje Poslovne skupnosti v letu 1961/62, ne zadostujejo več potrebam živalske proizvodnje, ne po kakovosti proizvodov, kakor tudi ne po količinskem obsegu proizvodnje.

Ker se je živalska proizvodnja v posameznih območjih Slovenije razvijala z različnim tempom, zlasti tista v intenzivnih specializiranih oblikah, je tudi razkorak med potrebami po koncentratih in zadostitvijo teh potreb različen.

Pomurje spada med tista območja, kjer je ta razkorak izredno velik ne glede na program razvoja živalske proizvodnje, ki dodatno terja nagle ukrepe za povečanje in modernizacijo kapacitet v proizvodnji močnih krmil na tem območju.

DO KG Rakičan je zgradila novo prašičerejsko farmo in rekonstruirala stare hleve. Tako bo spitala letno 104.000 prašičev, kar predstavlja osnovno surovino za zgradeno Mesno industrijo ABC Pomurka. Iz tržne analize je razvidno, da rabijo samo za pitanje prašičev letno 42.000 ton krmil.

Tolikšna proizvodnja je lahko uspešna le, če ima za

sabo solidno krmno bazo s konstantno kvaliteto krmil. Vsako odstopanje pomeni zmanjšano proizvodnjo krmil, kar lahko povzroči velika finančna odstopanja. KG Rakičan ima v svojem sestavu staro mešalnico krmil, ki je organizacijsko TOZD Tovarna močnih krmil. Mešalnica je tehnološko zastarela ter do kraja izrabljena. V dveh izmenah lahko v tej mešalnici letno izdelajo največ 30.000 ton močnih krmil.

Stara mešalnica krmil in sušilnica za žita sta locirani na prostoru med prehrabeno industrijo in v neposredni bližini naselja v Murski Soboti. Zaradi onesnaževanja okolja morajo to proizvodnjo seliti.

Glede na stanje obstoječe mešalnice ter predvsem na potrebe prašičerejske farme so se odločili za gradnjo nove mešalnice pri silosih v Lipovcih, kjer je že zgrajena infrastruktura.

Nova tovarna močnih krmil bo letno v dveh izmenah proizvedla 52.000 ton krmil. Zmogljivosti vseh postopkov bodo sinhronizirane, vmesni depoji pa bodo omogočali časovno razporeditev posameznih postopkov in s tem izključili delovne konice ter omogočili popravila na izpadlih strojih ipd.

Predvidena oprema bo omogočala izdelavo vseh vrst krmnih mešanic v obliki moke, ne glede na vrste in kategorije živali, za katere bodo mešali krmila. Letno bodo v novi tovarni močnih krmil v eni izmeni zmešali 42.000 ton krmil za prašiče in 10.000 ton za goveda. Tovarni bo 54,58 odstotkov oziroma 35.271 ton žit zagotavljala delovna organizacija KG Rakičan. Tovarna močnih krmil pa si je nekatere surovine zagotovila s sovlaganji v investicijske naložbe kot so izgradnja Sojarne Zadar, tovarna sladkorja Ormož, LEK TOZD Kemija Mengeš, tovarna aditivov Lipovci. Nova tovarna bo uvažala le 1,82 odstotka surovin. V primeru, da bodo začeli sami proizvajati vitaminsko mikromineralne premikse, bodo uvoz domala odpravili.

Nova tovarna, za katero je komisija za naložbe že prižgala zeleno luč, bo veljala 319 milijonov s potrebnimi obratnimi sredstvi za zagon pa 345 milijonov dinarjev.

Lastnih sredstev, med katere gre šteti tudi sovlaganje Leka, bo 40 odstotkov, 20 odstotkov bo prispevala Interna banka ABC Pomurke, 40 odstotkov pa Ljubljanska banka — Pomurska banka. V novi tovarni krmil bo zaposlenih 44 delavcev.

Boris Hegeduš

„Mi moramo priti do slušateljev!“

Ko so bile pred 23 leti ustanovljene delavske univerze, je bilo jasno opredeljeno, da je njihov glavni namen izobraževanje in usposabljanje delavskega razreda in delovnih ljudi nasploh. Zapisano je, da opravljajo dejavnost splošnega družbenega interesa s področja vzgoje in izobraževanja odraslih ter odrasčajoče mladine. V ospredju so torej zlasti družbenopolitično izobraževanje, splošno-kulturno in strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje. Zato smo vprašali tovaršna Marjana Čenarja, direktorja delavske univerze v Murski Soboti, kakšni so njegovi pogledi na pomen takšnega permanentnega izobraževanja ob delu in s kakšnimi oblikami se delavske univerze ukvarjajo?

„Brez izobraževanja ni nobene civilizirane družbe, brez permanentnega izobraževanja pa ni hitrega družbenega razvoja. Hitrejši je družbeni razvoj tako na tehnološkem področju kot tudi v družbenih odnosih, več mora biti neprestanega izobraževanja. Mislim, da so delavske univerze na tem področju opravile velikansko, pionirsko vlogo. Udeleženci našega izobraževanja so dejansko predvsem iz vrst delavskega razreda. Splošno in kulturno izobraževanje je nedvomno temeljnega pomena za nivo posameznega človeka, družbene skupine in družbe v celoti. Zato se trudimo, da ga zadržimo. Tu so razni jezikovni tečaji, kulturna izobraževanja, tečaji za splošno tehnično kulturo itd. Na področju družbenopolitičnega usposabljanja poskušamo ljudi pripraviti za družbenopolitično delo. To ne pomeni samo za sodelovanje na sestankih, ampak tudi za ustvarjanje političnega ozračja. Zavedati se moramo, da razgovori potekajo tudi pri malicah v delavski menzi, v krajevni skupnosti, na sestankih delegacij itd. Naša naloga je, da ljudi pripravimo za takšne razprave, kar več ali manj uspešno opravljamo.“

— **Za nami je še ena izobraževalna sezona v okviru delavskih univerz Pomurja. Kako jo ocenjujete glede na kadrovske zasedbe in materialne razmere?**

„V okviru vseh štirih pomurskih delavskih univerz smo organizirali 12.000 izobraževalnih ur, različnih oblik izobraževanja pa se je udeležilo približno 28.000 slušateljev. Mislim, da je to lepa številka, ker smo zajeli skoraj četrtino populacije v Pomurju. Samo sezono ocenjujemo celo za boljše, kot bi lahko zaradi kadrovskega razmerja pričakovali. Zaradi neprestanih materialnih težav, sprememb v statutu itd. imamo dokaj skromno kadrovske zasedbe, pri čemer si pomagamo z zunanjimi sodelavci. Poleg tega pa si delavske univerze med seboj pomagamo z izmenjavo programov, s čimer si nekoliko olajšamo delo. Kadrovske razmere so med delavskimi univerzami bolj ali manj izenačene, edino v Murski Soboti je odstopanje, žal, navzdol. Res pa je, da imamo boljše materialne možnosti; imamo svoje učilnice, zato nimamo težav s sestavljanjem urnikov.“

— **S kakšnimi težavami pa ste se pri svojem delu največkrat ubadali?**

„Največjo težavo povzroča to, da se moramo ukvarjati z ogromnim številom programov. V Murski Soboti izvajamo letno od 35 do 40 različnih programov. V krajših seminarjih pa se te oblike tudi večkrat ponovijo. Odziv slušateljev je kar primeren, vendar to zanimanje po mojem mnenju v družbenem smislu ni dovolj spodbujano. Tako v delovnih organizacijah kot družbenopolitičnih organizacijah bi verjetno izobraževalni, ne samo šolski, ampak tudi splošni izobraževalni in vključevalni ljudi v družbeno dogajanje, morali nameniti več časa in pozornosti. Če bi čutili družbeno spodbudo, bi bilo

dejavno vključevanje večje. S predavatelji za strokovno izobraževanje nimamo problemov, ampak celo prednost, da imamo zelo dobre stike s približno 140 strokovnjaki najrazličnejših profilov, ki nadvse

uspešno združujejo svoje teoretično znanje in praktično usposobljenost. Tudi na drugih področjih ni nič slabše. Pri družbenopolitičnem izobraževanju smo imeli nekaj težav v preteklem letu v Murski Soboti, ko je šlo za delegatsko izobraževanje, ker nismo uspeli sestaviti dovolj velikih predavateljskih aktivov, da bi to izobraževanje lahko izvedli v načrtovanem obsegu.“

— **Vsekakor je spodbudno dejstvo, da se je po nekajletnem premoru znova pojavil zelo bogat propagandni material o programu delavskih univerz Pomurja za sezono 1983/84. Kje so osnovni razlogi za to? Pa še nekaj o načrtih?**

„Ugotavljamo, da nima smisla, da v Pomurju nastopa vsak zase, ker pripravljamo podobne programe in si jih tudi izmenjujemo. Brez propagande ne gre. Mi ne dobimo nobenih zagotovljenih udeležencev izobraževanja, za katere bi zagotovo vedeli, da bodo prišli k nam. Mi moramo priti do njih. Mislim, da je to tudi naša prednost, kajti vedno smo pripravljeni na prilagajanja, kar pa nikoli ne sme pomeniti padca strokovnega nivoja. Tu gre za prilagoditve glede kraja, časa, vsebine programa, njegovega posodabljanja in tako naprej.“

V Murski Soboti imamo relativno dobro urejene odnose v okviru svobodne menjave dela, kar ne pomeni prednosti zgolj za delavce delavske univerze, ampak tudi za vse tiste, ki si želijo pridobiti izobrazbo. V teh zaostrenih gospodarskih razmerah pa smo prišli v določene težave. Prva je ta, da ne moremo preiti v nobeno kadrovske širitev, ki bi bila nujno potrebna. Delavec pri nas namreč uresniči enkrat več izobraževalnih ur, kot bi to po najbolj strogih normativih moral. Ta kadrovska „zaprtost“ pa pomeni, da manjka tudi svežina, ki pride z mladim človekom. Načrti so nekoliko zavrti na področju posodabljanja učne tehnologije. V Murski Soboti smo sicer na ravni opremljenosti večine šol in podobnih ustanov v Sloveniji, vendar se bomo morali za dalj časa odpovedati nekaterim novim sodobnim oblikam, ki jih poznajo po svetu.“

Milan Jerše

KOMENTAR

POŽARNA VARNOST SE NI ZADOVOLJIVA

V mesecu požarnega varstva so se pomurski gasilci uspešno vključili v vseslovensko akcijo 100.000 požarnopreventivnih pregledov, ki si cer še ni v celoti končana. Poleg tega pa so tudi po krajevnih skupnostih organizirali problemske razgovore ter na ta način seznanili širši krog delovnih ljudi in občanov s stanjem požarnega varstva. V tej preventivni akciji je sodelovalo 238 gasilskih društev z okrog 3.000 gasilci, sodelovali pa so tudi nekateri drugi odgovorni dejavniki, kot denimo inšpekcijske službe.

Požarnopreventivni pregledi so pokazali, da stanje požarnega varstva v Pomurju v nekaterih okoljih še vedno ni zadovoljivo. saj marsikje odgovorni dejavniki ne upoštevajo vseh predpisov s področja požarnega varstva, pa tudi obnašanje delovnih ljudi in občanov še marsikje ni zadovoljivo. Poseben problem predstavlja v nekaterih naseljih pomanjkanje vode za gašenje požarov. Kmetijski stroji so marsikje neprimerno zavratovani pred požarom, razna goriva in plini so na neprimernih mestih električna inštalacija pomanjkljivo napajena. Vse to so nevarna žarišča za nastanek požara in velike materialne škode. Kljub

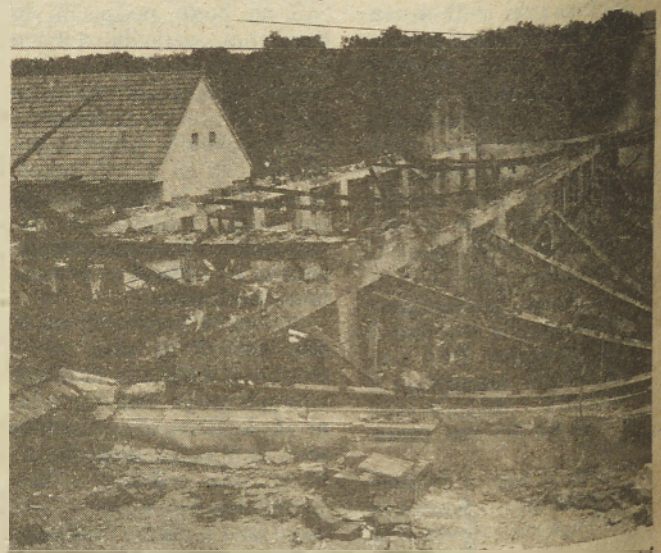
večkratnim opozorilom požarnovarnostnih inšpektorjev, številnim opozorilom gasilcev ob raznih preventivnih pregledih, se stvari marsikje ne premaknejo na bolje, kajti odgovorni dejavniki posvečajo temu vprašanju premalo skrbi. Oprema za gašenje požarov je marsikje v slabem stanju, razmetana in zalužena, tako da je v nujnih primerih ni mogoče uporabiti. Ta ugotovitev seveda ne velja za vsa delovna okolja, kajti ponekod imajo primerno urejeno požarno varnost.

V mesecu požarnega varstva so gasilska društva širom Pomurja izvedla številne požarnopreventivne preglede na najbolj izpostavljenih objek-

tih. Na teh vajah in pa na problemskih konferencah v krajevnih skupnostih so ponovno opozorili na ugotovljene pomanjkljivosti. Več predavanj in vaj je bilo po solah, kjer so se otroci seznanili s protipožarnimi aktiv-

nostmi. V pomurskem menilu so preizkusili delovanje različnih zvez in ugotovili, da se dobro delujejo in bi lahko primeru potrebe odigrale pomembno vlogo pri večji katastrofi.

Feri Maučec

Več skrbi požarnemu varstvu, da se ne ponovijo taki primeri

dopisniki so zabeležili

V ponedeljek, zadnji oktobrski dan, so mladi na UNZ Murska Sobota na sestanku osnovne organizacije pregledali program dela, obravnavali gradivo, ki so ga dobili iz OK SZMS, dogovorili pa so se tudi o pripravi na proslavo ob dnevu republike. Po sestanku so se odpravili v Črnske meje in pri spomeniku padlih ob položitvi venca prižgali sveče.

Darja Podlessek

V kulturni dvorani na Tišini so DPO in krajevna skupnost pripravile priredbo srečanje občanov, ki so stari nad sedemdeset let. Po slavnostnem nagovoru so za kulturni program poskrbeli mladinski pevski zbor, recitatorji, cimbani in sekstet frulic, nato pa so se starejši občani zadržali na družabnem srečanju.

frku

TIŠINA

Občni zbor sekcije invalidov

Sekcija društva invalidov Murska Sobota na Tišini je na občnem zboru ugodno ocenila delo v minulem obdobju. Zbrali so se na šestih srečanjih, pripravili so dva izleta, sodelovali pa so tudi na razstavi del invalidov.

Sekcija tesno sodeluje tudi z drugimi organizacijami in društvi.

frku

TURNIŠČE

Turniški glas

Te dni je izšla 5. številka glasila Krajevne skupnosti Turnišče GLAS, ki ga pripravlja in izdaja posebna skupina za informiranje. Tokrat je glasilo izšlo v nakladi 900 izvodov, prejelo pa ga je sleherni gospodinjstvo v vseh štirih vseh krajevne skupnosti. Pri razdeljevanju so sodelovali učenci turniške osnovne šole.

V uvodu je podano poročilo o izidu referendumu, ki je bil v krajevni skupnosti v mesecu juniju in je zelo dobro uspel. Na treh straneh je podano poročilo o zbranih in porabljenih sredstvih krajevnega samoprispevka v vseh Gomilicah. Nedelica in Renkovi, ki je potoke ob letošnjem polletju. Zadnji del glasila pa je namenjen KK SZDL, ki objavlja listo možnih kandidatov za vodilne funkcije v KK SZDL, predsedstvo SZDL, vaških odborov SZDL in raznih drugih komisijah krajevnih konferenc SZDL. V teh dneh so bili v vseh vaseh zbori občanov, na katerih so razpravljali o predlaganih kandidatih. S. A.

LENDAVA

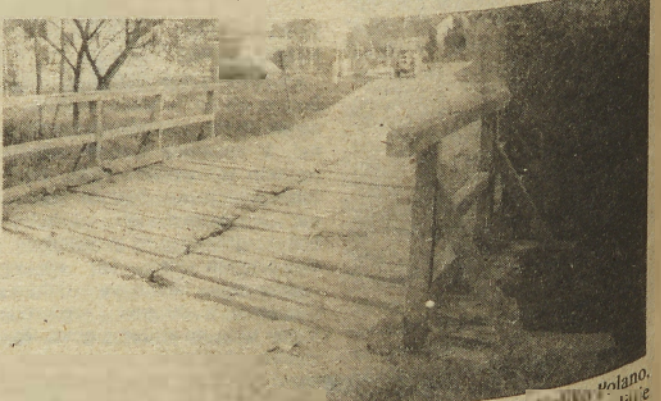
Postaja za dan republike

O gradnji avtobusne postaje v Lendavi smo veliko pisali. Načrti so bili, da bo postaja zgrajena do dneva republike. Da lahko zapišemo tudi to, da bo postaja zgrajena do dneva republike. Da je do gradnje sploh prišlo, pa gre zahvala izvajalcu del — gradbenemu podjetju, ki tudi samo prispeva delež sredstev za to potrebo objekta. Znano je namreč, da Lendava avtobusne postaje sploh ni imela. Kaj bo sedaj pridobila? Žal ne dosti več kot pokrito postajališče, za kar sredstev za celotno postajo je spet zmanjkalo in kdo ve, kdaj jih bodo zbrali. Največji optimisti pravijo, da bo postaja dograjena v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Gradbeno podjetje bo svoje delo, to je vredno 15 milijonov dinarjev, opravilo, gostinsko podjetje pa bo kupilo kontejner, da bo na postajališču lahko ponudilo pijačo. Kdaj bodo nadaljevali gradnjo, ta trenutek nihče ne ve. Znano je, da CERTUS sredstev nima, zato velja razmisliti, ali ne bi gradnje dokončali z združenimi sredstvi s postajo konec koncev vsi potrebujemo.

Franc Žižek iz Velike Polane se v prostem času štiri leta ukvarja s pridelovanjem okrasnih „sejfov“. V njegovem vrtu jih je letos zrastle 45. Rumenozelene „sejfe“ bo Franc posušil, iztrebil seme, nato pa bo iz njih izdelal nočne svetilke, lestence in okraske.

Foto: Jože Žerdin

MOST OPOZARJA — Na občinski cesti, ki pelje skozi Veliko Polano, je v smeri Gomilic most čez potok Črnec. Ta most je ležen in dovolj obremenitev le do 5 ton. Čez njega pa vozijo do trikrat težja vozila. Omenimo le naj avtobuse, ki tehtajo okoli 10 ton. Zgraditi tega je potrebno most obnoviti ali zgraditi novega. Vsako odlašanje bi slej ko prej priključilo nesrečo.

Tekst in foto: Stjepan Prosa

Na podlagi sklepa DS temeljne organizacije Tovarna močnih krmil M. Sobota, komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

— čistilke

Kandidatka mora poleg pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- priučena delavka
- 6 mesecev delovnih izkušenj.

Pismene prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidatke pošljejo na naslov: Kadrovska služba na delovni skupnosti pri ABC Pomurka — KG Rakičan v roku 15 dni od dneva oglasa.

NAROČNIKOM VESTNIKA, KI SE NISO PORAVNALI NAROČNINE ZA LETOSNJE LETO!

Naročnike Vestnika doma in v tujini, ki še niso poravnali naročnine, prosimo, da to store čimprej.

UPRAVA VESTNIKA

450 let gradiščanskih Hrvatov ZAČ SE ZALAGATI ZA ŠAKICU NARODA?

Tako, kot je zapisano v naslovu, mi je pred nekaj leti v Eisenstadtu (Železnem), središču Gradiščanskega, dopovedoval precej razborit sobesednik — v nemščini seveda — pa sem to njegovo trditev, ki je hkrati vprašanje, prevedel v gradiščansko hrvaščino: zač — zakaj?

Gradiščanski Hrvati so zelo privrženi avstrijskemu. Je temu tako zaradi osamljenosti in občutka nemoči (slabši vedno iščejo zavetje pri močnejših)? Čemu tolikšen prepad med prvinskimi občutji in zahtevami hrvaške narodnostne skupnosti in avstrijsko (samovšečno) narodnopravno zakonodajno mašinerijo? Zakaj samovšečno? Avstrija je sprejela saintgermainsko določila, kakor tudi državno pogodbo iz leta 1955 »prostovoljno in brez pritiska«, kot to sam deklarira. Toda v izvajanju teh določil je še vedno nekaj maskimilijanovstva in preteklega stoletja: deliti in vladati, toda, kako — deliti?

Člen 7 državne pogodbe

Ne samo za koroške in štajerske Slovence, temveč tudi za gradiščanske Hrvate je posebnega pomena državna pogodba, ki so jo na Dunaju podpisali 15. maja 1955 zavezniki in Avstrija; prepirana dežela (in to upravičeno) je postala republika. In kaj pravi 7. člen državne pogodbe?

1. Avstrijski državljani slovenske in

5. Prepovedana je dejavnost organizacij, katerih cilj je onemogočiti uveljavljanje pravic narodnosti.

Vseh pet točk 7. člena je interpretiranih prosto in nekoliko skrajšano, vendar po smislu enako originalu.

Gradiščansko je zdomarska dežela

Gradiščansko (Burgenland) ima ime po številnih gradovih, ki so gosto pose-

napredek. Nekdo bi dejal, da je to pravzaprav dovolj (Avstriji zelo radi igrajo na to struno).

Dialog in vztrajnost

Takoj po uveljavitvi državne pogodbe julija 1955 se je pokazalo, da Avstrija ne namerava izpolnjevati 7. člena, tako kot je bil zapisan.

Dunaj ni bil zastoj že vse od Marije Terezije (1740—80) središče uradniške filozofije — šole, ki je imela svoje kollesje in je po letu 1918 po zakonu o vztrajnosti delovala še naprej, neglede na to, da je bila novo nastala republika le še skromen okrnec nekdanj teritorialno mogočne državne tvorbe.

Dunaj je postal nekakšen nesmisel, z velikim deležem nemško govorečega prebivalstva, še posebej slovanškega, ki se je s pridnostjo in najbrž tudi z določenimi drugimi kvalitetami nepokvarjenega provincialnega porekla dokopalo do meščanske veljave in blišča. Iz te,

deset tisoč Hrvatov manj. Računajo, da živi na Gradiščanskem in na Dunaju okoli 50 tisoč Hrvatov. Res jih ni nič več kot za dobro šako, kot se da to izraziti v prisposobi, toda to ne bi smel biti kriterij, po katerem bi delili pravice. Žal pa avstrijska praksa sloni na nekakšnih cenzusih: pri določanju prostovoljnega pouka hrvaščine v šolah po zloglasni sedmojuljski zakonodaji iz leta 1976 glede dvojezičnih krajevnih napisov.

Preštevane, preštevane pa spet preštevane, tako dolgo preštevane, da na gradiščanskem ne bo več nobenega Hrvata.

Vendar, vsemu navkljub, gradiščanski Hrvati dihaajo svoje narodno življenje. Organizirani so v številnih društvih, kot je na primer hrvaško kulturno društvo, tiskarsko društvo, ki izdaja tednik Hrvatske novine, v številnih folklornih in literarnih skupinah ter v akademskem klubu na Dunaju. Prav slednji je izrednega pomena, saj prihajajo iz njega mladi, včasih tudi precej bojevitvi izobraženci. Lani so izdali slovar. To je prvi primer normiranja gradiščanske hrvaščine, ki ji predvsem asimilanti

odrekajo vsakršno zahtevnejšo uporabnost.

Vse to, kar je sicer spodbudno, pa se odvija mimo tistih avstrijskih činiteljev, ki so se obvezali ohranjati in razvijati tudi hrvaško narodnost v svoji državi.

Med vojno, ko so veljali Hitlerjevi rasistični zakoni,

se je na gradiščanskem zmanjšalo število hrvaškega prebivalstva za 20 odstotkov.

Podatek je zgovoren in kaže na obveznosti večine, kajti, »ki če to izdrži?« (kdo bo to vzdržal), kot mi je zadnjič dejal znanec Gregorič iz Zgornje Pulje.

Juž Makovec

V Frakanavi dvojezični napis na banki in na »stanu seljakov — mlikarnici«. Zakon od 7. julija 1976 predvideva: najmanj 25 odstotkov manjšine za dvojezični krajevni napis, pogoj za določitev odstotka pa je »preštevane«, ki so ga Hrvati ignorirali

DR. IVO MÜLLER, PREDSEDNIK HRVATSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA

Avstrija naj izpolni svoje obveznosti

Proslavljanja 450-letnice je konec, kakšen je rezultat?

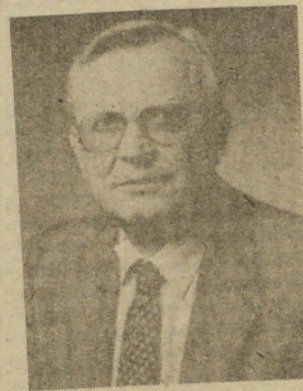
MÜLLER: »Ni tako, kot si želimo. Še vedno je ostalo veliko pomembnega za obstanek in za razvoj gradiščanskih Hrvatov. Še vedno je tako, da se v pretežno hrvaških vaseh v otroških vrtcih vzgaja izključno v nemškem jeziku, kar je idealna podlaga za asimilacijo. Nič ne pomeni, nekakšna zaščita našega jezika od 1. do 4. razreda osnovne šole, če se germanizacija prične že v predšolski vzgoji.

Nimamo hrvaške gimnazije, zato smo že leta 1955 zahtevali, da bi bila hrvaščina kot obvezen predmet v vseh višjih šolah, vsaj za Hrvate. Povsod je hrvaščina »prostovoljni predmet«. Nerešeno vprašanje predšolske in šolske vzgoje je največja rana, ki jo trpimo gradiščanski Hrvati, vse to pa je povezano z neizpolnjevanjem 7. člena državne pogodbe.

Ob jubileju je bilo izrečenih veliko spodbudnih besed.

MÜLLER: »Da, bilo jih je veliko. Merodajni avstrijski in tudi gradiščanski politiki so pogostokrat poudarjali, kako pomembno je, da v tem panonskem prostoru govorijo ljudje več jezikov in kako je žalostno, da se ne uresničuje možnost o dvo- ali trijezičnosti na Gradiščanskem (op. nemščina, hrvaščina in madžarščina). Rečeno je bilo, koliko manjšine, posebej še

hrvaška, doprinašajo h kulturnemu bogastvu in narodnostni pisanosti v Avstriji... da bi bila Avstrija brez Hrvatov veliko bolj revna... lepe besede, vsekakor. Takšne in podobne izjave smo slišali pogosto. Toda, bilo bi lepše, če bi namesto teh

lepih besed naredili tisto, kar je pomembno za obstoj in razvoj Hrvatov v Avstriji.

Š prireditvami ob obletnici ste vendarle nekaj dosegli...

MÜLLER: »Vsekakor — obogatilo se je splošno spoznanje naših ljudi o preteklosti in o sedanjosti. K temu je veliko pripomogla posebna razstava, ki je sedaj v Pinkovecu, pred tem je bila v Železnem, nato na Dunaju, od 11. novembra naprej pa bo najprej v Zagrebu in nato še v nekaterih drugih krajih Hrvatske. Organizirali smo tudi nekatere lokalne razstave. Na južnem Gradiščanskem, v Čajli na primer, si je takšno razstavo ogledalo od 5 do 6 tisoč ljudi.

Ob jubileju smo izdali več lokalnih in regionalnih publikacij, pred izidom pa je posebna dvojezična dokumentacijsko-informativna publikacija o aktualnih problemih gradiščanskih Hrvatov: »Sudbina gradiščanskih Hrvatov kroz 450 let«, ki jo bo izdalo HKD. Konec prireditve ob jubileju bo »Symposium Croaticon II.« na Dunaju, ki ga pripravlja Hrvatski akademski klub na Dunaju. Lepo so 450-letnico priselitve proslavili 21. avgusta tudi gradiščanski Hrvati na Madžarskem.

Kako naprej?

»Avstrija naj izpolni, kar se je obvezala. Prvi pogoj za naš normalen razvoj pa je hrvaščina v otroških vrtcih. Dokler ne bo hrvaške gimnazije in dokler ne bo pouk hrvaščine urejen v vseh šolah, tako dolgo ne moremo govoriti o nekakšnem panonskem duhu na tem območju. Hrvati in Madžari zahtevamo dvojezično gimnazijo, ki naj bi bila na južnem gradiščanskem, čeprav je največja koncentracija hrvaškega življa v širšem prostoru okrog Železne-ga.

Avstrija slovi kot kulturna dežela...

MÜLLER: »Da, to je res, prizadeva si, da pokaže ta svoj sloves navzven, pri tistem pa, kar karektizira Avstrijo navznoter, ni tako, čeprav tudi Gradiščanci s svojimi tlavki in drugimi dajavami prispevamo k igru.

V spodnji Pulji in še v nekaterih drugih krajih imajo dvojezične ulične napise. To prav, toda ne izhaja iz določil državne pogodbe

hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživa enake pravice ob enakih pogojih, kot vsi ostali avstrijski državljani, vključno z pravico do lastnih organizacij in zborovanj ter tiska v lastnem jeziku.

2. Manjšine imajo pravico do vzgoje v lastnem jeziku v osnovnih in srednjih šolah.

3. V upravnih in sodnih okrajih, kjer je narodnostno mešano prebivalstvo, bo slovenski ali hrvaški jezik enakovreden nemškemu. V takšnih okrajih bodo tudi dvojezične oznake krajev.

4. Avstrijski državljani slovenske ali hrvaške narodnosti bodo na svojih območjih sodelovali v kulturnem, športnem ali pravno-političnem življenju ob enakih pogojih kot ostali avstrijski državljani.

jani vse od Gossinga na jugu pa vse na sever dežele. Gradiščansko je najmanj razvita avstrijska zvezna dežela, ki ima svoje velike probleme v nekakšnem »zdomstvu«.

Prebivalci gradiščanskega so zaposleni na Dunaju, v Dunajskem Novem mestu in v Gradcu. V sociološkem pogledu je to zdomstvo tudi »raznarodovanje«, ki pa sicer ni nobena avstrijska posebnost. Večina gradiščanskih Hrvatov se že od pametiveka ukvarja s kmetijstvom in vinogradništvom, za katerega dr. Augustin Blazović pravi, da je preveč razdrobljeno glede na posest in sodobno mehanizacijo.

Prizadevanja deželnih in zveznih oblasti gredo predvsem v to smer, da bi zdomarstvo kar se da omili in obdržali rentabilnost kmetijstva in vinogradništva.

Po pokrajim in po ljudeh, tudi v izključno ali pretežno hrvaških se vidi vsesplošen

narodnostno neizdiferenciranje in iz uradniške tradicije se je ustvarjal avstrijski odnos do narodnosti, ki so ostale v mejah novo nastale republike.

Gradiščanski Hrvati so kaj kmalu spoznali, da oblasti niso naklonjene duhu in črki člena sedem državne pogodbe.

Prišel se je naporen, toda vztrajen dialog z dunajsko vlado, ki je izvajanje pogodbe videla v nekakšnem preštevaju manjšin.

Statistike, tudi tiste, ki ugotavljajo število gradiščanskih Hrvatov, so prirejene posebnim interesom. V Jugoslaviji to ni načelo, zato pripadnikov narodnostnih skupnosti ne »preštevamo.«

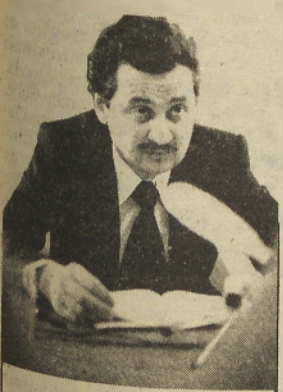
Leta 1963 je gradiščanska škofija naredila popis vernikov. Za Hrvate se je v tem popisu opredelilo 37.828 vernikov. Isti hip je državna statistika izkazovala skoraj

A black and white photograph of a large industrial facility, likely a refinery or chemical plant. The scene is dominated by several tall, vertical distillation columns and a complex network of pipes and structural steel. In the foreground on the right, a large piece of heavy machinery, possibly a truck or a specialized vehicle, is partially visible, featuring a prominent striped safety pattern. The ground appears to be a mix of dirt and gravel, with some low-lying vegetation in the immediate foreground. The overall image has a grainy, historical quality.

V LETU 1984: TUDI KORAJŽNI IN AMBICIOZNI

Nova ekonomska politika se bo v prihodnjem letu opirala na dolgoročno delovanje, delovnih ljudi in občanov, da z učinkovitejšim delom, večjo odgovornostjo in po samoupravnih poti uresničijo naloge in cilje gospodarske stabilizacije ter družbenega in gospodarskega razvoja. Na temelju temeljne socialistične samoupravne razmerja, uveljavljanja ekonomske zakonitosti in povezanosti združenega dela z vsem ljudskim združenim delom ter pospešujejo njegovo odpiranje v svet. Ključni cilji razvoja v naši republiki bodo izhajajo iz te predehitve v slovenski resoluciji povečanje izvoza, pospešitev prestrukturiranja gospodarstva, pravočasno izpolnjevanje obveznosti tujine, povečanje proizvodnje, sanacija dinarskega finančnega položaja in povečanje akumulativnosti gospodarstva, umirjena rast cen kot v letošnjem letu in uresničevanje politike produktivnega zaposlovanja.

V Pomurju je za uresničitev teh ciljev in tudi nekaterih dolgoročnejših usmeritev nekaj prednosti

GUNTI GROF, predsednik kolektivnega poslovanja organa SOZD ABC POMURKA: Pri planiranju za prihodnje leto smo v zelo nerodnem položaju, ker plane delamo brez poznavanja osnovnih postavk. Ne vem, če je še kje sistem, da v mesecu novembru ne velj, v kakšnih pogojih bo drugo leto poslovalo. Prvič mislim, da bi ta naš ekonomski sistem moral biti stalen in drugič, da bi morali pustiti prostor za poslovne odločitve in ne bi bilo samostojno. Zdej naprimer pri investicijah s raznoletimi uslugami gremo že tako daleč, da se človek že prej, preden se za te kolektivne, prestraši. Če kolektiv kot je naš, potem naš družba zavzame proizvodnjo in njen izvoz, potem bi mu morala zaupati še vsaj toliko, da se tudi pri deset do dvajset milijonov investicij ne bo zalevalo. Govorim iz konkretnega primera o usodi proizvodnje za predelavo divjačine, ker je pač naša v imenu Slovenije naredil nek drugačen sistem. Mislim, da je tako moral omogočiti skupno delo znotraj in zunaj okvirov. Mi pa moramo stalno krepiti administracijo. Je tega administracija. To spet potrjuje, samo v enem letu bi lahko štirikratno povečali izvoz z uvozom samega stroja, pa morali skozi celo leto milonov, na koncu pa je nekdo odločil, da stroj ni možen. Gre za stroje za pripravo čevljarstva v Zgodno Nemčiji, vendar tega ne moremo izpeljati.

ki jih kaže še gospodarstva. Prav nosilci razvoja v naši republiki morajo vključiti ostale organizacije združenega dela najti poti, da ne bomo prednostno izkoristimo in znanjamo pritisk enozaposlovanja, posredno industrializacijo, brez dodatno prisiljevanja, kar dodatno prisiljevanje komunizma za Pomurje, kar kaže se v razgovoru v predehitve in konkretne akcije povečanja proizvodnje. Mislim, da razvoj gospodarstva in vsem ti- Pomurje samo od sebe. To pa so vse prirodne

danosti. Na prvem mestu je zemlja, ki daje možnosti za proizvodnjo hrane. Poleg pridelave mora biti cilj njena maksimalna finalizacija doma ali pa na drugih območjih, kar terja vzpostavitev dohodkovnih odnosov. Drugo je to, kar je v zemlji, in sicer mineralne in termalne vode, plin, premog in neizkoriščena moč reke Mure. In tu so nenazadnje pridni delavci in lastni kadri, ki že so, vendar ne dovolj povezani in organizirani. Dosedanje izkušnje razvoja kažejo, da smo največ dosegli z lastnimi silami in sredstvi, v zdajšnjih gospodarskih zahtevnejših časih pa bi bila velika iluzija se samo primerjati in pričakovati, da bo nekdo drug reševal naš nadaljnji razvoj.

Drugo dejstvo je, da v regiji gospodarjenje le ni tako slabo. Trendi pri ustvarjanju akumulacije so nad republiškim poprečjem. Se posebej pomembno pa je, da imamo v Pomurju zdrave nosilce razvoja in v kolikor bo uspela zastavljena sanacija v INA Nafti Lendava, bodo podane še realnejše možnosti, da z združenimi silami in sredstvi to gospodarstvo več vlaga za večji dohodek in izvoz ter tako ustvarja možnosti za nova delovna mesta. Seveda ne po starem. Predvsem bo potrebno učinkoviteje izkoristiti možnosti, ki jih ponuja samoupravljanje kot naša edina alternativa. To je predvsem združevanje dela in sredstev za razširjeno reprodukcijo na osnovi skupnega dogovarjanja in sporazumevanja. Manjši pomurški kolektivi naprimer ustvarjajo nekaj akumulacije, vendar v teh časih s petimi milijoni ni mogoče praktično ničesar narediti. Dvajset takšnih in če se pri skupnem programu pojavi še eden izmed nosilcev razvoja, ki je ekonomsko močnejši, pa bi se že dalo veliko.

Naslednja naloga pa je dolžnost, da izkoristimo dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Če s stališča Pomurja ocenjujemo njegovo vsebino izpostavlja štiri vprašanja, ki so izvir naši pokrajini in njenemu gospodarstvu. To je kmetijstvo in hrana, kar ni vezano le na preskrbo, temveč na dohodkovno donosno proizvodnjo, pri čemer se bo poleg kmetijev morala angažirati tudi širša družbena skupnost z usmerjanjem dela dohodka in akumulacije v programe, ki bodo skupno dogovorjeni. Druga prioriteta, ki jo ponuja dolgoročni program stabilizacije, so energetske možnosti in njihovo izkoriščanje. Tu imamo reko Muro, termalne vode, plin in kot kaže tudi precejšnje zaloge premoga. Naslednje področje je turizem in obmejna lega, kjer že zdaj dosegamo ugodnejše trende v primerjavi s poprečjem v Sloveniji. In tu so še delovne navade naših ljudi, pa zadaj že ne tako malo strokovnih kadrov, posebej če bi njihov potencial znali združiti.

BOŽO KUCHARIC: POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI OD 2 DO 5 ODSOTKOV

V Muri imajo planska izhodišča že pripravljena. Velik problem pa je, ker ni ustreznih zveznih in republiških dokumentov, da bi poznali pogoje gospodarjenja za prihodnje leto. Še ta mesec plan v Muri mora dobiti končno vsebino, zato ga bodo prisiljeni sestaviti brez poznavanja pogojev gospodarjenja. Postavlja pa se jim še ena dilema. Ali bomo ob množici dokumentov od dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije na različnih ravneh, zvezne in republiške resolucije od različnih družbenih dogovorov, zakonov in tako naprej v Jugoslaviji uspeli zagotoviti neko enotno ekonomsko politiko v prihodnjem letu — skratka vprašanje, po katerem dokumentu načrtovati za prihodnje leto?

FERI HORVAT, generalni direktor Radenske: Rezultati nosilcev razvoja, predvsem njihova stalna gospodarska stabilnost tudi v težkih razmerah, ponovno potrjujejo, da je razvoj regije potrebno graditi predvsem na lastnih silah, in znanju in ustvarjalnem delu. Iluzija bi bila pričakovati, da nam bodo drugi že kar na krožniku prinesli najkvalitetnejše programe. Nočem reči, da tudi programi od drugih niso koristni, vendar če jih hočemo imeti, moramo spet sami delati, imeti iniciativo, predvsem pa sami veliko vedeti. To je dragocena izkušnja za prihodnje. Strinjam se tudi, da je potrebno več ambicioznosti in poslovne smelosti v vseh organizacijah.

Mislil tudi, da nekateri ukrepi tekoče ekonomske politike, to velja za omejitvene, prinašajo tudi več nevarnosti. Preveč se bomo izolirali od napredka tehnologije in znanosti v svetu. Razumljivo je, da ni mogoče več upoštevati toliko opreme, vendar bi morali ta uvoz selektivno obravnavati in ga omogočiti industriji, ki če hoče biti prisotna na svetovnem trgu, mora iti v korak s svetovno tehnologijo. Druga nevarnost pa je, da smo omejili pretok znanja iz tujine. Tudi tu bi morali biti selektivni, ker v organizacijah, kjer smo že zdaj nad poprečno jugoslovansko produktivnostjo, se ne moremo doma, pri domačih organizacijah in tudi mnogih ustanovah kaj dosti več naučiti. Stalno moramo spremljati, kaj se na našem področju dogaja v Evropi in svetu. Mi pa omejujemo nakup tuje literature, za kar sicer gre zelo malo deviz, omejujemo specializacije in dodatno šolanje zunaj, vse manj je strokovnih potovanj in ogledov, skratka vse manj kontaktov in v tem vidim veliko nevarnost, da bomo tudi mi začeli zastajati.

Eno je jasno — Murin plan za prihodnje leto bo kot že leta nazaj stabilizacijski. Še celo ostreje si ga zastavljajo, kajti cilji bodo zahtevnejši od dosedanjih. Prvo polovico prihodnjega leta praktično že imajo v rokah. Prodaja na domačem trgu je stekla relativno dobro, celo bolje kot v prejšnjem obdobju in kot so pričakovali. V svetu prihaja do oživiljanja, kar zdaj niso več samo neke intelektualne spekulacije institutov, pač pa Murina komercialna to že čuti v življenju. Povečujejo se naročila in vseh celo ne morejo prevzeti. Prav to je osnovno vodilo pri postavljanju izredno zahtevnih planskih ciljev, ki so bili že tudi verificirani na centralnem delavskem svetu. Prioriteta bo spet izvoz s poudarkom na hitrejši rasti klasičnega izvoza. Načrtujejo od 2 do 5 odstotno povečanje produktivnosti. Pred dvema tednoma so namreč zaprosili pettisotnega delavca, indeks rasti zaposlovanja v letošnjem letu je 104, kar pomeni, da so letos zaposlili kar precej novih mladih ljudi, od ka-

terih v naslednjem letu že pričakuje visoke delovne učinke.

Mura pa v svet prodira tudi s prodajo svojega znanja. Še ta mesec se obeta podpis pogodbe s firmo v Sudanu, ki ji bodo prodali tehnologijo in licenco za uporabo znamke in njihovih kreacij. V drugi fazi naj bi v Sudanu Mura bila tudi nosilec izgradnje nove tovarne. Kar pa se investicij v prihodnjem letu tiče, bodo stekle priprave za izgradnjo vsaj ene faze centralnega skladišča surovin in avtomatske prikojevalnice, kar je vezano na uvoz opreme. To pa je problem, ki Muro najbolj žuli tudi pri posodabljanju že obstoječe proizvodnje. Kot nosilec razvoja v pokrajini pa bo Mura nadaljevala z iskanjem novih programov skupaj z drugimi organizacijami združenega dela in izvršnimi sveti. Plod takega skupnega dogovora je obrat LTH v Ljutomeru, za katerega je Mura prispevala 8 milijonov dinarjev, preko SOZD ABC Pomurka potekajo razgovori z Lekom, z Železarno pa jih po Murini vzpostaviti prvih kontaktov nadaljuje regijska zbornica.

GUSTI GROF: PRIHODNJE LETO V POMURSKO KMETIJSTVO DVE NOVI MILIJARDI

Tako kot v letošnjem bo tudi prihodnje leto v SOZD ABC Pomurka prioriteta naloga izvoz. Podobno kot predvideva republiška resolucija tudi oni načrtujejo 20 odstotno povečanje. Zato pa jih zdaj toliko bolj skrbi, ker še vedno ni dogovorjen devizni režim, ki naj bi veljal v letu 1984. Skrbijo jih nekateri predlogi, ki se tu in tam pojavljajo, še najslabše pa bi bilo, pravijo, v kolikor bi bile ukinjene stimulacije, ker bi v kmetijskih organizacijah ne bilo več ekonomskega interesa za izvoz.

Naslednja pomembna naloga je takšna organiziranost dela, ki bo omogočila maksimalno izkoriščenost kapacitet. Preračunali so, da morajo, in to so tudi sposobni, proizvesti 220 tisoč komadov prašičev, 35 milijonov litrov mleka, 30 tisoč goved in vse to predelati ter izpolniti obveze setvenega plana pri pšenici, sladkorni pesi in koruzi. Na področju investicijske dejavnosti morajo v SOZD ABC Pomurka prihodnje leto najprej zaključiti tri zelo velike investicije, ki so že v izgradnji. To je rekonstrukcija klavnice brojlerjev kot izvozni objekt, izgradnja nove mešalnice močnatih krmil v Murski Soboti in to je rekonstrukcija kafilije. Na novo pa so predvidena vlaganja v melioriranje novih 2000 hektarjev zemljišč, gradili bodo goveje hleve za paitanje za izvoz, večjo perutninarsko farmo v Križevcih pri Ljutomeru. Prihodnje leto pa naj bi pomenilo tudi začetek uvajanja namakalnih sistemov, kar je sicer dolgoročna naloga, vendar za poljedelsko proizvodnjo v Pomurju, kjer ima na količino pridelkov vreme izredno velik vpliv, zelo pomembna. Pri- nesla bi lahko celo 100 odstotno višje donose. Pomembna in zahtevna naloga bo v prihodnjem letu tudi priprava elaboratov za sadjarstvo — to so predvsem hiadilnice in predelava sadja. Do kraja morajo razčistiti, kako naprej s predelavo mleka in mlečnih proizvodov, kjer postajajo kapacitete pretesne, odprto pa je tudi vprašanje investicij v predelavo mesa za povečanje izvoza.

Vse to bi v prihodnjem letu terjalo dve novi milijardi, letos pa so, naj dodamo za ilustracijo, investirali milijardo in pol dinarjev.

Na nivoju postavljene organizacije bodo z združevanjem zagotovili do 300 milijonov dinarjev. V skupnem investicijskem znesku imajo precejšnji delež melioracije, za katere se sredstva zagotavljajo na osnovi že dogovorjenega sistema. 60 odstotkov so to nepovratna sredstva, 24 odstotkov zagotavljajo banke, del predstavljajo sredstva iz širšega združevanja ter tudi pritegnitev prehrabnih in potrošniških centrov. Že letos sovlagata v melioracije Merx Celje in Žito Ljubljana na osnovi dogovora, ki SOZD ABC Pomurka zavezuje, da bo obema organizacijama zagotavljala pšenico. V kmetijstvu zadnje čase

nekaj sovlagajo tudi veliki potrošniški centri, največ Ljubljana in nekaj že tudi Maribor, preko svojih preskrbovalnih organizacij. Ni torej bojazni, da za vlaganja v kmetijstvo ne bi bilo denarja.

HORVAT: BOLJ MORAMO IZKORISTITI NAŠE TURISTIČNE ZMOGLJIVOSTI

V Radenski so prav tako čvrsto odločni, da plan za leto 1984 prihodnji mesec sprejmejo, čeprav so ukrepi ekonomske politike še vedno neznanca.

Ocenjujejo, da ne bo tolikšen problem samo tržišče in prodaja, bolj jih skrbi skrb z

GEZA BAČIČ, sekretar medobčinskega sveta zveze komunistov za Pomurje: Do leta 1981 je bil investicijska dejavnost v Pomurju dokaj živahna, v tem času so bili zgrajeni tudi številni številni manjši obrati, zdaj pa je naš problem, da so v zadnjem letu te aktivnosti zastale. Zato se mi zdi izredno pomemben posvet pred kratkim v Moravcih, kjer so nekatere ideje obelodanili in v marsičem prišli skupaj. Glede na to, da v naši regiji prevladuje delovno intenzivna industrijska proizvodnja z relativno nizko kvalifikacijsko strukturo in da nam vsaj številno gledano še vedno primanjkuje dobri strokovnjaki, poleg tega pa tudi ti, ki jih imamo, niso dobro organizirani in povezani, nam zdaj manjkajo neke večje razvojne spodbude. Prav tako smo premalo storili na področju združevanja dela in sredstev, čeprav ne- kaj dobrih primerov imamo. Imamo tudi pridne in delavoljne ljudi, (če izvajamo lenuhe in tiste, ki jim je več popoldanski zaslužek, kot usoda njegovega kolektiva), pri katerih je dosežena dokajšnja stopnja enotnosti, solidarnosti in pripravljenosti za neke skupne napore. To je prav tako velika rezerva, iz katere je možno z dobrim političnim delom potegniti pomembne rezultate. Spomnimo se samo primera Mure, ki je bila pred dvema tremi desetletji v veliki krizi, pa smo z delavci v dolgotrajnih razpravah uspeli doseči, da so bili pripravljeni del zaslužnega osebnega dohodka dati za razvoj svoje tovarne. Danes pa enega malega bliska nismo sposobni prepričati, da so v tej družbi tudi pametne in ekonomsko opravičljive integracije ter da ni druge alternative.

repromaterialom in pa nenormalno visoko naraščanje nabavnih cen.

V proizvodnji mineralne vode ne predvidevajo večjega fizičnega porasta proizvodnje. Ocenjujejo, da je realno 3 odstotno povečanje. Vlaganja v tej dejavnosti bodo zato usmerili v izboljšanje proizvodnje za izvoz in pa v urejanje distribucijske mreže. Predvidena je izgradnja distribucijskega centra v Beogradu in razširitev še nekaterih. To je predpogoj za obvladovanje sezone, omogočilo pa bo tudi

preusmeritev prevozov na železnice.

V tovarni polnilne opreme nameravajo razširiti kooperacijsko proizvodnjo od sedanjega zahodnonemškega partnerja še na vzhodnonemško firmo, dogovarjajo pa se tudi s Francozi in Španci. Spomladaj se bo pojavil na tržišču prvi polnilec, ki je plod lastnega razvoja. Potrebno pa bo razširiti proizvodno halo za okrog tri tisoč kvadratnih metrov, saj je sedanja zgrajena pred tremi leti, kljub temu da delajo v dveh izmenah, že pretesna. Še bolj mislijo uveljaviti kompletne tehnološki inženiring, kar pomeni, da ne bodo prodajali le opreme, temveč vse od priprave pijač do rešitev za pomnilnice.

Na področju turizma bo glavna usmeritev, da bolje izkoristijo razpoložljive kapacitete in ne predvidevajo večjih milijardnih vlaganj. V Radencih bo dokončan novi prizidek pri zdraviliškem domu. Velika pozornost bo v obeh zdraviliških centrih — Radenci in Moravci namenjena urejanju pogojev za rekreacijo gostov, v termalnem kopališču Banovci pa bodo izboljšali pogoje v naturističnem kampu. Do prihodnje jeseni bi radi uredili gostišče na Jeruzalemu, ker ocenjujejo, da lepoto naših goric vse premalo izkoristimo v turistične namene. Prav tako prihaja iz Radenske pobuda o boljši povezanosti z zasebnimi gostinci in kmečkim turizmom, svojih možnosti pa na tem področju niso izkoristili tudi ne trgovci in obrtniki. V mislih imajo predvsem spominkarstvo.

Ob vsem tem v Radenski pripravljajo tudi nekaj novih programov že za prihodnje leto, predvsem pa boljše čase, ker bi bilo najslabše, če bi te dočakali neprisrčljivi.

JOŽE HAJDINJAK: NAJPOMEMBNEJŠI JE IZHOD IZ AGONIJE MINULIH DVEH IN POL LET

Osnovni cilj Lendavske INA Nafta in prihodnjem letu je pripraviti in uresničiti kvaliteten sanacijski program, ki ne bo sprejel samo v kolektiv, temveč tudi pri vseh tistih, ki bi naj pri sanaciji sodelovali. Nujno morajo najti izhod iz agonije minulih dveh in pol let in doseči razmere, v katerih se bodo lahko obrnili k sebi. Imajo strokovne kadre, ki jih je moč bolje izkoristiti le v nekaterih normalnih razmerah, kajti v pogojih, ko je bilo govora celo o stečaju, ni bilo možno razmišljati o nekih dolgoročnih ciljih.

S sprejemom nekaterih predlogov na skupni komisiji sestavljeni iz najodgovornejših predstavnikov iz Slovenije in Hrvaške v mesecu juniju se zdaj lendavski INA Nafti le obetajo nekatere perspektive. Najprej so to neka skupna prizadevanja pri prodaji opreme za rafinerijo, ki ne bo grajena, oprema pa je že vskladščena v Lendavi. Gre tudi za zagotavljanje sredstev za plačevanje obveznosti, dokler opreme ne bodo prodali oziroma če jo bodo, kolikšen bo iztržek zanj. Drugi izredno pomemben predlog komisije je, da bi iz bližnjega zebanskega polja na Hrvaškem lendavska INA dobivala plin za sintezo metanola. Računajo, da bo ta nekoliko cenejši od ruskega že zaradi tega, ker je nekoliko manj kvaliteten, manjši pa bodo tudi transportni stroški. Strokovnjaki INA Naftaplina te dni že dokončujejo ekonomsko študijo o izkoriščanju tega plina. Po prvih predlogih je kazalo, da bo v to potrebno vložiti ogromna sredstva 19 milijonov dolarjev in še tri milijarde dinarjev, po najnovejših informacijah pa bi vse skupaj veljalo skoraj desetkrat manj — le okrog milijardo dinarjev. Tretji predlog komisije pa je, da bi obveznosti do naftovoda reševali znotraj INE, o čemer tam že tečejo razprave.

Tako v INA Nafti Lendava ocenjujejo, da se postopno le ustvarjajo pogoji za dolgoročno sanacijo. To jim je tudi spodbuda, da razmišljajo o nekaterih novih programih. Osvojiti nameravajo proizvodnjo nekaterih novih lepil, ki bodo lahko ekonomsko bolj vrednotene od teh, ki jih delajo danes. Na področju izvoza pa načrtujejo povečanje izvoza metanola in tudi različnih tipov umetnih lepil.

Britanska tovarna ženskega perila je pred nedavnim vrgla na tržišče atraktiven črni komplet, ki ga priporočajo — hudobnim dekletom

REŠITEV

- Človek božji, zakaj pa sedite v tem dežju v parku na klopi?
- Vesta, doma mi streha zamaka . . .

PETERICA OTROČIČEV

„Igrajmo se odraslel Tonček, ti boš referent za pomanjkanje sestavnih delov. Ne boj se, nič se ti ne bo zgodilo . . .“

ZDRAVNIKU ZAUPNO

- No, kaj pa je vam, tovariš?
- Notranjih rezerv ne morem ustaviti, gospod doktor.

SMEH

- Si videla, ženkica, prodajalka se mi je trikrat nasmehnila.
- Samo to? Ko sem te jaz prvič videla, sem se smejala vse do večera.

Igralec hoče Texas

Mehiški general Santa Ana je sredi prejšnjega stoletja zgubil triletno vojno z Ameriko, zato je leta 1848 prodal velikansko območje, na katerem so danes ameriške zvezne države Texas, Arizona, New Mexico in del Kalifornije. Cena je bila smešna — 25 milijonov dolarjev. Mehika je tako izgubila svojo žitnico in ozemlje z nafto, kar še danes ni pozabljeno. Mehikanci, navezani na to zemljo, so kasneje dali mnogim krajem imena, podobna onim, ki so ostali na drugi strani reke Rio Grande. Na to zgodovinsko tragedijo pa je na najbolj svojevrsten način opozoril mladi in zelo priljubljeni Fernando Valenzuela, igralec basketbala pri klubu »Dodges« v Los Angelesu. Kot protiuslugo za svoj pristanek, da bo igral pri omenjenem klubu je zahteval, da ZDA Mehiki vrnejo Texas! Dvignil se je prah in vse skupaj so uglasili s trditvijo, da je Valenzuela »nezrela osebnost.« General Santa Ana se je ob tem verjetno obračal v grobu: Valenzuela je dobil za enoletno pogodbo milijon dolarjev, on pa je prodal kvadratni meter za borih deset centov.

Vrtnar John Edwards iz Wrexhama v Severnem Walesu ima svojevrstne probleme s svojimi, meter dolgimi brki. Kadar jih hoče pokazati, mu morata njegovi prodajalki pomagati, kot to vidite na sliki

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Točno ob treh so spustili v morje sredstva, ki jih bo treba izkrcati; čez pol ure se pet tisoč mož tiho približuje obali. Vsaka komanda sledi »topničarko« — vodiča, ki jo mora pripeljati na kraj napada. Pet minut pozneje pride do prvega spotikljava: sredstva, ki so jih imele na svoji palubi čete Royal Regiment of Canada, so sledila napačni topničarki; minilo je vsaj dvajset minut, da se je regiment usmeril na pravo pot, kar pomeni dvajset dragocenih minut zamude. Na palubi komandne ladje Calpe so s strahom spremljali po radarju ta manever, kajti majhna napaka bi lahko tako vse pokvarila. Royal Regiment of Canada je imel namreč nalogo v Le Puy uničiti baterije Rommel in oporišče Bismarck; zaradi te zamude ne bo za Nemce napad na Le Puy nobeno presenečenje.

To je bila prva nesreča. Ob 3.47 so se moške na dvajsetih napravah za izkrcavanje usmerili proti Bernevalu in kraju Belleville-sur-Mer; tedaj so zagledali nenaden blesk: topničarka, kateri so

PREKLETA OBALA

sledili, se je znašla prav sredi petih nemških ribiških ladij, popolnoma oboroženih. Bila je res prava nesreča, ko je ena od ladij vrgla v zrak bengalično raketo, ki je razsvetlila prav tisti del morja; na dese-

Samo majhen čoln se še prebije k svojemu cilju. Naloži sedemnajst vojakov in tri oficirje, kar je res siromašna sila za uničenje Goebbelsove baterije, njeni topovi bi lahko onemogočili vso akcijo. Sku-

ogenj, ki se mu pridruži oženj baterij, ki so bile postavljene za obalo: »Rommel«, »Hitler«, »Goering«. Topovsko streljanje britanskih lovskih torpedovk ni uspe niti opraskati nemških

Trupla kanadskih vojakov in uničeni tanki na obali pri Dieppu

tine skoraj istočasnih topovskih streljav jo je preluknjalo, tako da je bila lahko le še krsta za svoje mornarje.

Dvajset ladij za izkrcavanje se, hitro razkropi; v morju vlada nepopisna zmešnjava.

pinica se je vendarle izkrcala, za seboj vleče topič kal. 50 in napada topovske položaje: mogočni nemški topovi ne morejo poslati niti enega strela na ladje, tako so zaposleni s soočenjem tiste dvajsetice, ki so se odločili, da bodo drago prodali svojo kožo.

Čez nekaj časa najde svoj cilj še drugih šest izkrcavalnih objektov, toda zdaj se je nemška obramba že organizirala: sprejme jih morilski ogenj in nekaj mož, ki se jim je posrečilo izkrcati, je prikovalo na obalo streljanje mitraljezov. To je bil res lahek pokol.

Z nasprotni strani, v Quibervillu, je potekala stvar precej boljše: Komanda št. 4 se izkrcala, napade in uniči baterijo Hess in se vrne na obalo; ob 7.30 že pluje proti angleški obali. To je edina skupina, ki je do kraja izpolnila svojo nalogo. Ni minila niti ena ura od začetka izkrcavanja, ko začno baterije iz oporišča Bismarck bruhati peklenški

obrambe in nadle lovskih bombnikov se zaradi dimne zavese pokvarijo kot neučinkovito.

Regimentu South Saskatchewan se posreči izkrcati v dokajšnjem miru v Pourville, toda moške na Highlanderu, ki so mu sledili, niso smeli sreče: po načrtih bi morali prejeti pomoč tankov, ki so v tem času izkrcali v Dieppu; niso pa vedeli, da so bili ti tanki v kratkem času uničeni.

Kanadski regiment, ki je bil bližal obali Le Puy, sveteljuje neki reflektor, ki deset minut plovbe, a že zmigijo nemški topovi. Do obale je prišel prvi val dvestotih mož; drugi del enote zgrabi pot, sledi neki drugi enoti se ustavi, se vrača, izpušči sedemnajst minut, in ko pride do izkrcanja, je jasno, da Nemci niso zglavo vlevje zrak. Nemci streljajo v cilj: ves regiment je zreduciran na manj kot za dve kompaniji mož, zviti v svitek, da bi se nekdo opomogli, ne vedo, kaj storiti in ne kod ne kam. (Dalej)

Kje je zgornja meja?

Kje je zgornja meja toplote, ko je življenje še možno? Za mnoge oblike je življenja konec že pri 50 stopinjah, preneka to uniči že toplota nekaj deset stopinj. Nedavno odkritje bakterij, ki žive pri 250 stopinjah, je zgornjo toplotno mejo postavilo tako visoko, da se znanstveniki vprašujejo, ali ni navsezadnje možno življenje tudi v vroči notranjosti Zemlje in na planetih, kot je Venera, kjer vladajo peklenške razmere.

Bakterije so odkrili v pred leti odkritih globokomorskih toplih vrelic, okoli katerih so nastale prave oaze eksotičnega življenja. Ti vulkanski vreli, bogati z žveplom, so spodbudili rast posebnih oblik življenja, vendar pa se tudi ti toploljubi organizmi ne razvijajo na previsokih temperaturah. Odkritje bakterij, ki se razmnožujejo pri 250 stopinjah, pa je svet podvodnih vrelic postavil zares na izjemno mesto.

Raziskovalci menijo, da so te bakterije najverjetneje arheobakterije, se pravi organizmi, ki so ostali na posebnih vejah razvoja in katerih membrane so povsem drugačne od običajnih, tako da tvorijo zelo obstojno strukturo pred toplotnimi vplivi.

Odkritje je zanimivo tudi s čisto praktične plati. Ker vročinska bakterija proizvaja encime, ki so visoko odporni na vročino, bi se jih dalo koristno uporabiti v industrijskih postopkih, kjer je zdaj uporaba encimov zaradi vročine nemogoča ali zelo omejena. Možna pa je tudi, da bo nekoč nastala nova plinska industrija, saj te bakterije med rastjo izločajo vodik, ogljikov monoksid in metan.

Za raziskovalce izvora življenja pa nenavadni organizem ponuja tudi zanimive iztočnice za razmišljanje.

V Londonu delajo veliko reklamo za kolesa, ki jih lahko poganjajo z nogami, lahko pa voznik vključuje tudi 12-voltno baterijo, ki zmaga 77 kilometrov brez dodatnega polnjenja

Drugje smo prebrali

Neki Douglas Crabbe (34), voznik velikega tovornjaka s priklopo, je vozil tovore iz enega konca Avstralije na drugega. Ker je takšna vožnja zelo dolgočasna se je nekoč odločil, da bo spremenil način vožnje. Ustavil se je skoraj pri vsakem motelu in nekaj popil. Ko je bil že proti koncu vožnje in samo še en motel je bil pred njim, si ni mogel kaj, da se ne bi ustavil tudi v tem. Gostilničar je opazil, da je voznik že precej okajen, zato mu ni hotel dati pijače. Uzaljen Crabbe je sedel v avto in se nekajkrat s polnim plinom zaletel v kantino. Rezultat: šest mrtvih in 13 težko ranjenih.

xxx

V newyorškem živalskem vrtu imajo tudi krave, konje in ovce.

xxx

Prva tovarna vžgalic na Balkanu je pričela delati leta 1856 v Osijeku.

xxx

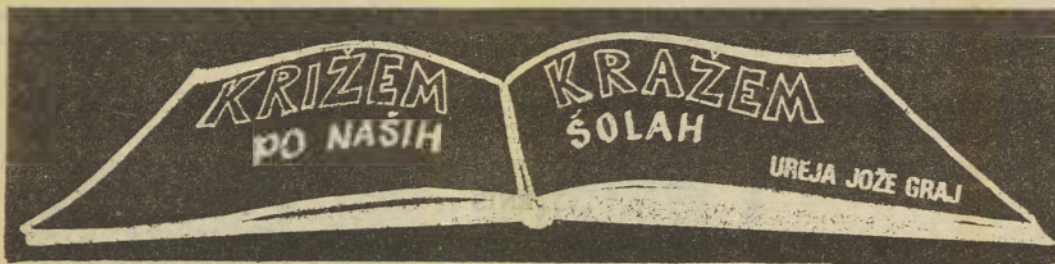
Američanka Ruth Drown sodi med največje šarlatane v medicini. Preko malih oglasov je vabila bolnike, naj ji pošljejo vzorec svoje krvi, ozdravila pa jih bo preko radijskih valov. Preko 30 tisoč navnežev je na Ruthin žiro račun plačalo 560 tisoč dolarjev.

O pticah in podganah

Na razmnoževalno sposobnost in ustvarjanje družine pri pticah vplivajo zunanji dejavniki kot npr. navzočnost partnerja, dolžina dneva in celo vreme. Mehanizem, ki odloča o tem, kako in kdaj ti dejavniki vplivajo na spolno dejavnost, je bil še pred nedavnim neznan. Znanstveniki pa so razvili metode, ki omogočajo, da divjim pticam lahko vzamejo vzorce krvi. Tako lahko hormonske spremembe v krvi primerjajo z vplivi okolja. Ptici, ki dosežejo spolno zrelost in so se sposobni razmnoževati, ne začno spolne aktivnosti, dokler iz okolja ne dobijo spodbude. Samec si mora najprej poiskati območje svojega »delovanja«. Tega pa ne stori, dokler nima v krvi zadostne količine spolnega hormona testosterona. Količino tega hormona v krvi povečujejo družbene spodbude, navzočnost samice ali pa tekmeča. Nasprotno lahko navzočnost samca pospeši spolni razvoj pri samici. Pri poizkusih v laboratoriju so kanarčki samici predvajali posnetke samčeve pesmi in to je pospešilo delovanje jajčnikov in povečalo število spolnih hormonov v krvi. Vsega tega pri samici, ki ji niso predvajali samčeve pesmi, niso opazili. Spolni hormoni, ki so jih umetno dajali samicam, so podaljšali čas spolne dejavnosti tako pri samicah kot pri samcih. Tudi vreme vpliva na spolno aktivnost ptic. Ob lepem vremenu se začne ptice

puriti prej in v njihovi krvi kroži tudi večja količina hormonov kot pa v deževnem vremenu.

Novozelandski zdravnik Randall Allardye je na kongresu imunologov v Londonu poročal o poskusih s podganami, ki so postale neplodne, ko so jih s pomočjo zračne sonde hranili s spermo podganjih samcev. Testirali so tudi podgan, v katerih skupni količina je bilo 10 podgan, ki niso dobivale sperme. Čeprav so se obe skupini parili z istimi samci, so se glede plodnosti kmalu pokazale očite razlike. Samice iz kontrolne skupine so v 27 dneh (kar je za to vrsto podgan normalno obdobje) povrgle povprečno po sedem mladičev. Skoraj polovica s spermo »cepljenih« podgan je po šestmesečnem parjenju postala jalova. Še posebno je bila zmanjšana plodnost pri živalih, ki so jim dajali spermo en dan pred ovulacijo. V njihovih jajčnih izločkih so našli precejšnje količine antiteles, ki uničujejo semenčice. Allardye domneva, da povzroča imunska reakcija telesna plodnost zmanjšano plodnost. Ni še popolnoma jasno, kako ta mehanizem deluje. Znanstveniki domneva, da bi tudi ženske lahko cepili s samčjo spermo, kar bi bila preprosta kontracepcijska metoda, vendar ugotovitve, da katerih so prišli s poskusi na živalih, lahko le delno veljajo za človeka.

VEČER MRTVIH

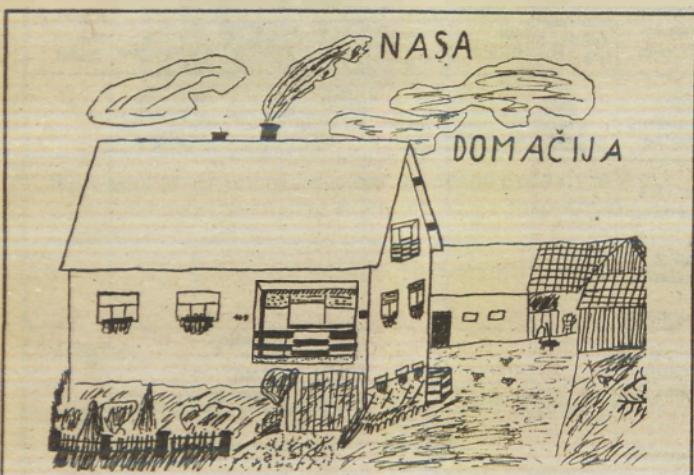
Cez pokopališče tiho veter veje,
visoke smreke glasno vrše.
Zabevska pes med hišami nekje,
spomin boleč na dan privre.

Na zemljo lega mrak.
Ko izgine belina dneva,
ko v vejah veter več ne šelesti,
takrat v srcu je tesnoba —
tesnoba turobne noči.

V noč brlijo drobne lučke
in v gomile črne svoji strmi.
Jesenski mraz zajeda se v obraze,
plamenčki drobni gorijo, zbledijo.
Spomini nepozabni polnijo srce...

Zakaj nihanje vrb več ne blesti?
Cemu osamljene ptice krik v noči
ljudi srhljivo spreleti?
Spokojnost, črne sence...
Molče, med vrvežem usihajo v temi,
kot plamenčki ugašajo v tišini nemi.

Gabrijela Vučak, 7. a
OŠ Cankova

IZBRANA RISBA: »Naša domačija« — Narisal
Miran Nemeš, 4. raz. OŠ Markovci.

Srečala sem srno

Nekoga dne, ko je bil
lep, sončen jesenski dan,
sem šla v gozd. Med potjo
sem opazovala drevesa,
živali in rastline. Naenkrat
sem zagledala srno, ki je
bila lepa in vitka. Ustavila
sem se. Opazovala sem
srno. Bila sem neprevidna
in stopila sem na suho vejo.
Takrat je srna z ušesi zas-
trigla in zbežala. Veselo
sem se vrnila domov in
pripovedovala o srni.

Valerija Koltaj, 4. raz.
OŠ Bratstvo in enotnost
Prosenjakovci

PRISLUHnite NAM!

Smo srečni in svobodni otroci
tega stoletja. Hodimo v šolo, smo
siti, zdravi in smo vsi enakopravni.

Toda povsod ni tako. Mnogokje
po svetu umirajo otroci od lakote,
umirajo od bolezni, so nečisteni,
prepuščeni sami sebi, opravljajo
dela, ki škodujejo njihovemu
zdravju, so predmet trgovine.

Zato je Generalna skupščina
Združenih narodov 20. novembra
1959 soglasno sprejela in razglasila
Deklaracijo o pravicah otroka. V
deklaraciji so zapisane pravice in
vzroki, ki jih morajo uživati
vsi otroci brez izjeme in brez
vsakršnega razločevanja glede na
raso, barvo, spol, jezik, vero, poli-
tično ali drugačno prepričanje, na-
rodno ali socialno pripadnost,
premoženje, rojstvo ali kakršno-
koli drugo okoliščino, bodisi
otroka samega ali njegove družine.
Otroku sta potrebna ljubezen in
razumevanje, zato mora uživati
posebno varstvo ter se mu mora
omogočiti, da se bo v svobodi in
dostojanstvu razvijal fizično,
psihično, moralno zdravo in

Tisti, ki ne pozna balade Kne-
zov zet, naj jo hitro prebere. Vrt-
nar iz pesmi se želi poročiti s
knezovo hčerjo, kar ga stane ži-
vljenje.

Sprehajam se po poti, ki vodi
skozi gozd stoletnih hrastov. Ti
velikani naslanjajo svoje trudne
veje na ramena mlajših bratov in
tako uveljavljajo svojo moč in
veličino.

Naenkrat se pojavi sredi teh
hrastov mladenič, ki stopa proti
meni. V roki nosi šopek rdečih
vrtnic, ki se svetijo v rosi kot bi-
seri. Nenadoma me prešine.

„Spoznala sem mladeniča; bil
je vrtnar, knezov zet. Ustavil se
je pred mano in mi pomolil vrtni-
ce. Bila sem neznanstvo začude-
na. Ko je to opazil, mi je rekel:
„Vsako leto zapustim svoj grad
na vrhu hrasta, da darujem svoje
najlepše rože obiskovalcu tega
gozda.“ Zanimalo me je, kako
živi kot knezov zet. Odgovoril mi
je, da je zdaj kralj, pa se vseeno
ne more odpovedati vrtnar-
jenju.

Radovednost mi ni dala miru.

Srečanje z vrtnarjem iz Jenkove pesmi

Z zapletajočim jezikom sem
izmoljajala: „V šoli smo se učili,
da si mrtev, ker te je knez ubil.
Ali to ni res?“

„Oh, deklič! Knez me je res
povabil na lov, ker se me je hotel
znebiti. Ko sva odjezdila v gozd,
se je že temnilo. Bil sem zelo
srečen, da me je doletela čast
spremljati svojega gospodarja na
lov. Mirno sva jezdila in oprezo-
vala za volkom.

Nenadoma je knez vzkliknil in
mi rekel, naj skočim za grm, češ
da tam volk trga jagnje. Radove-
dnost me je gnala naprej. V
trenutku, ko sem stopil h grmu,
sem v glavi začutil neznanstvo
bolečino: pekočo in topo, kot
zaveso sem videl knezov mašče-

valen nasme in slišal posmeh-
valen besede, da sem zdaj njegov
zet.

Prišel je k meni, me zgrabil za
roko in me vrge v Kolpo.
Ledenomrzla voda mi je bila
toliko moči, da sem povabil
sabo še svojo ljubico.

Nenadoma se je vrtnar stresel,
kot da se je zbudil iz težkih sanj,
pa vzkliknil: „Joj, domov po-
ram. Žena me pravkar klicala.“
Nenadoma je, tako kot se je prej
pojavi, zdaj izginil.

Slišala sem le se šele tiste
listje in zdelo se mi je, da hrast
vzklikajo: „Hu-uh, knezov zet,
hu-uh, knezov zet.“

trena Škaper
Osnovna šola Grad 7. b

BOGATA JESEN

Jeseni pospravljamo sadje in poljske pridelke. Na vrto-
sadimo motovilec in solato. Na poljih sejemo rž in pšenico na
travniki pa kosimo travo in gnojimo, da bo drugo leto spet
bujno zrasla. V sadovnjaku bomo kmalu čistili drevesa, pa
presajevali in sadili nove sadike. Jesen je zares bogata.

Suzana Kovacic, 4. a
OŠ Odranci

BESEDA DVE O...

NARAVOSLOVNI DAN — V sredo smo se s šolskim
avtobusom odpeljali v Šalovce. Tam smo se kmalu spoznali in
sprijateljili z učenci matične šole. Pred nami je bil skupen
naravoslovni dan. Razdelili smo se v štiri skupine in se peš
odpravili v gozd, ki je ves žarel v lepih jesenskih barvah. Vsaka
skupina je imela določene naloge in kmalu smo postali pravi
raziskovalci. Zbirali smo gozdne sadeže, plodove, vejice, liste.
Vse to smo v šoli razstavili in poročali o opravljenem delu.
Spoznali smo, da je gozd naš velik prijatelj, brez katerega ne bi
mogli živeti. (SUZANA LAINŠČEK, 3. raz. OŠ Dolenci)

O NAŠEM VELIKEM JEZIKOSLOVCU — Pred
kratkim smo imeli pravi kulturni dan v tem šolskem letu. Po-
svetili smo ga Franu Miklošiču doma iz Radomerja. Najprej smo
si v galeriji Ante Trstenjak v Ljutomeru ogledali razstavo nje-
govih del in spoznali, da je bil velik jezikoslovec, znanstvenik.
Obiskali smo tudi njegovo domačijo, vendar so bila vrata žal
zaklenjena. (Člani literarno-novinarskega krožka OŠ Janko
Ribič Cezanjevi)

NAŠA KNJIŽNICA — Obiskali smo šolsko knjižnico. V
njej je veliko debelih in tankih knjig. Na stenah so proskapi-
slike in knjižni ovitki. Knjižničarka nam je prebrala zanimivo
zgodbo. (MONIKA ŠALAMUN, 2. raz. OŠ Stročja vas)

Paul
Busson

UPORNIK MELHIOR (DNEVNIK IZ FRANCOSKE REVOLUCIJE)

Prevedel:
Vladimir
Komidar

50

Vse, kar so v skupnem zaporu počele, je imelo
samo namen, da bi čim bolj vedro in neprizadeto prebili
mračne in obupne dni pred žalostnim koncem. Nekateri
možje so prevzeli nalogo družabnikov in skušali razvedriti
vsakogar, ki je umolknil in začel razmišljati. Plesali so menuet
in gavote, vadili domačo opuščeno pavano, peli, igrali za
stavo ali pa navajali spolzke dogodivščine in šale.

Cprav takšno vedenje ni prijelo moji resnobi, sem se
mu prilagodil, da si skrajšam čas. Še manj ugodno pa mi je
bilo vzneseno spominjanje mladega grofa na čas, ko mu je
eden izmed uglednih sorodnikov iz Normandije za zabavo
ustrelil krovca, ki je delal na grajskem stoplu. Nek drugi
veljak se je bahal zaradi privilegija, ki mu ga je užival eden
izmed članov rodbine po odloku Ludvika XIII, po katerem je
smel vsakokrat po lovu, če ga je zeblo v noge, na lico mesta
razparati dva kmeta in si v njunem drobovju segreti hladne
noge.

Pri takšnih govoricah nisem vedel, čemu naj se bolj
čudim: zasljepljenosti ljudi, ki so dopuščali takšne privilegije
ali nepopisni potrpežljivosti ljudstva, ki je do skrajnosti, za
ceno zadnjega kosa kruha bilo ostalo zvesto takšnim oblast-
nikom. Cprav nisem odobral pouličnih zverinstev, sem
zopet ugotovil, da se je v Franciji silno krčevito in po na-
ravnih zakonih uveljavljala nujnost samo kot učinek vzrokov,
ki so te brezbriznike celo užalostili. Pomiloval sem žene,
zaprte v tej ječi, in starce, med katerimi sem odkril tudi
splošno znanega dobrotnika grofa Merigneta. Toda med za-
porniki so bile tudi osebe, ki so razen plemstva domišljavo
prezirale in predrzno podcenjevale vse nižje stanove, odkla-
njajoč tudi znanost in umetnost, če nista služili njihovim
razvratnim in zaupnim potrebam. Zato jim usoda ni bila
krivična. Značilno slovesno razpoloženje so mi vzbudile be-
sede, napisane na steni z rdečilom: „Preštet, pretehtan in za
prelahkega spoznan.“

V poznih popoldanskih urah je zastrl ječo čedalje
temnejši mrak. Obrisi vseh predmetov so se ublažili, le v
enem izmed kotov je gorel košček sveče. Polagoma sta izu-
mrila smeh in govorica. Nekateri so se zbrali v skupine in se
zaupno šepetaje razgovarjali. Hitro so použili bedno hrano,
ki sta jo prinesla ključarja na deski v umazanih posodah.
Prazne posode sta ključarja zopet odnesla. Potem so se pri-
porniki zvečine zlekli po pogradih ali pa po opečnih
tleh, da bi se zatekli v svobodni svet sanj.

Ostali so šepetaje molili in prebirali jagode rožnih
vencev. Poiskal sem si mesto na drugem koncu ječe in
sédel. Z otiranjem sem skušal zmanjšati otekline, ki mi jo je
bil povzročil siloviti udarec. V polmraku sem opazil, kako se
mi je bližal mož s pručko in naglo prisedel.

„Čprav vam morebiti netim razmišljanje, bi rad z
vašim dobrohotnim privoljenjem obravnaval z vami nekaj
vprašanj, ki so zame sila pomembna.“

Lahno nejevoljen sem skušal razločiti nadlegovalčeve
poteze. Ugotoviti pa sem mogel le to, da ni več mlad, in da
je s svojima belima suhima rokama oklepal kolena.

„Rad vam pomagam“, sem pritajeno rekel, da ne bi
zmotil počitka sotrpinov. Neznanec mi je še bliže primaknil
pručko k sedežu in mi razburjeno šepetal:

„Kolikor je mogoče predvidevati nam je vsem usojeno v
nekaj dneh umreti. Zame ni nič strašnega, če bomo usmrčeni
preje, nego zahteva narava. Vznemirja me pa drugo vpra-
šanje, gospod. Kaj pa se bo zgodilo, potem ko bo sekira pre-
sekala naravni tok med možgani in najmanjšimi deli telesa?“

„Vsak zdravnik vam lahko pove“. Sem mu odgovoril,
„da nastopi potem ono, kar se imenuje smrt.“

„Kar se imenuje smrt!“ je zasikal tujec poleg mene. „Ali
niste še nikoli opazili, da so odrezane glave še žive? Mar
veste, da sukajo oči, naježe lase, da lahko grizejo stene ko-
šare? Mar veste, da pogledajo tistega, ki jih kliče po imenu,
in da oblikujejo z ustnicami razločne besede, če jih vpra-
šamo? Kako? Ne govorite mi, spoštovani gospod o Galva-
nijevih žabah! V tem primeru gre za sposobnost mišljenja, za
zavest — — —“

„Pravzaprav gre za prazne marnje“, sem rekel. „Čprav
dopuščam, da odrezana glava še misli in skuša delovati,
je takšno stanje mogoče zaradi prekinjenega dotoka krvi le
nekaj minut. Potem pa nastopi mirovanje.“

Mož se mi je s pručko še bolj primaknil.
„Prav, prav“, je razburjeno povzel. „Ne bavi se več s
pripombo, ki ni pomembna. Kaj pa je smrt? Ali umre telo in
se duša osvobodí, ali pa sta duša in telo eno, tako da
hkrati umre? Ali mi lahko date zadovoljiv odgovor?“

Izpraševalčeve zadnje besede so zvenele maledujoče. V
ječi je zavladala tišina. Slišati je bilo samo korake straž in
lahno dihanje spečih pripornikov.

„Ker bi vsekakor radi izvedeli za tuje mnenje, vam bom
odgovoril. Spoštovani gospod, mislim, da je duša po telesni
smrti prosta, in da se vrne v sklad življenja, iz katerega je
izšla“, sem obzirno povedal.

Silovito je zmajal z glavo:

„Tako govorijo duhovniki vseh veroizpovedi. Nihče si ne
more predstavljati tega, kar omenjate. Kaj pomeni povratek v
večnost? Brez čudovitega ustroja možgan se duša ne more
izražati. V kaj pa se spremeni? Mar postane zračni vrtnec?
Mar se pretvori v oblak dima ali v prozorni eter? Kam
pa gre?“

Zdelo se mi je, kakor da govori nekdo v meni. Nikdar
nisem bil mislil kaj takega, akoravno sem imel občutek, da
sem to misel stalno nosil s seboj.

Tujec se je prisiljeno zasmejal.

„Pravite, da preide v novo posodo, torej v novo telo? To
je vendar nesmisel. Število umrlih je tolikšno, da niti črnačina
izmed njih ne more dobiti novega bivaljšča.“

Prisluhnil sem notranjemu odgovoru. „Kdor lahko
ohrani zavest o svojem zemeljskem bivanju preko smrti, ta
se bo v človeškem telesu ponovno rodil. V to možnost ve-
rujem.“

„In če bi bilo temu tako, kolikokrat bi se moral po
vašem mnenju vrniti?“

„Dokler si ni očistil duše“, sem prevzet odvrnil.

„Kaj pa potem?“

„Potem počiva duša zavestno v izvoru, katerega del
tudi je.“

Sogovornik je zamahnil s pestjo po svojih kolenih.

„Stare zgodbe! Očiščen, čist. Kaj pa je s sovražnostjo?
Kaj je z žgocim poželenjem po maščevanju, z besnostjo, ki
preživi konec; z upanjem, da bi se mogel tisočkrat oddolžiti?“

„Te madeže je treba izbrisati“, sem govoril na pobudo
notranjega glasu.

„Očistite se v vica!“

„V vica?“ je vzkliknil. „Govorite kot katoliški duhovnik.
Kje pa so te slavne vice?“

„Tu. Predstavlja jih življenje v človeškem telesu ali
pa — — —“

„Ali pa ?!“

„Ali pa v živalskem telesu“, sem rekel in videl v duhu
solzi, ki sta kanili iz grdi, okroglih papagajevih oči.

„Vi samo zatrujete, jaz pa hočem gotovosti“, je trdo-
vratno zahteval poznejši družabnik.

„Gospod, nahajamo eno samo gotovost, namreč go-
tovost izkustva ali pa vere.“

Tako sem pripovedoval.

„Pravljice, gospod, same pravljice. Povedal vam bom,
kaj je po smrti: nič. Prav ta ugaslost me straši. Vzbudi
vam videz, kakor da bi vas nikoli ne bilo. To je pa nekaj
groznega. Tega mi ni treba verjeti. To vem!“

„Zal mi je, da vam nisem mogel nuditi več utrhu“, sem
povzel, močno ganjen. „Sam sem kriv!“ me je vlijudno za-
govarjal. „Pred nekaj dnevi sem govoril z očetom Gautierom,
ki so ga že usmrtili. Bil je visokorasel, sivih las, skratka
častljiv duhovnik. Prizadeval si je potolažiti grbastega ma-
zača, ki je bil obsojen zaradi prostakih zločinov. Govoril mi
je o neskončni, večni božji dobroti. Grbasti Italijan pa ni
hotel o tem ničesar slišati. Neprestano je vzklikal: „Nič!
Konec! Konec je! Ni nesmrtnosti. O, bog, bog!“

„Čemu pa je potem klicaj boga na pomoč?“ sem vpra-
šal.

STABILIZACIJA V TELESNI KULTURI

Obnašajo se varčno

Ljutomerska občina sodi med tiste v Sloveniji, ki zelo malo vrednosti daje za telesno kulturo. To je mogoče sklepati po sprejeti prirediteljski anuiteti za izgradnjo športnih igrišč pri osnovni šoli "Ivana Cankarja" v Ljutomeru, kar se osiromaši že tako pičla finančna sredstva. Zato v Ljutomerski občini niso sprejeli stabilizacijskega programa, ker menijo, da se že vrsto let obnašajo stabilistično, celotna telesnokulturna dejavnost pa poteka na amaterski osnovi.

Kljub takšnemu stanju pa si prizadevajo, da bi v športno in rekreacijsko dejavnost pritegnili čimveč delovnih ljudi in občanov. Zato prirejajo razne trimske akcije kot so kolesarjenje, hoja, plavalne tečaje, dobro pa imajo razvite sindikalne športne igre, ki niso toliko privlačne več zaposlenih. Na področju kvalitete so doslej največ dosegli v kasaškem športu in odbojki. Kot je znano, Ljutomerski kasaši sodijo med najboljše v državi, odbojkarji pa v letošnji sezoni nastopajo v drugi slovenski ligi — vzhod. Zal pa so imeli deležni minimalne finančne podpore od Telesnokulturne komisije Ljutomer, ker pač ta nima denarja in dobivajo le toliko, da zadošča le za prevoze.

V Ljutomerski občini v prihodnosti ne načrtujejo večjih vlaganj v telesnokulturne objekte. Sofinancirali bodo le izgradnjo telovadnice v Križevcih pri Ljutomeru in pa izgradnjo dveh teniških igrišč v Ljutomeru, za kar je veliko zanimanje med ljubitelji tenisa. Sredstva bodo poskušali dobiti od delovnih organizacij in krajevne skupnosti.

F. Maučec

TEKAŠKI MARATON TREH SRC V KRANJU

Uspeh pomurskih tekačev

Na letošnjem zadnjem tekaškem maratonu TREH SRC pod pokroviteljstvom Radenske v Kranju je nastopilo čez 800 tekačev in tekačic. Na tekmovanju je sodelovalo tudi nekaj čez 30 Pomurcev, ki so se lepo odrezali. Najuspešnejši med njimi so bili — Edita Banfi, ki je v trimu teku na 10 km zasedla prvo mesto, Milan Balez, ki je v teku na 21 km zasedel tretje mesto (člani), Lahner, ki je bil med mladinci na 21 km prvi in Marija Kolmanko, ki je zasedla četrto mesto med članicami. Organizatorji so se potrudili, da vsi organizirali prireditelji kar v 18 kategorijah, tako da so udeleženci zadovoljni zapuščali mladostnik Mlakarja, kjer je bil cilj. Med pomurskimi tekačji je bil tudi svetovni prvak na maratonu Murska Sobota. Parizčan Radneci, ki je organizator

tekaških maratonov TREH SRC se zahvaljuje vsem, ki so kakor koli pomagali pri organizaciji, hkrati pa vabi k sodelovanju prihodnje leto.

Dani Mauko

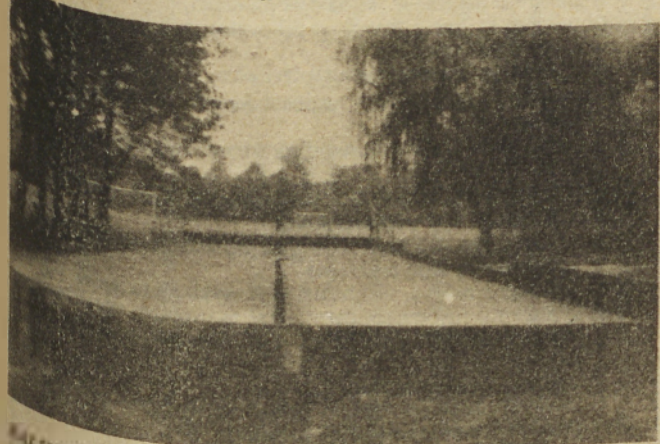

STRELSTVO

MURA, TIŠINA II. IN PANONIJA II.

V vseh treh skupinah občinske strelske lige Murska Sobota so igrali tretje kolo. V A ligi vodi SD Mura (3214) pred SD Noršinci (3181), Panonijo (3156), Tišino (3113), Kovinarjem (3100) in Grafičarjem (3079), vsi imajo po 6 točk. V B ligi je v vodstvu druga ekipa Tišine (3058) pred Muro II, Noršinci II. in Cankovo II, vsi imajo po 6 točk. V C ligi je na prvem mestu Panonija II. pred Noršinci III, Tišino III. in Cankovo III. vsi imajo po 6 točk.

Med pomembnejši je v vodstvu Janez Horvat (Mura) s 1093 točkami pred Brankom Bukovcem (Tiš) 1089, Andrejem Šiftarjem (Mura) 1079, Štefanom Balaškom (Noršinci) 1074 in Karelom Čurmerjem (Nor) 1068 krogov.

BAKOVCIH — Poleg dobro razvitega športnega centra, ki ima tri staze, novega rokometnega igrišča in drsne igrišče, so v Bakovcih zgradili še dvostezno balnišče in tako povečali športne objekte v rekreacijskem centru.

Na območju, ki ustreza vsem normam za tekmovalno, je zgradilo društvo, ki sodi med najaktivnejše v Sloveniji. Sredstva je pridobila iz krajevne skupnosti, pomagale pa so tudi lokalne delovne organizacije, ki imajo tako pravico do občasnega koriščenja objekta. Že sedaj pa člani P. organizirajo redno vadbo ob torkih in petkih ter se pripravljajo na prihodnjo prireditev v balinanju. Člani društva so v izgradnji objekta, ki bo vseboval 625 prostovoljnih delovnih ur. V bližini prirediteljskega objekta bodo tudi razsvetljavo, hkrati pa tudi višje kegljice.

Dušan Antolín

HOKEJ NA TRAVI

Murska Sobota četrta v Avstriji

Ob 30. letnici HK Wiener Neudorf v Avstriji je bil hokejski turnir v dvorani, na katerem je sodelovalo šest ekip iz ZR Nemčije, Italije, Avstrije in Jugoslavije. Našo državo je predstavljala ekipa Murske Sobote in dosegla lep uspeh. Osvojila je solidno četrto mesto. Treba je povedati, da je bil turnir zelo kvaliteten. Ekipa iz Murske Sobote je premagala Brescio (Italija) s 6:4 (Zelko 2, Mesarič 2, Časar in Črnko), igrala 4:4 z ekipo ESV München (Črnko 2, Kerman, Fujs) ter izgubila z zmagovalcem turnirja — ekipo W. Neudorfa 2:6 (Kerman 2), drugouvrščeno ekipo TUS Obermenzinga (ZRN) 3:4 (Kerman 2, Mesarič), in tretjevrščeno ekipo Jahn München 5:10 (Kerman 3, Časar 2). Četrto mesto je največji možen dosežek Murske Sobote v dvoranskem hokeju, ki ga gojijo šele od letošnjega leta, nimajo pa tudi primerne dvorane za vadbo. Sredstva za sodelovanje na turnirju so zagotovili telesnokulturni delavci in hokejski delavci SD Čepinci z organizacijo zabavne prireditve. To je lep primer sodelovanja med vaško in mestno telesnokulturno organizacijo — vredno posnemanja.

STRELSTVO

Drugi pokal Turnišču

V Turnišču je bilo tradicionalno tekmovanje v streljanju z zračno puško za memorial Štefana Kovača. Tekmovanja se je udeležilo osem ekip iz lendavske občine. Največ uspeha so imeli tekmovalci SD Štefan Kovač Turnišče, ki so drugič osvojili prehodni pokal. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem je prevzela KS Turnišče.

Rezultati — ekipno: 1. SD Štefan Kovač Turnišče 635 krogov, 2. Planika Turnišče 634, 3. Lendava 629 in 4. INA Nafta 609 krogov. Posamično: 1. Jožef Zver (Planika) 164, 2. Franc Kosi (Lendava) 161 in 3. Jožef Maučec (Planika) 161 krogov.

S. A.

SRL — MOŠKI

Zmaga in poraz Poleta

V nadaljevanju prvenstva v slovenski moški rokometni ligi je Polet v Murski Soboti med tednom v zaostali tekmi premagal Minervo 30:25. Najboljši strelci pri Poletu Benko in Varga po 8, Katona 6 in Horvat 5. V soboto pa je Velika Nedelja premagala Polet 25:23. Strelci za Polet Horvat 10, Titan 4, Bransberger, Katona in Merčnik po 3. V naslednjem kolu igra Polet doma z Brankom.

SRL — ŽENSKE — VZHOD

Beltinka zamudila

V nadaljevanju prvenstva v slovenski ženski rokometni ligi vzhodna skupina je Beltinka gostovala v Radečah in zamudila lepo priložnost, da osvoji prve točke. Beltinkanke so namreč večji del tekme vodile. Gole za Beltinko so dosegle: Zakojč 6, Puklavac 5, Hozjan 4, Filip in Rous po enega. Tekma Polana: Velenje bo 20. tega meseca. V naslednjem kolu igrajo: Zagorje: Polana, Beltinka: Drava in Radgona: Lisca.

II. SKL — MOŠKI

Poraza Pomurja in Radgone

Začelo se je prvenstvo v drugi slovenski moški košarkarski ligi — vzhod, kjer sodelujeta ekipi Pomurja iz Murske Sobote in Radgona. V prvem kolu sta ekipi ostali praznih rok. Pomurje je tesno izgubilo s Slovenj Gradcem 67:68. Najboljši strelci pri Pomurju je bil Sakovič, ki je dosegel 22 košev. Radgona pa je doma izgubila z Rušami 67:91. Najboljša strelca pri Radgoni Nekrep 18 in Fridau 16 košev. V drugem kolu se igra v Murski Soboti pomurski derbi med Pomurjem in Radgono.

SNL

Visok poraz Mure

V nadaljevanju prvenstva v slovenski nogometni ligi je soboška Mura gostovala na Tezmem in doživela visok poraz 0:4 od Kovinarja. Lendavska Nafta pa je v tekmovanju druge slovenske lige — vzhod igrala doma neodločeno 1:1 z Aluminijem iz Kidričevega. V naslednjem kolu igra Mura doma z Rudarjem (TV), Nafta pa s Stekljarjem v Rogški Slatini.

Marika Nagy vice prvak

Na nedavnem državnem kegljaškem prvenstvu za posameznice, ki je bilo v Kranju se je izkazala Marika Nagy iz Dobrovnika, ki nastopa za mariborski Konstrukt. Osvojila je drugo mesto in naslov vice prvakinje Jugoslavije; takoj za bivšo svetovno prvakinjo Permanovo iz Reke. Nagyova je stalna članica državne reprezentance.

NAMIZNI TENIS

Simonič drugi v Evropi

V Ingolstadtu v ZR Nemčiji je bilo evropsko prvenstvo invalidov v namiznem tenisu, na ka-

tereni je sodelovalo 250 tekmovalcev iz 21 držav. Med njimi sta nastopili tudi dve ekipi iz Jugoslavije. V prvi ekipi sta igrala Simonič (Lendava) in Dimitrijevič, v drugi pa Tot in Gubica. Uspešnejša je bila prva ekipa, ki je izgubila le srečanju z ZR Nemčijo 3:1 in Avstrijo 3:2. Vse točke za Jugoslavijo pa je dosegel Franc Simonič iz Lendave. Prva ekipa Jugoslavije je tako zasedla četrto mesto. V tekmovalstvu posameznikov je bil zopet najboljši olimpijski prvak iz leta 1980 Simonič, ki je osvojil drugo mesto in srebrno kolajno, kar je lep uspeh. Ostali Jugoslovani se niso uvrstili v finale. Prihodnje leto bo Jugoslavija sodelovala na olimpijskih igrah v ZDA.

NAMIZNI TENIS

Tesna in pomembna zmaga

Sobočani so v zadnjem kolu MRLZ gostovali v Dugi Resi in tesno vendar zaslužno premagali tamkajšnjo Pamučno industrijo. Tekma je bila izredno dramatična, saj so domačini povedli z 2:0 in že vodili s 4:2, vendar so kljub temu slavili Sobočani, ki se niso predali, pa tudi športna sreča je bila tokrat na njihovi strani. Najpomembnejša trenutka dvoboja sta bila, ko je Močan pri vodstvu domačinov z 2:1, dobil četrto partijo v tretjem setu na razliko proti Rajčeviću in ko je v deveti odločilni partiji Serčer — do takrat je bil še brez zmage — premagal najboljšega domačina Capana. Vsem trem igralcem gre čestitati za dobro ter borbeno in zavzeto igranje. Po dve zmagi sta dosegla Rak in Močan ter Serčer eno. Drugo srečanje z Bagatom pa so Sobočani odigrali že pred tednom s svojo pionirsko ekipo, ki je takrat bila na turnirju v Zadru, saj proti zmagovalcu jesenskega dela lige tako in tako ne bi imeli nobenih možnosti za kakšen boljši rezultat. Sobočani so po jesenskem delu zbrali 6 točk in se nahajajo na solidnem 6. mestu z velikimi izgledi, da to mesto spomladsi še izboljšajo. Rezultati: PAM. INDUSTRIJA—SOBOTA 4:5 (Capan—Močan 2:1, Rajčević—Serčer 2:0, Prstec—Rak 0:2, Rajčević—Močan 1:2, Capan—Rak 2:1, Prstec—Serčer 2:0, Rajčević—Rak 0:2, Prstec—Močan 0:2, Capan—Serčer 1:2); BAGAT—SOBOTA 9:0 (Haramija—Kuzma 2:0, Primorac—Unger M. 2:0, Karlovič—Mekicar 2:0, Primorac—Kuzma 2:0, Haramija—Mekicar 2:0, Karlovič—Unger M. 2:0, Primorac—Mekicar 2:0, Karlovič—Kuzma 2:0, Karamija—Unger M. 2:0).

M. U.

Lendavi drugi krog

Na Ravnah je bil drugi krog I A moške republiške lige za uvrstitve od 5.—8. mesta na katerem pomurški ekipi Sobota in Radgona nista imeli posebnega uspeha. Sobočani so spet nastopili z mlado ekipo, ki tokrat ni ponovila rezultatov iz prvega kroga, Radgončani pa so tokrat ostali celo brez zmage, čeprav so dva dvoboja izgubili z najtesnejšim rezultatom in imajo tako malo možnosti, da se obdržijo v ligi. Pri Soboti so imeli igralci naslednji score — Mekicar 4:3, Kuzma 3:3, Benkovič 1:5; pri Radgoni pa Vren 6:2, Varga 3:5, Očepek 0:3, Drozdek 0:5. Rezultati: Sobota—Radgona 5:1, Fužinar 2:5, Olimpija 1:5; Radgona—Olimpija 4:5, Fužinar 4:5.

Olimpija	6	4	2	28:20	8
Fužinar	6	4	2	27:20	8
SOBOTA	6	3	3	21:24	6
RADGONA	6	1	5	16:28	2

V Zalcu pa je bil drugi krog I B republiške lige za moške za uvrstitve od 1.—4. mesta kjer so Lendavčani v tem krogu osvojili prvo mesto kljub temu, da so eno srečanje izgubili in imajo tako še vedno možnosti, da se potegujejo za prvo mesto. Igralci so imeli naslednji score: Golenko 8:1, Unger M. 4:4, Perša 2:6.

Maribor	6	4	2	23:24	8
Zalec	6	3	3	24:24	6
LENDAVA	6	3	3	25:23	6
Petovja	6	2	4	22:23	4

Rezultati: Lendava—Zalec 5:3, Petovja 5:3, Maribor 4:5. M. U.

KEGLJANJE

Ljutomerčanke prve

V Mariboru je bilo tekmovanje invalidov severovzhodne Slovenije v kegljanju, na katerem je sodelovalo 5 moških in 3 ženske ekipe. V ženski konkurenci je zmagala ekipa Ljutomera s 159 podrtimi keglji pred prvo ekipo Murske Sobote 153 in drugo ekipo Murske Sobote 124 kegljev. V moški konkurenci je zmagal Maribor s 466 podrtimi keglji pred Mursko Soboto 414, Ormožem 355, Ptujem 339 in Ljutomerom 318 kegljev.

Nogometaši Petišovci — član pomurske nogometne lige.

Foto: J. Žerdin

TELEFON TUDI V IVANCIH

Bil je izredno lep, sončen dan, ko smo obiskali Ivance, kraj, ki šteje okrog 80 gospodinjstev in spada v krajevno skupnost Bogojina. Kmetje so ga izkoristili še za zadnja jesenska dela. Zato v vasi ni bilo čutiti pravega življenjskega utripa, zlasti še, ker je to bil čas, ko se zaposleni in šolarji še niso vrnili na svoje domove. V Ivancih se je v zadnjih letih, tako kot v sosednjih krajih, spremenila struktura prebivalstva. Pravih kmetij je menda samo okrog 15, med njimi pa je tudi nekaj dobrih kmetovalcev, ki so se preusmerili v proizvodnjo svinjereje in govedoreje. Okrog 65 krajanov pa je zaposlenih, največ v Murski Soboti.

ODPLAČALI BODO ANUITETE

V zadnjih nekaj letih so krajanj Ivance dosegli pomembne uspehe pri razvoju naselja. Med najpomembnejše pridobitve vsekakor sodi asfaltiranje vaških ulic v dolžini 2,8 kilometra, kar je bila doslej največja investicija. Z asfaltno prevleko pa je kraj dobil lepši zunanji videz. Anuitete za to naložbo bodo odplačali do konca tega leta, potem pa bo na voljo več denarja tudi za druge potrebe. Krajevni smoprispevek, ki je dokaj visok, se bo iztekel

meseca maja prihodnje leto, vendar računajo, da ga bodo podaljšali, saj si brez njega ne morejo zamisliti nadaljnjega razvoja kraja, pravi predsednik vaškega odbora Martin Horvat.

NA TELEFON ČAKA 27 NAROČNIKOV

Krajanom Ivance se bo kmalu izpolnila dolgoletna želja, da dobijo telefon. Pred dobrima dvema tednoma so namreč začeli z izgradnjo telefonskega omrežja od Bogojine do Ivance v dolžini 3

kilometre. Ko so začeli z deli na omrežju je bilo le 15 naročnikov, ki so s prostovoljnim delom tudi sodelovali pri zasutju jarkov, danes pa jih je že 27. S polaganjem telefonskega kabla in postavitvijo telefonskih drogov, ki so prispevek krajanov, bodo končali v teh dneh. Do konca meseca novembra pa bo 10 naročnikov že dobilo telefone. Toliko je namreč še na voljo telefonskih števil na pošti v Bogojini. Ostali pa bodo morali še malo počakati do nove telefonske centrale, seveda bodo skupaj z naročniki iz Bukovnice in Vučje gomile morali zbrati potreben denar. Prispevati ga bodo morali tudi novi naročniki iz Bogojine in Filovec, kjer telefon že imajo.

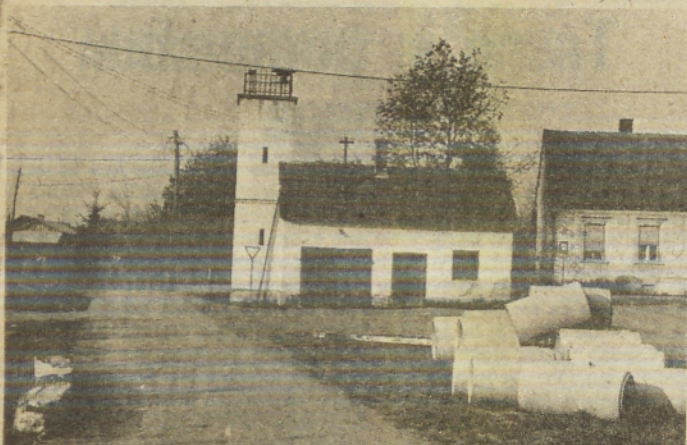
KAJ NAČRTUJEJO V IVANCIH?

Če bodo krajanj Ivance izglasovali nov samoprispevek, bodo uredili ulično razsvetljavo, asfalti-

rali okrog 300 metrov ceste do pokopališča in uredili zgradbo stare šole, v kateri imajo prostore za razne prireditve ter delo društev in organizacij. Na zgradbi bi bilo potrebno urediti fasado in vgraditi nova okna, medtem ko so streho že prekrili.

Velika želja krajanov Ivance je tudi, da bi asfaltirali okrog 2 kilometra ceste Ivanci—Mlajtinci. Na to cesto so namreč zelo navezani tako zaradi trgovine v Mlajtincih kakor vožnje v Mursko Soboti. Tega bremena pa sami ne bodo zmogli, temveč je potrebna pomoč širše družbene skupnosti. Prav tako si želijo, da bi razširili skladišče KZ Panonka, ker je obstoječe premajhno, ter da bi uredili avtobusni prevoz v Mursko Soboti in nazaj. Sedaj je urejen le prevoz delavcev Mure, medtem ko ostali zaposleni v Murski Soboti, ki začnejo z delom kasneje, in šolarji, nimajo prevoza za nazaj.

Feri Maučec

Gasilski dom

Naselje Ivanci

V DOMAJINCIH NI VEČ POPLAV

Če bi sodili po megli, potem bi se po prvih vtisih turbobnega poznano jesenskega dne v Domajincih na Goriškem zdelo, da je to vas z obilo voda. Res teče skozi Domajince Ledava, toda odkar je v bližini akumulacija — Ledavsko jezero — prebivalci več ne tarnajo zaradi poplavl. Svojtčas je voda zalivala doberšen del rodne zemlje, zdaj pa temu ni več tako in življenje je po tej plati lažje. Dela nikoli ne zmanjka, saj so vaščani v glavnem kmetje, od skupnega števila 390 pa jih okoli trideset združuje delo v sotočju Muri, na Pomurju in v Soboti.

Veliko je v Domajincih tudi Romov — enaindvajset družin s sto člani, ki živijo v sedemnajstih hišah, od skupno osemdesetih, kolikor jih štejejo. V vasi ni trgovine pa začuda tudi gostilne ne, kar ni čest pojav v Pomurju, kjer se žal lahko pohvalimo s številnimi ljubitelji dobre kapljice. Posebej živo bo zdaj ob Martinovem, ko bo iz mošta nastalo vino in bo verjetno marsikomu stopilo v glavo, če ga bo spil preveč. Letos bo sicer slajše kot ostala leta, ker je kljub suši letina dobra in čeprav je vina nekoliko manj, ga bo verjetno dovolj za vse.

Pa je bila v času, ko smo obiskali Domajince, bolj kot vino v ospredju repa. Polja so bila polna pridnih pobiralecev in čeprav je bil dan bolj prijeten za zapečkom kot zunaj, to ni motilo, da večina vaščanov ne bi hi-

tela s pravilom te zadnje poljščine, preden bodo polja potonila v zimski počitek, ljudje pa se pričeli držati predvsem doma. Ker je bil dan pred praznikom — dnevom mrtvih — se je zdelo, kot da so se vsi, ki niso bili na poljih, odpravili v bližnja krajevna središča. V njih se je tako, kot na cestah trlo jeklenih konjčkov, kot da bi vozniki pozabili na omejitve z boni in vedno globlji poseg v žep zaradi vrtoglavo visokih cen benzina.

Če se je prej postavljalo vprašanje, kdo bo koga, smeti pregnale pokojne ali živi pospravili smeti, jezda jna križišču ceste, ki pelje v Domajince, nekoliko več reda. Ali je k temu pripomogla »vzgojna« kazen ali pa so prebivalci okoliških krajev prišli do spoznanja, da je bilo smetišče pred pokopališčem neokusno, lahko le ugibamo. Glavno pa je, da je smeti vse manj in upajmo, da bodo sčasoma pokrite še zadnje sledi sramotnega odlagalista.

Toda dan, kot je 1. november, je tako svojstven in družinsko intimen, da se vsak želi odpraviti v kraj, iz katerega izvira in kjer so pokopani njegovi najbližji, pa najsi živi še tako daleč in se mora ostale dni v letu odpovedovati vožnji.

Cest, ki peljejo v Domajince, je več, avtobusne zveze neposredno skozi vas pa zaenkrat ni nobene. Zato v krajevni skupnosti Cankova, pod okrilje katere vas sodi, razmišljajo, da bi pot, ki vodi iz Motovilec in Krašča skozi Domajince v smeri Topolovec preategorizirali v občinsko cesto in jo usposobili za avtobusni promet. Občinska cesta od pokopališča do kapele pa naj bi to več ne bila. Po omenjeni je kar daleč od avtobusa, pa tudi urejenega postajališča potniki nimajo, kar je posebej v mokrih in bližnjih hladnih dneh sila neugodno. Vendar, ko bi sodili iz pogovora z nekaterimi Domajinci, niso najbolj navdušeni nad preategorizacijo vaše v občinsko cesto, češ, da sami bolje skrbijo zanjo, kot bi to občinski komunalci. Res pa je, da si želijo urejenih cest in si kljub temu, da sami v vasi nimajo dovolj sredstev, zelo prizadevajo zanje. Prav tako pa so v zadnjem času aktualne melioracije. Poleg že v uvodu omenjene ugodnosti, ki jo za to vas pomeni ureditev akumulacije, sta predvideni tudi izsuševanje in izboljšava travnikov pa tudi drugih rodnih površin, kar bo nedvomno prispevalo k napredku vasi in prebivalcev ter celotnega območja gornjega dela Poledavja. Če spodnjemu pravimo žitnica Pomurja, ne kaže pozabiti tudi na gornji del, predvsem pa v boljših časih na turistično-gostinski razvoj pokrajine, ki ji je Ledavsko jezero dalo povsem nov videz.

Ne le, da je zdaj voda zajezena in strahu pred poplavi ni več, odprle so se tudi nove možnosti.

Brigita Bavčar
Foto: Štefan Celec

Prizorov, kakršni je gornji, zadnje jesenske dni ne manjka, saj večina kmetovalcev hiti s pravilom pese kot družina iz Domajince, kjer je očetu in materi poleg sina priskočil na pomoč še zet.

Središče Domajincec se naključnemu potniku, ki redko zaide v to goriško vas, zdi križišče cest, na katerem kljub megli vztrajajo otročaji in zapelje mimo kak traktor, avtomobil pa so bolj redki.

Komisija za delovna razmerja Delovne skupnosti skupne strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti občine Murska Soboti objavlja v skladu s 70. členom statuta delovne skupnosti dela in naloge

PRAVNIKA

za nedoločen čas.

POGOJI:

- visoka ali višja izobrazba pravne stroke,
- najmanj dve leti delovnih izkušenj pri pravnopravnih opravilih,
- da je kandidat družbenopolitično aktiven in ima aktiven odnos do samoupravljanja.

Nastop dela takoj ali po dogovoru.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom delovnih izkušenj pošljejo v 15 dneh od objave razpisa na Skupno strokovno službo SIS družbenih dejavnosti občine Murska Soboti, Titova 24.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST MURSKA SOBOTA

Na podlagi 7. seje skupščine občinske raziskovalne skupnosti Murska Soboti z dne 28. 10. 1983 ter PRAVILNIKA o podeljevanju nagrad in družbenih priznanj za vzpodbujanje množične inventivne dejavnosti ORS M. Soboti

Razpisuje

NAGRADE

za dosežke na področju inovacijske dejavnosti ter strokovne dejavnosti na osnovnih šolah in šolah srednjega usmerjenega izobraževanja v letu 1983,

in to:

1. Inovatorjem za inovacijske dosežke (izumi, modeli, vzorci, tehnične izboljšave, koristni predlogi, itd.) podelijo se 3 nagrade, in sicer:
 1. nagrada v višini 20.000,00 din
 2. nagrada v višini 15.000,00 din
 3. nagrada v višini 12.000,00 din
2. Animatorjem za organiziranje in populariziranje inventivne in raziskovalne dejavnosti, podeli se 1 nagrada, in sicer v višini 12.000,00 din
3. Za dosežke na znanstvenem področju za dela, ki obravnavajo probleme, ki se nanašajo na občino M. Soboti v celoti ali delno in za znanstvene dosežke delavcev v OZO, podeli se 1 nagrada, in sicer v višini 25.000,00 din
4. Za dosežke na področju naravoslovnih in tehničnih izobraževanj, podelijo se
 - 2 nagradi za dosežke mentorjem, in sicer v višini 10.000,00 din
 - 2 knjižni nagradi — krožkarski skupini ali najzaslužnejšim članom krožka v višini 5.000,00 din.

Prijave bo zbiral občinska raziskovalna skupnost Murska Soboti, Titova 24.

Prijava mora vsebovati pogoje, ki so navedeni v 6. členu pravilnika, razen za nagrade pod točko 4.

Rok za prijavo je 30 dni od dneva objave.

V roku 30 dni po poteku razpisa bo odbor za družbeno planiranje, svobodno menjavo dela, pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti objavil rezultate izbora v Vestniku.

OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST MURSKA SOBOTA

Na podlagi 7. seje skupščine občinske raziskovalne skupnosti Murska Soboti z dne 28. 10. 1983 ter PRAVILNIKA o postopkih in kriterijih izvajanja raziskovalnega programa ORS M. Soboti

POZIVA

izvajalce raziskovalnih nalog, da prijavijo naloge za leto 1984 pri občinski raziskovalni skupnosti Murska Soboti, Titova 24. Rok za prijavo je 30 dni od dneva objave.

1. PRI IZVAJANJU RAZISKOVALNEGA PROGRAMA ORS M. SOBOTA LAHKO SODELUJEJO:

- raziskovalne organizacije, ki so registrirane kot raziskovalne organizacije,
- organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki imajo v svojem sestavu organizacijsko enoto, ki se ukvarja z raziskovalnim delom in izvaja ustrezne raziskovalni program in ima zagotovljeno ustrezno opremo.

2. PRIJAVA MORA VSEBOVATI:

- a) naslov raziskovalne naloge,
 - b) imena organizacije, ki nalogo predlaga,
 - c) priimek in ime prošilca raziskovalnega projekta in raziskovalnih nalog,
 - d) utemeljitev usposobljenosti izvajalca, v kateri je treba prikazati strokovno usposobljenost raziskovalnega tima
- prikazati obstoječo opremo, potrebno za raziskavo

3. PROGRAM IN VSEBINO RAZISKAVE TER METODE DEJA, KJER BO PRIKAZANO:

- obrazložitev, do kod so segala dosedanja vaša in tuja raziskovanja tega problema,
- obstoječe rešitve, ki izhajajo iz dosedanjih raziskovanj,
- podatke o najnovejši literaturi, ki ta problem obravnava, ob tem zavzeti stališče in nanj navezati delovno hipotezo,
- splošen potek raziskovanja,
- časovni razpored dela in potrošnje sredstev po posameznih fazah (enoletni ali večletni),
- podroben program z metodo dela in vmesnimi kontrolnimi točkami.

4. UPORABNOST REZULTATOV V TEJ TOČKI JE TREBA PRIKAZATI PREDVSEM:

- predvidene akcije, ki naj bi omogočile neposredno uporabo rezultatov raziskave,
- navesti organizacije ali skupnosti, ki bodo koristile rezultatom raziskave,
- predložiti pogodbo o sofinanciranju raziskave z istimi deli sredstev, ki presegajo razpoložljiva sredstva ORS,
- pomenbost raziskave za razvoj kadrov, pridobitev novih spoznanj in možnosti za prenos znanja.

VSEBINA 9. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

- Predsedniki zborov Skupščine občine Murska Sobota sklicujejo seje zborov, dne 16. in 17. novembra 1983
- Osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Murska Sobota v letu 1984
- Stališča in pripombe na osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1984
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Murska Sobota
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve občine Murska Sobota

PREDSEDNIKI ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA SKLICUJEJO

20. seja Zbora združenega dela
20. seja Zbora krajevnih skupnosti
20. seja Družbenopolitičnega zbora

Seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti bosta v četrtek, dne 17. novembra 1983 ob 8. uri v prostorih Skupnosti za požarno varnost (Gasilski dom) M. Sobota

Predsednik Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti predlagata naslednji dnevni red:

1. Izvolitev in poročilo verifikacijskih komisij;
2. Potrditev zapisa skupnega zasedanja Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Družbenopolitičnega zbora, z dne 27. oktobra 1983;
3. Osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1984;
4. Osnutek resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Murska Sobota v letu 1984;
5. Osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1984;
6. Osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Murska Sobota;
7. Osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve občine Murska Sobota;
8. Uskladitev sredstev SIS družbenih dejavnosti do konca leta 1983; (To točko obravnava samo Zbor združenega dela)
9. Poročilo začasnega poslovnodnega organa o izvajanju ukrepa

družbenega varstva v TOZD Opekarna Puconci;
(To točko obravnava samo Zbor združenega dela).

10. Volitve in imenovanja:

- imenovanje odbora udeležencev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini M. Sobota.
- razrešitev dolžnosti komandirja Postaje milice M. Sobota.
- imenovanje komandirja Postaje milice M. Sobota.
- 11. Delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja;
- 12. Predlogi, sklepi, mnenja in obvestila;

SEJA DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA BO
v sredo, dne 16. novembra 1983 ob 8. uri
v sejni sobi Službe družbenega knjigovodstva

Delegati Družbenopolitičnega zbora bodo obravnavali vprašanja, ki jih bosta ostala dva zbora obravnavala pod točkami 2, 3, 4, 10, 11 in 12. Gradivo za obravnavo 4., 6. in 7. točke dnevnega reda je objavljeno v tej številki Delegatskega vestnika.

Gradivo za obravnavo 2. točke dnevnega reda je objavljeno v POROČEVALCU — Priloga XI, z dne 18. 10. 1983. Stališča in pripombe izvršnega sveta občinske skupščine k Osnutku republiške resolucije so objavljena v tej številki Delegatskega vestnika.

Gradivo za obravnavo 2. 5. in 10. točke dnevnega reda je posredovano vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij, ter delegatom družbenopolitičnega zbora.

Gradivo za obravnavo 8. in 9. točke dnevnega reda je posredovano vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij, ter delovnim skupnostim, ki vršijo funkcijo delegacije za Zbor združenega dela.

Informacija k 11. točki dnevnega reda bo podana na seji.

OSNUTEK RESOLUCIJE O POLITIKI DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA OBČINE MURSKA SOBOTA V LETU 1984

1. OSNOVNE USMERITVE IN NALOGE DRUŽBENO-EKONOMSKEGA RAZVOJA V LETU 1984

V skladu s temeljnimi razvojnimi cilji opredeljenimi v spremenjenem in dopolnjenem dogovoru o temeljih družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985, osnovnimi usmeritvami družbenega in ekonomskega razvoja SR Slovenije v letu 1984 ter izhodišči dolgoročnega programa stabilizacije bomo v občini Murska Sobota uresničili naslednje ključne naloge in cilje:

- večja odgovornost delavcev, delovnih ljudi in občanov pri izvajanju nalog v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih ter odločnost delavcev, da z učinkovitejšim delom in s krepitvijo samoupravnih odnosov izvajajo sprejete ukrepe gospodarske stabilizacije;
- povečanje izvoza blaga in storitev, zlasti na konvertibilno tržišče z večjim vključevanjem v mednarodno delitev dela in razvijanjem višjih oblik gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami;
- doseganje večjega obsega proizvodnje z boljšim izkoriščanjem

proizvodnih in kadrovskih zmogljivosti ter naravnih danosti. Velik poudarek bo dan proizvodnji hrane s težiščem na primarni kmetijski proizvodnji in predelavi kmetijskih proizvodov;

— izboljšanje rezultatov gospodarjenja, zlasti finančnega položaja organizacij združenega dela in dvig akumulativne sposobnosti gospodarstva. Za realizacijo večjih investicij, pomembnih za razvoj občine in spremembo strukture gospodarstva bo potrebno združevati sredstva OZD.

2. MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA V LETU 1984

Ob vsestranskem uresničevanju in izvajanju temeljnih ciljev ekonomske politike zastavljenih z resolucijo občine M. Sobota ter upoštevanju usmeritev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije bo v letu 1984 možno povečati družbeni proizvod za 3 %.

Industrijska proizvodnja se bo predvidoma povečala za 3—4 %. Tako bomo dosegli z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet,

posodobitvijo proizvodne opreme ter uvedbo večžmenskega dela v OZD, kjer so dani pogoji.

V kmetijstvu občine se proizvodnja v letu 1984 poveča za okoli 4 %.

V KG Rakičan bo na območju občine Murska Sobota predvidoma dosežena proizvodnja 4360 ton pšenice, od tega 3500 ton merkantilne in 860 ton semenske, 8.807 ton koruze in 17.600 ton sladkorne pese. Od poljščin je tržni proizvodnji namenjena sladkorna pesa in pretežni del pšenice.

Zasebni kmetijski proizvajalci bodo proizvedli 28.000 ton pšenice, 32.760 ton koruze in 28.000 ton sladkorne pese. Od proizvedenih količin bo predvidoma odkupljen celotni pridelek sladkorne pese, 8.500 ton pšenice in 1.000 ton koruze.

Živalska tržna proizvodnja v družbenem sektorju bo dosegla v KG Rakičan 1.317 ton govedi žive teže, 8.598 ton prašičev in 360.000 litrov mleka. Agromerkur bo dosegel proizvodnjo 3.517 ton piščancev.

Zasebni kmetijski proizvajalci bodo proizvedli 6.438 ton govedi, od tega za trg 5.150 ton, 5.200 ton prašičev, od tega za trg 3.261 ton in 48 milijonov litrov mleka, od tega za trg 28 milijonov litrov.

Povečanje izvoza blaga in storitev predvsem na konvertibilno tržišče mora postati v letu 1984 težišče prizadevanj vseh organizacij združenega dela v občini. Izvoz se bo predvidoma v globalu realno povečal za 15 %. Višina in porast izvoza v posameznih OZD bo različna, odvisno od njihove dosežane vključenosti v mednarodno delitev dela ter bo podrobneje opredeljena s plani OZD, usklajenimi v okviru SISEOT. Izvoz bodo morale bolj povečevati tiste organizacije v občini, ki se doslej še niso dovolj uspešno vključevale v mednarodno delitev dela.

Organizacije združenega dela bodo kvalitetneje nastopale na tujih trgih z boljšim in neposrednejšim medsebojnim povezovanjem na dohodkovnih osnovah ter plasmajem blaga in storitev višje stopnje predelave. Pri teh prizadevanjih bo pomembna tudi tesnejša povezava in sodelovanje OZD z drobnim gospodarstvom.

Prednost pri uvozu bo dana surovinam in reprodukcijskemu materialu za potrebe proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje ter opremi. Prioriteto bodo imele OZD, ki bodo modernizirale proizvodnjo za izvoz ter prispevale k prestrukturiranju gospodarstva občine.

Ob počasnejši gospodarski rasti v letu 1984 ter zahtevah po povečanju družbene produktivnosti dela s pomočjo prerazporejanja delavcev in proizvodnih sredstev ter z uvajanjem dodatnih izmen, se bo število zaposlenih v občini povečalo za okoli 1,5 %, oz. predvidoma za 275 delavcev. V gospodarstvu bo zaposlenost povečana za 1,6 % ali 235 delavcev in v negospodarstvu za 1,2 % oz. 40 delavcev.

OZD bodo omejevale določene vrste dopolnilnih in pogodbenih del.

Pri nadomeščanju delavcev na izpraznjenih delih in nalogah in pri novem zaposlovanju bodo imeli prednost mladi iskalci zaposlitve z ustrezno stopnjo strokovne izobrazbe. Posebno skrb bo potrebno posvetiti tudi zaposlovanju delavcev, ki se bodo vrnili z začasnega dela v tujini.

Z uveljavljanjem vseh kvalitetnih dejavnikov gospodarjenja, boljšo organizacijo, racionalizacijo proizvodnje, večjim izkoriščanjem obstoječega kadrovskega potenciala ter izboljšanjem odnosa do dela in sredstev ter stimulativnejšega nagajevanja bo produktivnost predvidoma porasla za 1,5 %.

Sredstva za bruto osebne dohodke v občini bodo v globalu naraščala za okrog 20 % počasneje od dohodka.

Raven in rast sredstev za OD bo odvisna od dosežene rasti proizvodnje, produktivnosti dela, boljše ekonomičnosti, izvoznih rezultatov na konvertibilnem področju in drugih kvalitetnih dejavnikov gospodarjenja. Razporejanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v OZD bo podrobno opredeljeval Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984.

Sredstva za skupno porabo bodo v letu 1984 v globalu naraščala za okrog 20 % počasneje od rasti dohodka. V okviru družbenih dejavnosti bo namenjena prednost tistim programom, ki bodo najbolj pospeševali družbenoekonomski razvoj občine.

Sredstva za splošno porabo bodo naraščala za 33 % počasneje od dohodka. Zato bo potrebna racionalnejša poraba sredstev in povečanje učinkovitosti uprave s strokovnim usposabljanjem delavcev, smotrnejšo organizacijo in metodami dela ter boljšo rabo tehnične opreme.

V letu 1984 bo rast splošne porabe v občini še v večji meri odvisna od doslednega izvajanja davčne politike predvsem z ustreznejšo odmero davkov ter hitrejšo in učinkovitejšo izterjavo, ki jo bo izvajala Uprava za družbene prihodke občine.

Na podlagi predvidenih delitvenih razmerij, boljšega dela, večje delovne odgovornosti in usvarjalnosti, smotrnejše organiziranosti ter vzpodbujanjem inovacij, bo omogočena tudi nadaljnja krepitev materialne osnove združenega dela.

Politika cen bo naravnana k odpravljanju nesorazmerij med cenami. Organizacije združenega dela in skupnosti morajo povečanje stroškov poslovanja pokrivati z uveljavljanjem kvalitetnih kazalcev gospodarjenja, varčevanjem na vseh področjih, smotno porabo energije, surovin in re-promaterialov ipd., ne pa s povečevanjem cen.

3. MATERIALNE NALOŽBE

V letu 1984 bomo usmerjali investicije v boljše izkoriščanje in povečanje proizvodnih zmogljivosti s ciljem, da se poveča produktivnost dela. Prednost bodo imele naložbe, ki bodo bistveno povečale izvoz in prispevale

k izboljševanju neto deviznega priliva, povečanju proizvodnje in odpiranju novih delovnih mest.

Za leto 1984 gospodarstvo občine načrtuje investicije v predračunski vrednosti 2.448.500.000 din. Predvidene investicije bodo financirane 35% iz lastnih virov, 25% s sovlaganjem in združevanjem in 40% iz kreditnih sredstev.

Organizacije združenega dela gospodarstva načrtujejo za leto 1984 naslednje naložbe:

DO Panonija in PMI Maribor TOZD Blisk bosta pristopili h gradnji skupne livarne in lakirnice.

Rašica TOZD Beltinka bo izvedla I. fazo izgradnje novih proizvodnih prostorov za pletenje, konfektioniranje in trgovino.

ZGEP Pomurski tisk TOZD Tiskarna bo nadaljevala z izgradnjo proizvodno-skladiščnih prostorov.

Mesna industrija bo izvršila rekonstrukcijo kafilerije in prekaževalnice.

DO Agromerkur bo pristopila h gradnji dveh objektov za rejo brojlerjev, adaptirala hladilnico ter dokončala rekonstrukcijo klavnice.

KZ Panonka bo meliorirala 1610 ha zemljišč in komasirala 2155 ha zemljišč, pričela s komasacijo 1805 ha površin ter pristopila k pripravljalnim delom za gradnjo hladilnice v Puconcih.

KG Rakičan bo končal gradnjo mešalnice, zgradil hleve za pitano govejo živino, opravil rekonstrukcijo obstoječih hlevov in nakupil zemljo ter izvajal melioracije na 415 ha in namakanje na 1576 ha zemljišč.

Radenska TOZD Zvezda bo uredila gostišče v gradu v Murski Soboti ter pričela z gradnjo gostišča na Lendavski ulici.

Radenska TOZD Diana bo vlagala v sistem ogrevanja s sončno energijo.

Radenska TOZD Moravske toplice bo pristopila h gradnji olimpijskega in otroškega bazena ter k izkoriščanju termalne energije za ogrevanje prostorov in sanitarne vode.

Poleg navedenih investicij načrtujejo organizacije združenega dela še številne manjše, usmerjene v nadomeščanje zastarele strojne opreme, posodobitev tehnoloških postopkov ter obnovitev in posodobitev voznega parka.

Na področju gospodarske infrastrukture bodo tudi v letu 1984 omejene materialne možnosti za izvedbo investicij. Samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje bodo poleg rednega vzdrževanja infrastrukturnih objektov izvajale le najnujnejše investicije.

Cestno-komunalna skupnost bo nadaljevala s polaganjem asfaltne prevleke na cesti Šalovci—Čepinci.

Mladinske delovne brigade bodo v okviru MDA Goričko 84 urejevale cestišče na odseku Sebeborci—Panovci—Križevci.

V komunalni dejavnosti se bo nadaljevalo z gradnjo severnega kanalskega kolektorja proti Černelavcem. Stekla bodo pripravljaina dela za razširitev čistilne naprave. V Krogu bo dograjen raziskovalni vodnjak za vodooskrbo mesta Murska Sobota z okolico.

Za uresničevanje načrtovane blokovne stanovanjske izgradnje se bo nadaljevalo s pridobivanjem in urejanjem stavbnih zemljišč. Pristopilo se bo tudi k pripravam za ustanovitev stanovanjske zadruge.

Območna vodna skupnost bo nadaljevala z regulacijo Kučnice v odseku Gerlinci—Fikšinci in regulacijo Ledave v odseku Pertoča—Večeslavci. Sofinancirala bo tudi regulacijo Črntiča v Domajincih in Titanovega potoka v Moravcih.

DO za PTT promet bo pristopila k ureditvi poštno-prometnega centra na Bakovski cesti v Murski Soboti in v okviru tega zgradila tudi garaže. Pristopila bo tudi h gradnji prenosnih sistemov na relaciji Ljutomer—M. Sobota in G. Radgona—M. Sobota ter sofinancirala izgradnjo pošte v Rogašovcih.

Elektro Maribor TOZD Elektro Murska Sobota bo v skladu s programom elektrogospodarstva SRS za leto 1984, nadaljevala z izgradnjo elektroenergetskega omrežja s pomočjo katerega bo zagotovljena boljša oskrba z električno energijo.

V naslednjem letu se bo pristopilo k izdelavi projektne dokumentacije za izgradnjo plinovoda na relaciji Križevci—Murska Sobota.

V letu 1984 bo dokončana izgradnja 103 stanovanj v izmeri 5.502 kvadratnih metrov, od tega 50 stanovanj na Mojstrski ulici v Murski Soboti, 8 stanovanj v G. Petrovcih in 45 stanovanj ob Ledavi v Murski Soboti lamele A, B in C. Pričele pa se bodo tudi izgradnje stanovanjskih blokov s 115 stanovanji v izmeri 6.280 kv. m, od tega 93 stanovanj ob Ledavi v Murski Soboti lamele D, E, F, G in H, 8 stanovanj v Rogašovcih in 14 stanovanj v Beltincih.

Na področju družbenih dejavnosti se bo nadaljevala izgradnja kirurškega bloka bolnišnice v Rakičanu, v okviru katere bodo v letu 1984 opravljena zaključna obrtniška dela in inštalacije. Pričela pa se bo gradnja 4 razredne osnovne šole v Mačkovcih in v sklopu te investicije tudi dveh od delkov za vzgojo in varstvo predšolskih otrok.

4. NALOGE IN UKREPI ZA URESNIČEVANJE RESOLUCIJE

Naloge iz resolucije bodo organizacije združenega dela konkretizirale v svojih letnih planih, ob tem pa bodo sprejele tudi ukrepe za zmanjševanje materialnih stroškov, zlasti varčevanje z energijo, povečanje produktivnosti dela, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja ter za izboljšanje finančne likvidnosti.

Povečanje kmetijske proizvodnje bomo dosegli s pospeševanjem po-

ljedelske proizvodnje, vključitvijo neobdelanih kmetijskih površin v družbeno organizirano tržno pridelavo, povečanjem staleža živine ter pravočasno oskrbo z reprodukcijskimi sredstvi in gorivom. Nadalje bomo kakovostno krepili pospeševalno službo in razvijali kooperantske odnose.

Z vlaganji v goslinsko-turistične objekte in infrastrukturo bomo nadaljevali s povečanjem zmogljivosti in dvigom kvalitete turistične ponudbe v občini, kar bo vplivalo na povečanje tujkega prometa in s tem večji devizni priliv.

Organizacije združenega dela bodo s prenosom maloserijske in individualne proizvodnje na nosilce samostojnega osebnega dela prispevale k hitrejšemu razvoju drobnega gospodarstva. Pri tem bomo v večji meri angažirali sredstva občanov in vzpodbujali delavce, ki se vračajo z dela v tujini za odpiranje obratovalnic, predvsem storitvenih in deficitarnih dejavnosti.

V letu 1984 bomo nadaljevali z aktivnostmi za povezovanje in reorganizacijo OZD s področja gradbeništva, cestno-komunalne dejavnosti in kovinsko-predelovalne industrije.

V vseh sredinah bomo dajali večji poudarek razvojno-raziskovalnemu ter kreativnemu delu ter vzpodbujali izumiteljstvo, inovatorstvo in drugo ustvarjalno delo.

Na področju družbenih dejavnosti bo prioriteta naloga uresničevanje zagotovljenega programa osnovne šole, prilagajanje programov usmerjenega izobraževanja potrebam združenega dela ter materialna in kadrovska krepitev osnovnega zdravstvenega varstva.

V samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti ter njihovih strokovnih službah bomo preverili samoupravno organiziranost z vidika smotnosti, povečanja učinkovitosti dela ter izboljšanja organizacije dela.

V upravnih organih bomo na podlagi preverbe veljavnih predpisov

sporočili pobude za njihove spremembe ter na ta način ustvarjali pogoje za zmanjševanje obsega administrativnih del.

V skladu z nalogami iz dogovora o temeljih plana občine bomo v letu 1984 nadaljevali s krepitvijo samozaščite ter varnostne in obrambne pripravljenosti delovnih ljudi in občanov.

Vse OZD in skupnosti morajo do konca leta 1983 pripraviti svoje planske dokumente za leto 1984 in pri tem upoštevati usmeritve in naloge iz te resolucije, resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije ter načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Sprejete naloge je potrebno v vseh sredinah dosledno in odgovorno izvajati.

5. OSTALI DOKUMENTI

Naloge iz resolucije bodo podrobno opredeljene v naslednjih dokumentih:

- Usklajeni plani OZD, SIS in KS za leto 1984;
- Usklajeni plani OZD v Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino;
- Načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v občini Murska Sobota;
- Akcijski sešveni programi;
- Bilanca zaposlovanja za leto 1984;
- Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984;
- Dogovor o izvajanju politike splošne porabe na ravni občin;
- Dogovor o usklajevanju davčne politike občin v SR Sloveniji;
- Odlok o proračunu občine Murska Sobota za leto 1984;
- Program izvajanja politike cen v občini Murska Sobota za leto 1984.

STALIŠČA IN PRIPOMBE NA OSNUTEK RESOLUCIJE O POLITIKI DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA SR SLOVENIJE V LETU 1984

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota je na seji dne 2/11-1983 razpravljal o osnutku resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije in sprejel naslednje

stališče:

Osnutek resolucije upošteva naloge iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ter daje osnovne usmeritve družbenoekonomskega razvoja za prihodnje leto s poudarkom na povečanju izvoza in proizvodnje, krepitvi materialne osnove OZD gospodarstva, racionalnem in smotrnem gospodarstvu ter usklajevanju vseh oblik porabe in v okviru ustvarjenega dohodka in ga kot takega izvršni svet podpira.

Na osnutek resolucije daje izvršni svet naslednje

pripombe:

— glede na dosežena gospodarska gibanja v letošnjem letu je načrtovana gospodarska rast za leto 1984 dokaj visoka in jo ob trenutnih pogojih gospodarjenja v celoti ne bo mogoče doseči;

— v gradivu je potrebno dati večji poudarek krepitvi samoupravnih odnosov in odpravljanju številnih administrativnih ukrepov, ki usmerjajo družbenoekonomske tokove in povzročajo negativne pojave;

— v resoluciji bi bilo treba izpostaviti konkretne ukrepe za vzpodbujanje hitreje rasti fizičnega obsega proizvodnje;

— rast dohodka moramo pospešiti z večjim uveljavljanjem kvalitativnih faktorjev gospodarjenja in ne s povečevanjem cen. V večji meri je potrebno uveljaviti tudi zakon ponudbe in povpraševanja ter odpraviti disparitete cen na določenih področjih. Družbeno kontrolo cen je potrebno zaostri nad artikli, ki so osnovnega življenjskega pomena;

— rast izvoza je treba opredeliti selektivno po posameznih panogah ter v skladu z možnostmi in doseženimi rezultati OZD v letošnjem letu pripraviti plane SISEOT, ki bodo zagotovili povečanje izvoza na konvertibilno območje v globalu za 20 %;

— potrebno bi bilo uskladiti rast bruto in neto osebnih dohodkov oz. konkretno opredeliti zmanjšanje prispevnih stopenj iz BOD, kar bi omogočilo nekoliko hitrejšo rast NOD;

— na področju skupne in splošne porabe je treba zagotoviti enak položaj delavcev kot v OZD gospodarstva, ker bo vsako nadaljnje večje omejevanje kot na ostalih področjih lahko povzročilo poslabšanje materialne osnove, težave pri izvajanju zastavljenih ciljev in nalog in poslabšalo že itak ne posebno ugodno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

ODLOK O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O DAVKIH OBČANOV OBČINE MURSKA SOBOTA

V odloku o davkih občanov občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 9/83) v 5. členu se dohodkovne skupine in stopnje davkov spremenijo, tako da se glasijo:

ostanek čistega dohodka din	stopnja v %
do 60.000	18
od 60.000 do 90.000	23
od 90.000 do 140.000	28
od 140.000 do 200.000	33
od 200.000 do 270.000	38
od 270.000 do 350.000	43
od 350.000 do 450.000	48
od 450.000 do 800.000	53
nad 800.000	56

2. člen

Na koncu 9. člena se dodajo štirje novi odstavki, ki se glasijo:

„Zavezancem, ki opravljajo gostinsko dejavnost in dosežejo več kot 40 % celotnega prihodka s hrano, se prizna davčna olajšava v višini 20 % odmerjenega davka.

Zavezancem, ki dodatno zaposlijo nove delavce v letu, za katero se davek odmerja, za vsakega takega delavca odmerjeni davek zniža za znesek, ki ustreza 10 % poprečnega enoletnega čistega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v gospodarstvu v SR Sloveniji v preteklem letu.

Davčna olajšava se prizna pod pogojem, da je bil novo zaposleni delavec v letu, za katero se priznava olajšava, v delovnem razmerju pri zavezanecu najmanj 9 mesecev. Če je zavezanec dodatno zaposlil novega

delavca v drugi polovici leta, se davčna olajšava pod istimi pogoji prizna ob odmeri za naslednje leto.

Za dodatno zaposlovanje novega delavca se ne šteje delavec, ki je sklenil delovno razmerje za določen čas, niti delavec, ki je s sklenitvijo delovnega razmerja nadomestil delavca, kateremu je prenehalo delovno razmerje.”

3. člen

V 16. členu se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

„Olajšava iz 4. odstavka 9. člena se ne všteva v omejitev iz prejšnjega odstavka.”

4. člen

V prvi točki prvega odstavka 18. člena se črta besedilo: „ter od dohodkov, ki jih dosežejo 100 % invalidi-paraplegiki, če opravljajo ročna dela preko organizacij združenega dela”.

V zadnji vrsti drugega odstavka istega člena za besedo „skupnostim” se črta vejica in vstavi besedilo „in od dohodkov, ki jih dosežejo 100 % invalidi-paraplegiki, če opravljajo ročna dela preko organizacij združenega dela.”

5. člen

Za tretjim odstavkom 38. člena se doda novi, četrti odstavek, ki se glasi:

„V tretjem odstavku 10. člena odloka o davkih občanov občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 12/74, 4/75, 15/74, 6/76, 26/77, 9/78,

8/79, 14/81 in 8/82) se stopnja „25 %“ nadomesti s stopnjo „20 %“, stopnja „40 %“ pa s stopnjo „30 %“.

6. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja, uporablja pa se od 1. januarja 1984.

Obrazložitev:

Zakonska podlaga za izdajo tega odloka je v določbah 1. in 6. člena zakona o davkih občanov (Ur. list SRS, št. 44/82), 7. člena citiranega zakona pa obvezuje občine, da z medsebojnim dogovorom uskladijo davčne obveznosti občanov. Tako je osnutek odloka usklajen z besedilom osnutka dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1984.

Predlagane spremembe v osnutku odloka so glede na sedanjo ureditev naslednje:

1. DAVEK OD DOHODKA IZ GOSPODARSKIH — POKLICNIH DEJAVNOSTI

Predlagana sprememba (1. člena odloka) pomeni prilagoditev učinkov progresivne lestvice spremembam, ki so nastale zaradi inflacijskih gibanj. Ocenjuje se, da bo znižanje začetnih razponov davčnih stopenj prispevalo k realnejšemu izkazovanju poslovnih rezultatov.

Predlaga se uvedba nove olajšave za zavezance, ki opravljajo gostinstvo dejavnost in dosegajo več kot 40 % celotnega dohodka s strežbo hrane in s prenočitvi.

Zaradi še ne dovolj izkoriščenih možnosti zaposlovanja v zasebnem sektorju se predlaga uvedba olajšave za zaposlovanje novih delavcev,

hkrati pa je ta olajšava izvzeta iz omejitve, da lahko skupne olajšave dosegajo do 80 % odmerjenega davka.

Pri davku po odbitku, iz gospodarskih dejavnosti se predlaga davčna oprostitve dohodkov, ki jih dosegajo 100 % invalidi-paraplegiki (4. člen odloka).

2. DAVEK OD DOHODKA IZ KMETIJSKE DEJAVNOSTI

Predlagana sprememba pri tej vrsti davka pomeni glede na sedanjo ureditev znižanje davčnih obveznosti (5. čl. osnutka odloka) zavezancem davka iz kmetijske dejavnosti, ki niso zdravstveno zavarovani kot kmetje (t. j. kompenzacijski davek) in sicer bi se stopnja 25 % nadomestila s stopnjo 15 % — stopnja 40 % s stopnjo 25 %.

Znižanje davka za zavezance, ki niso zdravstveno zavarovani kot kmetje je predlagano iz razloga, ker predpisi, ki se pripravljajo na podlagi novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predvidevajo za te zavezance obveznost plačevanja prispevka za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v višini 20 %.

Tako se glede na predvideno novo obveznost plačevanja prispevka davčne stopnje znižujejo, ker se ocenjuje, da prekomerno zvišanje skupnih obveznosti te kategorije zavezancev ne bi bilo primerno.

Osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike v 3. odstavku 6. člena predvideva tudi olajšavo za vlaganje sredstev v preusmeritev gospodarstva in določa, da so te olajšave višje za zavezance, ki so vključeni v družbeno organizirano proizvodnjo ter sprejemajo in izpolnjujejo obveznosti setvenih planov občin. Ker bomo na nivoju pomurske regije predlagali pripombo na besedilo 3. odst. 6. člena dogovora, te olajšave zaenkrat nismo vključili v osnutek odloka.

ODLOK O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O POSEBNEM OBČINSKEM DAVKU OD PROMETA PROIZVODOV IN PLAČIL ZA STORITVE OBČINE MURSKA SOBOTA

1. člen

V tarifi posebnega občinskega prometnega davka, ki je sestavni del odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve občine Murska Sobota (Ur. objava št. 10/77, 25/77, 15/81, 8/82 in 5/83) se spremeni tarifna številka 1 tako, da se glasi:

„Od prodaje rabljenih osebnih in tovornih avtomobilov ter motornih koles z delovno prostornino motorja nad 125 ccm se plačuje davek po stopnji 15 %, če je vozilo prodano pred potekom 1 leta od nabave in po stopnji 10 %, če je vozilo prodano po poteku 1 do 2 let nabave“.

2. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah Pomurskih občin, uporablja pa se od 1. januarja 1984 dalje.

Obrazložitev:

Zakonska osnova za sprejem odloka je 1. člen zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 43/82).

Predlagana sprememba temelji na osnutku dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1984. Po sedaj veljavni določbi občinskega odloka se plačuje davek od prodaje motornih vozil po stopnji 4 % od prometne vrednosti vozila, če se prodaja opravi v roku 2 let od nakupa. Po predlagani rešitvi pa bi se preprodaja motornih vozil obdavčila po stopnji 15 % od vrednosti, v kolikor bi se prodaja opravila v 1 letu od nakupa oz. po stopnji 10 % v kolikor bi se prodaja opravila po poteku 1—2 let od nakupa.

Predlagano spremembo bi ostreje posegli na špekulativno preprodajo motornih vozil.

DIANA JIM JE BILA NAKLONJENA

Lovska družina Bogojina je pred dnevom mrtvih organizirala lov na divje svije. Razriti travniki so pričali o številu ščetinarjev, ki

jeseni in spomladi povzročajo tamkajšnjim kmetovalcem precejšnjo škodo, zato so se tudi tokrat odločili za skupinski lov. V pogonu je sode-

lovalo veliko gonjačev in 45 lovcev. Boginja lova Diana jim je bila naklonjena, manj pa seveda prašičem; kar dvajset jih je obležalo.

Organizirano lovstvo divjih prašičev dandanes ne šteje med škodljivo divjad, saj jih s povečanim odstrelom lahko zelo razredčijo, preostale pa krmijo tako, da je škoda na poljih minimalna. Lovske družine odstreljujejo po letnem načrtu, ki je narejen na osnovi lovsko-gojitvenih smernic in dejanske številčnosti v lovišču. Pripravljeni smo, da so tudi bogojinski lovci ravnali tako. In če pogledamo še konkretno gospodarsko korist, potem je treba zapisati, da so prispevali za izvoz okrog 800 kg v zahodnem svetu zelo iskane divjačine, v še vedno prazno blagajno našega gospodarstva pa ustrezno količino konvertibilnega cvenka.

J. Šabjan

Uplenitelji z nedeljskega pogona so se ponosno nastavili očesu fotoaparata.
foto: J. Šavel

Boris Horvat

Po napornem šolskem letu, v katerem sva se ob študiju oba trudila, prihraniti tudi kaj denarja, sva se s prijateljico Vesno odločila, da počinice izkoristiva za to, da malo pokukava v svet. Denarja sva imela ravno dovolj za »inter-rail«
vozovnico, za kamps in za mesec dni »kvotarjenja«. »Inter-rail«
vozovnica stane 13.340 dinomogoča mladim do 26 let, da mesec dni potujejo v drugem razredu vlakov vseh zahodnoevropskih turističnih in maroških železnic. Že doma sva si naredila okvirni načrt potovanja. Ker sva oboje želela videti Anglijo in Škotsko, sva se odločila, da bova potovanje začela v Veliki Britaniji in ji namenila tudi največ časa. Od tam bi naju pot najpejla skozi Belgijo, Nizozemsko, Dansko, Švedsko, Norveško in Nemčijo. Odločila sva se, da najzanimivejših krajev, saj vsega v tako kratkem času ne moremo videti.

Pot iz Ljubljane sem začel prej odpraviti na izpopolnjevanje angleščine v London. Ura je bila 11.30, dan odhoda vlaka za Oslo. Mnogi smo z nestrpnostjo čakali na prihod vlaka, ki nas je vse razočaral glasno povedoval, da postaji v Ljubljani vlak zamujal pol ure, da razmere niso preveč. Čas si krajiš z branjem Dela. Vsi smo hitro opravili, seveda s hurotom o plačnem depozitu. Med potovanjem sem se kratkoročno z branjem in se pogovarjal z županom, ki se je vračal na leto v Dortmund. Bolj globoko v Nemčijo smo se peljali, vse več ljudi meni podobnih. Vlak je bil prepoln turistov. Nič smo prespali, vendar sem spal kot pravi, z odprtim oesom. Bal sem se, da mi ne bi nameraj računajo s tem, da so uveljavili utrujeni od potovanja, zato na vlaku pogosto zaspijo. Marsikomu se je zdaj, če ne celo brez komentov. Seveda je na takem potovanju zelo pomembno, da paziš na svoje dragocenosti, ki jih hitro najde kdo, ki mu ne stavi prav pridejo. Ko sem se zjutraj zbudil, me je pozdravila galska me. V manj kot eno uro smo prepotovali Belgijo, kar je bilo slabo, saj smo prišli v Oostende, kjer je bilo slabo, saj smo prišli v Dover, britansko pristanišče. Vreme je bilo slabo, saj je bilo skoraj ničesar videti. Rokavski preliv je kazal svoj neprijeten obraz. Zaradi tega smo pluli pol ure dlje. Po

„ČE ŠTUDENT NA RAJŽO GRE...“

prihodu v Dover smo morali izpolniti poseben karton, ki so ga potrebovali cariniki. Pred mano je stal mlad fant mojih let. Ker nisem imel pri roki pisala, sem ga misleč da je tujec, v polomljeni angleščini prosil za svinčnik. Ko je videl, kaj sem napisal, mi je lepo po slovensko razložil, da je iz Ljubljane in bi razumel tudi, če bi ga prosil v slovenščini. Tako sem dobil sogovornika do Londona, kamor smo prispeli okrog štirih popoldne. Poslovil sem se od Boruta in med množico ljudi opazil Vesno, ki je že nestrpno čakala, saj je vlak zamujal več kot eno uro.

Napotila sva se k družini Rustinovih, pri katerih je bila Vesna au-pair. Kot au-pair so ponavadi zaposlene študentke (tuje), ko se želijo izpopolniti v jeziku. Družina, h kateri pridejo, jih sprejme kot svojega člana, njihova naloga pa je, da pazijo otroke in pomagajo pospravljati. Za to dobijo tudi žepnino. Vso

že smo bili v mestu Maidstone, kjer smo morali izstopiti. Pred postajo nas je čakal majhen avtobus, ki nas je odpeljal proti gradu. Presenečen sem bil nad dobro organiziranostjo turizma tudi v tem majhnem kraju. Okoličnega gradu se je kopala v soncu in sveži zeleni barvi. Po okoliških hribih so se pasle krave in ovce, ki so močno popestrile podobo gradu in njegove okolice. Ogledali smo si tudi notranjost gradu, ki je zelo prijetna. Še dandanes imajo v njem zdravniki konferen- ce. Zanimivo je, da med konferenco udeleženci lahko uporabljajo prostore gradu. Tako se lahko vsak odpočije v razkošni in lepo urejeni dnevni sobi, ki je vsa obdana z izrezljanim lesom. Zvečer lahko v udobni zofi pred kaminom pokramljajo s prijateljem ali pa se sprehodijo po čudovitih parkih in travnikih okrog gradu. V starih časih so imeli v Angliji okrog gradu velike parke in ti sodijo h njemu še

katero je spomenik kraljice Viktorije. Kot pred vsemi kraljevimi palačami, tudi tu straži kraljeva garda. Skozi park St. James sva se sprehodila do trga Trafalgar Square, kjer je veliko zbirališče ljudi z vseh koncev sveta. Parki se zelo razlikujejo od naših. Bil sem presenečen, ko sem videl, da je trava polna ljudi. Tukaj se človek lahko odpočije tudi na travi in ne samo na klopi kot pri nas. Ljudje prinesejo s sabo hrano in imajo piknik. Velik del teh ljudi so domačini, ki se v park umaknejo pred mestnim hrupom. Tega pri nas ni. Če bi si kdo to privoščil pri nas, bi gotovo moral plačati kazen. Na trg Trafalgar Square prihaja tudi veliko starejših ljudi, ki hranijo golobe. Čisto blizu trga Trafalgar Square je trg Piccadilly Circus in statua Erosa, kjer je zbirališče mladih, in to predvsem iz tujih držav. Na visokih stavbah okrog trga je vse polno bleščečih reklam, ki šele ponoči dajo pravo sliko Londona kot trgovskega in modnega središča. Utrujena od napornega dneva sva kar padla v postelji in zaspala.

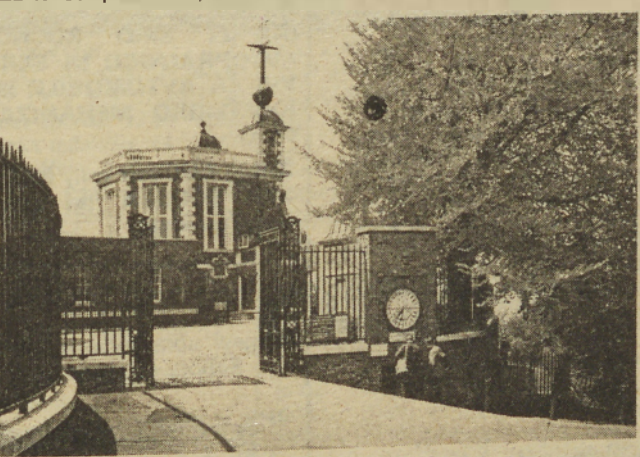
Mestni prevoz v Londonu je zelo drag, saj za pot v eno smer plačaš približno 1 funt, kar se sploh ne da primerjati z mestnim prometom v naših večjih mestih.

Za razliko od prejšnjega dne sva se tokrat peljala v mesto z »double-deckerjem«
— nadstropnim avtobusom. Izstopila sva na ulici Baker Street, ki jo opeva Garry Rafferty. Prav blizu avtobusne postaje je svetovno znani muzej voščenih lutk Madame Tussaud. Tu so razstavljene voščene lutke znanih osebnosti s celega sveta v naravni velikosti.

Že na poti do blagajne te prijazno pozdravljajo voščeni obrazi. Ko sva stopila v prvo sobano, sva bila še pod visom visoke vstopnine (3 funte). Vesna se je zaradi tega skoraj zalekla v Maradono, lutka sedaj najpopularnejša in najdražja nogometaša sveta. Nisva vedela, kam naj se obrneva, saj so se znane lutke kar vrstile in ena je bila bolj živa kot druga. Iz sobe, kjer so razstavljene znane osebnosti iz filmske umetnosti, športa in književnosti, sva prišla v prostor, kjer so sami državniki. V ospredju in na posebnem mestu je kraljeva družina, na čelu katere stoji kraljica Elizabeta. Ni nama bilo treba dolgo iskati in našla sva našega tovariša Tita, ki mogočno stoji v maršalski uniformi poleg pokojnega kitajskega voditelja Mao Ze Donga že od leta 1947. Veliko ljudi gre mimo večine lutk, ne da bi se ustavili, toda pri Titu se je vsak ustavil, spregovoril kako besedo o njem, o Jugoslaviji kot simbolu miru na svetu. Zelo ponosna sva bila, da se tudi tukaj govorijo o naši državi in tovarisu Titu.

V kletnih prostorih je hiša strahu. Prikazane so usmrtitve in mračne londonske ulice, dva umora in tako dalje. Vse skupaj je velik show, ki se ga spleča videti. Po kratkem sprehodu sva prišla do ulice Oxford Street, polne trgovin in trgovinic. Od trgovine do trgovine so cene različne.

(nadaljevanje prihodnjic)

Na Greenwichu: začetni poldnevnik

družino sva našla na vrtu, kjer so uživali v toploti sončnih žarkov. V Angliji sonca namreč ni na pretek, zato želijo izkoristiti vsak sončni žarek. Neumno se jim zdi, če se lepega sončnega dne odpravijo v London, da bi si ogledali Britanski muzej, namesto da bi se sončili na vrtu.

Že takoj naslednje jutro smo se namenili ogledat grad Leeds Castle, zato smo le malo poklepetali, nato pa se odpravili počivati. Tudi v Angliji je bil takrat vročinski val. Noč je bila tako vroča, da se kaj prida odpočiti nisem mogel.

Po obilnem angleškem zajtrku smo se z vlakom odpeljali na izlet. Tokrat vlak ni zamujal, saj se je angleška nanačnost kazala tudi tukaj. Ni trajalo dolgo in

danes. Grad je obdan z jarkom, v katerem ponosno plavajo beli in črni labodi. Ze ti pozdravijo obiskovalca, še preden začne svoj obhod v grajski kleti. Precej informacij o gradu dobiš sproti, saj je v vsaki sobi prijazen vodič, ki ti rade volje postrže s kakršnokoli informacijo. Vsi domačini tukaj se zelo trudijo, da imajo turisti vse, kar potrebujejo. Tokrat jim je uspelo ponuditi tudi sonce, saj se je grad kar kopal v sončnih žarkih.

Ko sem razmišljal o vremenu v Angliji, sem se vedno bal dežja in megle. Pričakalo naju je sonce, ki je neusmiljeno pripekalo.

DARKO REPIČ

FAČUK

Vanečkova Mica je odšla v Zagreb za služenko dekle. Po dveh letih je prinesla domov nekaj mesecev starega nezakonskega otroka Marka. Položila ga je na materino posteljo in dejala: „Naprej pa vi skrbite zanj! Tu pa tam vam že pošljem kak dinar za hranarino.“ „Samo tega mi je še manjkalo,“ je vzklila mati, karajoče pogledala hčerko in z drhtečim glasom, polnim obupa nadaljevala: „Vidiš, v kakšnem siromaštvu živim. Odkar sem dala prepisati zemljo na Rozo in zeta Nacija, me nihče več ne spoštuje. V tej hiši imam samo kot do smrti in nič več. Porinili so me v to malo zadnjo izo, sedaj pa naj skrbim še za tega,“ je s tresočo, žilavo roko pokazala na brečlavega otroka v postelji. „Pa napravite z njim kar hočete,“ je nervozno odgovorila Mica. Še isti dan se je spakirala in odpotovala nazaj v Zagreb.

Kmalu se je po vasi raznesla novica, da je Vanečkova Mica „zerabila“ v Zagrebu fačuka, kar v tistih časih ni bilo v čast Vanečkovim. Zet Naci, ki je bil velik skopuh, je pa v otroku videl le ena lačna usta več pri hiši. Marko je doraščal pri stari materi in z njo delil revščino. Ker ni občutil ne mamine in ne

gumno ter stekli domov po dežnike. Po lesivi so plezali na skedenj in ko padali z odprtimi dežniki skakali na gumno na slamo. Kmalu so se dežniki začeli obračati, lomile so se „šibe“ in cefralo se je platno. Polomljene in razcefrane dežnike so potem pred materino dno skrili.

Marko se je najbolj veselil nedelje. Po obedu je vstaknil v žep kosček črnega kruha, spel šeko in Lišo in ju odgnal na vaški pašnik. Tam ju je „zepnil“ in se pridružil pastirjem, ki so ga že nestrpno pričakovali. Imeli so ga za svojega vodjo. Skromnostjo se je znal vsakemu prikupiti, zato so ga radi ubogali. Marko jih je učil pastirskih umetnosti in igr. Medtem, ko so ostali igrali „pöcketeš“, plezali po drevju ali stikali za sračjimi gneždi v bližnjem Zverinjeku, delali piščalke, izrezovali palice, v jeseni pa nabirali suhljad, kurili ogenj in pekli krompir, je bil eden vedno na preži in zavračal krave.

Nedeljski popoldnevi so hitro minevali, je bila jim je ostal v spominu. Francék, ki je takrat zavračal krave, je bil premalo pazljiv. Markova Liša se mu je izmuznila in zašla v krompir. Ko jo je našel, je stala z iztegnjenim vratom, penastim gobcem

očetove topline, se je še bolj navezal na staro mater. Povsod ji je bil za petami. Večkrat mu je mati dala na skrivaj kosček kruha, tako da tega ni videl Naci, kateremu je Marko bil trn v peti. Vse bolj ga je začel sovražiti, obremenjevali z delom in včasih ga je brez vzroka pretepal.

Marko se je vsako leto razveselil prvih češenj. Potlej ni bil več lačen. Od pomladi do jeseni je stikal za razstavljenim velikim ogradi, ki je obdajal cimprano hišo.

V svojem otroštvu nikoli ni videl očeta. Svojim prijateljem je le včasih povedal, da živi oče nekje na Hrvaškem, kjer ima krojaško delavnico. Tam se je oženil z drugo in nanj pozabil. Mama se je poredko, kvečjemu ob novem letu spomnila nanj, mu poslala nekaj obleke, kakšno igračko in malo slaščic, materi pa denar za hranarino.

Marko je postajal vse bolj prikupen in navihani deček z nežnim obrazom, črnimi očmi in majhnim telesom. Bil je srčno dober in vse, kar je imel, je rad delil s prijatelji. Spomladi jih je na skrivaj spuščal na češnje, delil prva jabolka, v jeseni in pozimi pa nosil orehe in šklojce s podstrešja. Prijatelji so mu to dobroto vračali tako, da so mu pomagali pri delu. Ko so domači odšli na polje, je Naci naročil Marku, kaj mora narediti, dokler se ne vrnejo. Marko je hitro poklical prijatelje, ki so imeli čas in jim delo razdelil. Dva sta pobirala v sadovnjaku jabolka, eden je s senika zmetal seno, drugi naskubil slamo in tako naprej, dokler ni bilo delo opravljeno. Če so hoteli, je ostalo še nekaj časa za hrcanje žoge, ki je bila narejena iz starih cinj, zašitih v del nogavice. Brcali so boxi, na ena vrata, omejena z dvema kupama v travi in vratarjem v sredini. Med igr so se počasi obricali, potem pa so si nekaj dni ogledovali otečene prste na nogah. Včasih so si izmislili tudi kakšne druge norčije. Oh neki priliki, ko je deževalo in je bila trava premočena za hrcanje, so zvečeli nekaj slame na

in izhočenim hrptom. Ves prestrašen je prišel med pastirje in kričal: „Marko! Marko! Tvoja Liša se je zadavila.“ „Joj, bog mi pomagaj! Naci me ubije!“ Premočno so v Markovih ušesih zvenele Nacijeve besede: „Če se kravam kaj zgodi, mi ne hodi domov! Vsi so tekli k Liši, ki je postajala vse bolj napeta in nemirna, iz penastega gobca pa so se ji cedile sline. Marko je, kar so ga nesle noge, stekel v vas po Koutrovega Števana.

Števan so delali na marafu pri grafovski živini, tam so se od živinozdravnika Soka marsikaj naučili. Imeli so celo nož za puščanje krvi. Prenekatero živinčar so rešili pred poginom.

Marko je ves objukan potrkal pri Koutrovih in z obupanim glasom zaklical: „Báci! Če vas je bog dal, pomagajte mi! Naša Liša se je na pašniku zadavila s krompirjem. Peni se in je nape- tu.“

Ko sta s Števanom prihitela na pašnik, je bila Liša napeta kot sod, metala se je na tla, se močno šinila in stokala. Dva sta hitro zavrabila Lišo za roge, Marko pa za nòzdrvi. Števan so si zavijali rokave z levo roko so prišli Lišin jezik, desno pa so ji porinili v gobec. V žrelu so stisnili krompir, niso pa ga mogli izvleči, ker jim je Liša z zobmi premočno stiskala roko. „Ne gre in ne gre,“ so se jezili Števan. „Če bi imel vsaj malo olja, da bi ga zlit v gobec, bi žival mogoče požrla krompir.“ „Števanova roka je bila že polna modric, s prsta jim je tekla kri. Še enkrat so z vso silo porinili roko globoko v gobec, s prsti zgrabili krompir in ga izvlekli iz Lišinega gobca, je kmalu začela izhajati smrdljiva sapa, napetost je pluhnela, prenehala se je sliniti in pomirila se je.

Marko se je Števanu lepo zahvalil za trud. Števan so se samo olajšano nasmehnil.

Tako je Marko preživljal otroštvo s prijatelji. Prišla pa so še nemirnejša leta in z njimi vse več Nacijev, ki so mu grenili življenje.

Hudo trčenje v Murski Soboti

Pomurske ceste so doslej terjale 25 življenj, lani v enakem obdobju pa 30. Potemtakem smo na področju prometne varnosti le nekaj dosegli. Rezultati nas ne smejo uspraviti, ampak si moramo vsi prizadevati, da bo nesreč manj. Zlasti je taka skrb potrebna v jesensko-zimskem obdobju, ko so slabše vremenske razmere.

Sedaj pa pogledimo prometne nesreče v preteklem tednu. V križišču cest Srednja Bistrica—Črenšovci—Lendava se je zgodila prometna nesreča, ker italijanski državljani Luigi Orizio, ki je vozil osebni avto, ni upošteval p. ometnega znaka stop in je izsilil prednost. Tako je trčil v osebni avto, s katerim se je iz smeri Murska Sobota proti Lendavi peljal Ivan Horvat iz Živkovi. Gmotna škoda znaša 70 tisoč dinarjev.

Franc Nemec iz Kupšinec se je peljal z osebnim avtom iz Rancovec proti Tišini. Na robu cestišča je zagledal traktor, zato je naglo zavil, zaneslo ga je na levo in je trčil v drevo. Voznika so

zaradi poškodb odpeljali v bolnico, avto pa h kleparju, saj je na njem škoda za 15.000 dinarjev.

Edi Smolko z Rožičkega vrha se je z motornim kolesom peljal proti Okoslavcem. Pri poslovni stavbi VG Kapela je dohitel peškinjo Marto Veberič iz Spodnjega Kocjana, jo zadel, nakar sta oba padla in se poškodovala, zlasti Veberičeva.

V teh dneh se je zgodila prometna nesreča tudi v Trnju. Milan Kavaš iz Trnja 149 se je peljal po lokalni cesti Črenšovci—Trnje. Ko je pripeljal do križišča je zavil na levo čez cesto, ko je po levi strani pripeljala s kolesom 10-letna J. J. iz Trnja. Voznik jo je zadel, ko je zavijala

na desno, in zbil po cesti. Kolesarico so odpeljali v bolnišnico.

V soboto, 5. novembra, ob 17.25 uri se je zgodila v Murski Soboti huda prometna nesreča. V osebni avto Frider Horvat iz Polane, ki je ustavila vozilo, ker je to storil tudi pred njo vozeči avtomobilist, ki je zavijal na levo, se je začel osebni avto, ki ga je vozil Janez Lang od Jurja pri Rogoševcih. Na osebnem avtu Horvatove — mercedesa — je škoda za 350 tisočakov, na Langovem avtu pa za 300 tisoč dinarjev. Nesreča se je zgodila v bližini križišča Šercerjeve in Kovačeve ulice.

V nedeljo, 6. novembra, ob 11. uri je Zvonko Perčič iz Ljutomer vozil osebni avto proti Žitlavi. Pred vasjo Bolehnečiči zaradi neprimerne hitrosti ni uspel izpeljati desnega ostrega ovinka, ampak se je avto prevrnil na desni bok. Sopotnik Emil Znidarič iz Ljutomerja se je poškodoval,

nastala pa je tudi večja gmotna škoda.

Prav tako v nedeljo je Milan Babič iz Krapja vozil v vrtno po desni strani ceste Čren—Veržej. Odpeljal je mimo odcepa ceste, kjer naj bi zavil na stransko cesto, in je zadel Izidorja Filipiča iz Krapja, ki je v tem hipu šel peš mimo. Zaradi hudih poškodb so ga odpeljali v bolnico.

Od drugih dogodkov naj omenimo hudo delovno nesrečo, ki se je zgodila 4. novembra v Tehnostroju v Ljutomeru. Stroj za upogibanje pločevine je poškodoval 8 prstov delavcu Braniku Mežnaricu iz Slanjanca 13.

POPRAVEK — V predzadnji številki smo opisali prometno nesrečo, ki se je zgodila 22. oktobra. Voznik kolesa z motorjem F. H. iz Bakovec je trčil v poltovorni avto Cirila MATKA in ne Cirila Horvata, kakor je bilo pomotoma zapisano. S. S.

NIČ NAS NE SME PRESENEITI

ZRVS neločljiv del našega vsakdanja

Zveza rezervnih vojaških starešin je pomemben dejavnik v splošni ljudski obrambi in družbeni samoodržnosti. Svojo vlogo ta organizacija tudi uspešno opravlja, zato se nekateri zavzemajo, da to naj ne bi bila zvez rezervnih vojaških starešin, temveč zveza aktivnih vojaških starešin. Sicer pa je to organizacija, ki s svojim vsakdanjim delom in angažiranostjo sodi med ene najbolj delavnih družbenih organizacij v naši samoupravni družbi. To potrjuje s svojim delom občinska organizacija Zveze rezervnih vojaških starešin Murska Sobota, ki vključuje nad 1.400 članov.

Rezervne vojaške starešine je mogoče najti v slehernem okolju, kjer ustvarjalno in enakopravno sodelujejo pri razreševanju najrazličnejših problemov, posebej pa to velja še za področje splošne ljudske obrambe in družbene samoodržnosti. Člani rezervnih vojaških starešin se vključujejo v komiteje za SLO in DS v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, vodijo narodno zaščito, so upravljalci obrambnih načrtov in vodijo obrambne krožke po šolah. Zlasti je pomembna njihova prisotnost med mladimi, katere takorekč že v osnovni šoli usposablja in pripravljajo za določene obrambne in samozaščitne aktivnosti. Tako jih seznanjajo z najrazličnejšimi orožjem, ki ga premore sodobna tehnika, se učijo streljanja z nekaterim orožjem, zlasti z zračno puško, kjer se tudi seznanjajo z osnovami strelstva. Člani občinske organizacije Zveze rezervnih vojaških starešin Murska Sobota vsako leto tudi vodijo obrambne dneve v mladinskih delovnih brigadah na Goričkem. Samo letos so v Gornjih Petrovcih organizirali štiri obrambne dneve, na katerih so mlade seznanjali z orožjem, obrambnimi in samozaščitnimi

mi večinami. Poleg tega je večina predavateljev v področju ljudske obrambe in družbene samoodržnosti prav iz vrst rezervnih vojaških starešin. Sicer pa se aktivno vključujejo v priprave na volitve, evidentiranje kandidatov za odgovorne funkcije ter v razne druge akcije, ki jih izvajajo v občini, krajevni skupnosti ali organizaciji združenega dela.

Občinska organizacija Zveze rezervnih vojaških starešin Murska Sobota tudi nenehno skrbi za vojaško strokovno in idejno politično usposabljanje članstva. Pri tem si prizadevajo uvajati nekatere nove oblike dela, kajti večina rezervnih starešin ni zadovoljna s starimi oblikami preverjanja znanja in usposobljenosti. Seveda pa pri tem ne gre brez povezovanja teorije s prakso. V letošnjem letu so v sotoški občini rezervne vojaške starešine izvajale streljanje s tromblonom, ki je lepo uspelo. Izražajo bila celo želja, da bi tovrstno streljanje ponovili tudi za prebivalstvo. Na željo nekaterih starejših članov zveze so letos organizirali tudi streljanje s polavtomatsko puško v Mačkovicah. Pred leti, ko so služili vojaški rok, polavtomatske puške še ni bilo, in zato so jo hoteli spoznati.

V sotoški občini je organizacija rezervnih vojaških starešin tudi razvila dobro sodelovanje z ostalimi strukturami, zlasti obrambnimi in samozaščitnimi. To sodelovanje se odraža pri raznih skupnih akcijah, ki jih izvajajo v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela ali v občini. Tako je organizacija rezervnih vojaških starešin neločljiv del vsakdanjega dela in življenja.

Feri Maucec

ŽIVETI Z ZDRAVILI

Ko se življenjsko obdobje nagiba proti starosti, so obiski v zdravniški ordinaciji vse pogostejši. Funkcionalne sposobnosti organizma se zmanjšujejo in vse več bolezni pride do izraza. Od teh nekatere minejo, vse več pa je takšnih, ki spreminjajo človeka do konca. Te bolezni so kronične. Ozdraviti ali bolje rečeno odpraviti se jih ne da. Z zdravili se lahko samo zboljšujejo. Tako človeka ob tegobah spreminjajo zdravila vsak dan in mora se naučiti in navaditi nanje, da lahko živi z njimi.

Zadnje čase zdravil primanjkuje in prav bolnike s kroničnimi obolenji to najbolj prizadene. Kljub vsemu pa ugotavljamo, da v naših ambulantah napišemo vse več in preveč receptov (na primer podatki: za prve tri mesece leta 1983 je vsak zdravnik v splošni praksi predpisal zdravil v vrednosti okrog 50 milijonov dinarjev). Kaj lahko storimo, da bo preskrba in poraba zdravil v teh razmerah zadovoljiva?

Največja poraba zdravil je zaradi kroničnih obolenj, kot so visok pritisk, oslabelost srca, kronični bronhitis, kronična vnetja želodčne sluznice, rane na nogah, rane na želodcu in dvanajstniku in še druge. Le-te zahtevajo dosledno jemanje zdravil. Vsak bolnik mora najprej svojo bolezen spoznati in se sprijazniti s tem, da ga bo spremljala. Nato morata skupaj z zdravnikom izbrati zdravila, ki so nujna in brez katerih bolnik ne sme biti. Ta zdravila si mora bolnik dobro zapomniti in jih spoznati. Vsako zdravilo ima listek, na katerem piše, za kakšno vrsto bolezni se uporablja, in to si morajo bolniki zapomniti, da ne bi prišlo do pomote. Če ne gre drugače, si naj na škatlico napišejo način uporabe. V naših ambulantah ugotavljamo, da bolniki ne poznajo zdravil in ne vedo, katero je za srce ali pritisk in podobno. Ko se napotijo k drugemu zdravniku, dobijo nova zdravila, vse pomešajo in pojavijo se ponovna obolenja. Zgodi se lahko še huje, da jemlje bolnik še hkrati druga podobna zdravila. Torej, bolnik mora dobro in po imenu poznati vsa svoja zdravila, ki jih mora nujno jemati, da ne bo pomot, neželjenih poslabšanj in podvojevanj.

Drugo, kar je pri kroničnih obolenjih zelo pomembno, je redno jemanje zdravil. V večini primerov, ko se pritisk dvigne, tudi ostane. Zato je potrebno vsak dan jemati zdravila, da ostane normalno znižan. V ambulantah se srečujemo s kriznimi poslabšanji,

ko se naenkrat ponovno zelo visoko dvigne pritisk, kar oslabi srce in je nevarno za možgansko kap. Naknadno ugotovimo, da bolnik že dalj časa ni jemal zdravil proti pritisku. Tudi če je normalen, je nujno potrebno jemati zdravila, da se stanje ne poslabša in močno

— NOVEMBER — MESEC BOJA PROTI ALKOHOIZMU —

Alkoholizem in stabilizacija

Vsako leto v novembru opravljajo koordinacijski odbori za boj proti alkoholizmu pri občinskih konferencah SZDL obračun svojega dela. Letos bo ta obračun še posebej osredotočen na to, kaj smo v organizacijah združenega dela napravili na tem področju, ki povzroča gospodarsko veliko škodo. Ob tem moramo za izhodišče vzeti nekatere podatke, ki so kar precej zaskrbljujoči: če imamo po nekaterih podatkih v Sloveniji okrog 90 tisoč alkoholikov, je to veliko število delavcev v svoji najbolj produktivni dobi svojega življenja, med 30 in 50 letom starosti; če računamo, da alkoholiki v življenju „zapravi“ vsaj 10 delovnih let, pomeni to, da z vsako generacijo v naši republiki izgubimo 900 tisoč delovnih let; pa tudi to, če alkoholik izgubi med letom samo dva meseca zaradi bolezni in drugih „opravičenih“ izostankov z dela, gre v Sloveniji zaradi alkoholizma v izgubo na leto 180 tisoč delovnih mesecev. In nad tem bi se bilo v času stabilizacije potrebno zmisлити. Pa ne samo v združenem delu. Alkoholiki se na delovnem mestu namreč dolgo trudi, da bi prikriji svoj alkoholizem. Med delovnim časom se ne napije do vinjenosti. Šele podrobna analiza pokaže, da se zatekajo k različnim problemom pri prihodnosti: enodnevni dopusti, spremenjeno vedenje, pozabljanje nekaterih dolžnosti, veliko obljub, nezanesljivost, hitre spremembe v razpoloženju, a pozneje se pojavijo še dodatni problemi: neiz-

polnjevanje ali nevestnost, nepravilno in malomarno izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti, malomarnosti glede varstva pri delu in zavarovanja družbenih sredstev, ustvarjanje neposrednih nevarnosti za nesreče pri delu, povzročanje nereda, zadrževanje z drugimi alkoholiki in vnašanje nediscipline v delovni proces in še bi lahko naštevali. Vse to pa vpliva na medsebojne odnose med delavci v združenem delu, ki zaradi tega ne morejo biti tovariški, odkriti, kritični in pristni, zato je „na kocki“ tudi samoupravljanje v takšni delovni sredini.

V poprečju je pri nas v tisočletnem moškem delovnem kolektivu vsaj 150 alkoholikov in od časa do časa se zgodi, da v delovni organizaciji začno siliti na zdravljenje samo enega alkoholika, ostalih 149 pa pustijo v miru njihovega vsakdanjega popivanja. Tako se seveda ne moremo uspešno lotiti tega problema v združenem delu; pri nas imamo preveč strpen odnos do pojavov alkoholizma. Alkoholizem posameznika primerjamo z moralno izprijenostjo, namesto da bi alkoholika spoznali za bolnika, ki mu je pač potrebna posebna oblika zdravljenja. V ta namen, kot pripomoček združenemu delu, je leta 1981 izdal Center za

polnopravno normalno dejavnost v Ljubljani knjigo dr. Janeza Ruglja „Alkoholizem in združeno delo“, ki naj pomaga osvoboditi samoupravitelje na tem področju, da bodo pravočasno spoznali stisko in bolezen alkoholika v svojem delovnem okolju ter mu istočasno priskočili na pomoč. Pa ne samo njemu, pač pa tudi njegovim najbližjim, kajti družina je osnovna celica naše samoupravne socialistične družbe. Če je ta srečna in zdrava, bodo srečni in zdravi tudi naši vsakdanji medsebojni človeški in samoupravni odnosi. Temu pa velikokrat ni tako.

V mesecu boja proti alkoholizmu bi naj torej ocenili sedanjí trenutek v slehernem okolju ter preko samoupravnih in družbenopolitičnih organov posredovali svoja mnenja ter izkušnje koordinacijskemu odboru za boj proti alkoholizmu pri SZDL in sleherni izmed pomurskih občin ter se poskušali bolj tvorno vključevati v odstranjevanje posledic alkoholizma v svoj delovni in življenjski sredini. Le tako bomo prispevali svoj kameleček v zgradbo, ki jo v sedanjem ekonomskem trenutku tak radi „prelagamo“ naramena drugih, da bo bolj trdna in stabilna tudi v času stabilizacije.

Filip MATKO

MURSKA SOBOTA

Delali bodo v knjižničarskem krožku

Učenci srednje zdravstvene šole v Murski Soboti so te dni ustanovili knjižničarski krožek. Tak krožek bi naj v bodoče imela vsaka srednja šola.

Člani krožka se bodo trudili povečevati zanimanje za koristno uporabo knjig iz šolske knjižnice in od drugod. Obenem se nameravajo s pomočjo krožka sami še bolj seznanjati predvsem z našo družbenopolitično ter s kulturno preteklostjo in sedanjostjo. Tudi zase bodo znali poslej poiskati več primernih knjig, ki jih bodo potrebovali pri vsakdanjem šolskem delu.

Pričakujejo, da se bo z ustanovitvijo njihovega krožka in z zglednim delom v njem zanimanje za uporabo knjig iz šolske knjižnice in iz drugih knjižnic med učenci na šoli povečalo.

Te dni že mnogi učenci, člani knjižničarskega krožka, pridno delajo v šolski knjižnici, kjer pomagajo pri urejanju knjižničnih enot na policah, kar pa seveda ni glavni namen njihovega krožka.

Mnogim izmed članov krožka je že tudi znano načelo, da bomo v bodoče morali doma pridelati ne samo čimveč hrane, ampak zagotoviti tudi čimveč znanja.

Prizadevanja članov krožka zagotovo ne bodo brez uspehov, saj se nekateri izmed njih že potihoma zavedajo, koliko pomagal za pridobivanje znanja se skriva na nolicah naših knjižnic.

Marjan Pavlič

ZGEP „POMURSKI TISK“ n. sol. o.
TOZD POMURSKA ZALOŽBA
MURSKA SOBOTA, Lendavska 1

razpisuje

na podlagi sklepa založniškega sveta

dela oz. naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za štiriletni mandat

vodje komerciale

(ni reelekcija)

Pogoji: poleg splošnih z zakonom določenih pogojev, mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- visokošolska izobrazba ekonomske ali komercialne smeri
- 3 leta delovne prakse
- nekaznovanost z neoporečno preteklostjo

Prijave z dokazili o zahtevani izobrazbi je potrebno poslati na naslov: ZGEP „Pomurski tisk“ Murska Sobota, Lendavska 1, kadrovska služba v 15 dneh od objave razpisa.

Kandidate bomo s sklepom o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

LASTNIKI AVTOMOBILOV IN KMETIJSKE MEHANIZACIJE POZORI

ODPRLI SMO ROČNO AVTOPRALNICO IN SERVIS ZA AVTOMOBILE IN KMETIJSKO MEHANIZACIJO.

ŽALIK LUDVIK ml., MURSKA SOBOTA (pri avtobusni postaji).

DRUŠTVO GASILSKO BERKOVCI (pri Praprovcih) PRODA NA JAVNI DRAŽBI DNE 20. 11. 83 OB 10. URI GASILSKO ZNAMKE „ZASTAVA AR 51“.

Organi upravljanja v Tovarni oblačil in perila „MURA“ M. Sobota razpisuje:

dela in naloge:

komercialnega direktorja TOZD „Ženska oblačila“

Pogoji:

- Visoka šola ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj
- Višja šola ekonomske smeri in 7 let delovnih izkušenj

vodjo splošne službe

Pogoji:

- Pravna fakulteta in 3 leta delovnih izkušenj
- Višja pravna šola in 5 let delovnih izkušenj

Kandidati morajo biti družbeno in ekonomsko razgledani, ter imeti organizacijske sposobnosti voditi strokovno službo ter sposobnosti razvijati socialistične samoupravne družbenoekonomske odnose.

Prijave in dokazila o izpolnjevanju pogojev pošljite do 9. decembra 1983 v kadrovsko-socialno službo DO „MURA“ v zaprti ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“.

tedenski koledar

PETEK, 11. november — Martin SOBOTA, 12. november — Emil NEDELJA, 13. november — Stanislav PONEDELJEK, 14. november — Lovrenc TOREK, 15. november — Leopold SREDA, 16. november — Otmir CETRTEK, 17. november — Elizabeta

prodam

GRAMOFON TOSCA 21, z grancijo, malo rabljen, prodam. Puconci 95. M-4193
FIAT 125 (ITALIJANSKI) prodam po delih. Naslov v upravi lista. M-4196
MALE PUJSKE PRODAM. Gornji Petrovci 52. M-4199
KRAVO S TELETOM ali brez, kontrola A, prodam. Domanijski 50. M-4200
MOTORNO KOLO ČZ 175 ccm in DIANO, v dobrem stanju, ugodno prodam. Vili Cipot, Križevci 97 v Prekmurju. M-4201
RENAULT 12 TL, letnik 1974, registriran do septembra 1984, prodam. Stanislav Wolf, Krašci 12. p. Cankova. M-4203
PSE — ČISTOKRVNE VOLJČJAKE — prodam. Mlajinci 36, p. Martjanci. M-4204
KRAVO, brejo sedem mesecev s tretjim teletom, prodam. Stefan Horvat, Bogojina 140. M-4208
TRAKTOR URSUS, 35 KM, s priključki (kosa, plug, brana), prodam. Predanovci 50. M-4209
KRAVO ALI TELICO, breji sedem mesecev, kontrola A, prodam. Naslov v upravi lista. M-4210
STANOVANJSKO HIŠO z manjšim gospodarskim poslopjem prodam. Ivan Gerič, Hotiza 95/A. M-4211
FIAT 850, karamboliran (tudi po delih) in dele za NSU 1000 po ugodni ceni prodam. Frčko, Serdica 63. M-4212
TRAKTOR ZETOR, 47 KM, letnik 1977, prodam. Albert Matiš, Kuzma 78. M-4213
TRAKTOR MIZARSKO BRUSILKO, kapacitete 2500 x 1200 prodam. Mizarstvo Šavel, Cvetkova 2, M. Sobota. M-4298
MALE PUJSKE PRODAM. Lončarovi 27, p. Križevci v Prekmurju. M-4299
KOMBAJN ZMAJ 630 prodam. Telefon 21-534 do 15. ure. M-4300
SKODA 120 LS, letnik 1979, prodam. Ogled na AMD M. Sobota. M-4301
WARTBURG LIMUZINA, prevoženih 16.000 km, prodam, Peter Jaušovec, Mele 20, p. Radenci. M-4302
MALE PUJSKE PRODAM. Rakičan, Partizanska 12. M-4303
BUKOVA DRVA PRODAM. Salamenci 45, p. Puconci. M-4305
SUHA DRVA PRODAM. Salamenci 59, p. Puconci. M-4306
FIAT 127 PRODAM. Štefana Kovača 132, p. Turnišče. M-4307
FORD TAUNUS 16 M, letnik 1971, prodam. Naslov v upravi lista. M-4308
MALE PUJSKE prodam. KROG 135. M-4317
LESENO GARAŽO PRODAM. Lendavska 19/B, stanovanje 43, telefon 21-663. M-4313
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO FEROTHERM, 40.000 kalorij, novo, z boilerjem, prodam. Naslov v upravi lista. M-MM
GORENJE GLASBENI CENTER z manjšo okvaro naprodaj za 30.000 din. Silvo Pugelj, Jurij 12/C, p. Rogašovci. M-4286

VESTNIK

Stefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (sport), Vlado Pavco, Stefan Sobočan, Janko Stofnik (dopisništvo), Branko Zunc, Gontar Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefoni: novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelke, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383; dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. — Celoletna naročnina 470.000 din, polletna 235.000 din, letna naročnina za inozemstvo 1.100.000 din, celoletna naročnina za delovne organizacije 630.000 din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 501005620-000112 25730-30-4-01176 — Cena posamezne številke 13.000 din. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VELIKI IN MALI ZOBNIK ZA DIFERENCIAL TRAKTORJA IMT 533 prodam. Vlado Kisilak, Poznanovci 53, p. Mačkovi. M-4258
OTROŠKO POSTELJO z jogijem prodam. Oglasite se v četrtek ali petek. Nada Lanšek, St. Rozmana 21, Murska Sobota. M-4282
LADO 1600, letnik 1980, prevoženih 20.000 km in spačka, letnik 1967, obnovljenega, prodam. Telefon 24-188 po 15. uri ali Krpič, Staneta Rozmana 2, M. Sobota. M-4284
SPACEK, letnik 1975, registriran do novembra 1984, naprodaj. Flegar, Daneta Šumenjaka 10, M. Sobota — po 15. uri, telefon 22-469. M-4285
MALE PUJSKE PRODAM. Cankarjeva 7, Murska Sobota. M-4291
TELICO, brejo sedem mesecev, prodam. Gradišče 70, p. Tišina. M-4294
RENAULT TLS 4, letnik 1979 in ferguson 35, letnik 1977, prodam. Bakovci, Prečna 18. M-4295
ZASTAVO 750 NUJNO PRODAM ZA 60.000 din. Telefon 24-094 — popoldne. M-4296
TRAKTOR DEUTZ, 18 KS, s kabino, koso in plugi prodam. Verona Markoja, Odranci 242. M-4297
PREPROGO 3,30 x 2,50 m prodam. Podgrad 22, p. G. Radgona. M-4173
ZASTAVO 750, ugodno prodam. Ogled možen po 15. uri. Drvarič, n. n. Veščica (pri transformatorju), Murska Sobota. M-4262
MALE PUJSKE PRODAM. Borjci 29, p. Tišina. M-4263
GS 1,3, star štiri leta, prevoženih 38.000 km, prodam. Mira Korošec, Panonska 15, Gornja Radgona, telefon popoldne: 74-876. M-4264
HIŠO V MURSKI SOBOTO Z DODATNO PARCELO PRODAM. Naslov v upravi lista. M-4276
VOZNO KRAVO, staro 7 let, brejo osem mesecev, težko nad 600 kg, prodam. Krog 113. M-4266
MALE PUJSKE PRODAM. Krog 71. M-4267
KRAVO, staro šest let, visoko brejo, prodam. Vitez, Moravci št. 103. M-4271
TRAKTOR URSUS, 25 KS s koso prodam. Naslov v upravi lista. M-4275
TRAKTOR FERGUSON DE LUX, 35 KS s plugi, v odličnem stanju, prodam. Gančani 41. M-4276
BOBNE IN GRAMOFON TOSCA PRODAM. Milan Puhar, Kobilje 29. M-4277
SKODA 100, neregistrirana, vozna, naprodaj. Lipovci 154. M-4278
LADA 1300 NAPRODAJ. Jože Hari, Sodišinci 27, p. Tišina. M-4279
KRAVO in male pujske prodam. Ivanovci 36, p. Fokovci. M-4280
MALE PUJSKE PRODAM. Sodišinci 47, p. Tišina. M-4281
TELEVIZOR GORENJE ELEKTRONIK, barvni, prodam. B. Zihlerla 22, telefon 23-021. M-4314
KRAVO, staro štiri leta, visoko brejo z drugim teletom, prodam. D. Bistrica 174. M-4245
VSE REZERVNE DELE ZA WARTBURG, motor prevoženih 60.000 km, prodam. Križevci 104 v Prekmurju. M-4246
PEUGEOT 304 in 30 kv. m lahkih keramičnih ploščic prodam. Kličite vauč: 23-239. M-4247
VAUXHALL VIVA STD, registriran do aprila 1984, prodam. Puževci 13. M-4249
MALE PUJSKE PRODAM. Rakičan, Panonska 66. M-4250
POSESTVO s 4 ha obdelovalne zemlje, gospodarskim poslopjem, novim in staro hišo, prodam. Ciril Tašner, Zagorci 67/A, p. Juršinci — Ptuj, ali telefon ZRN 0711-712206. M-4312

Komisija za delovna razmerja pri TOZD OŠ Odranci razpisuje dela in naloge

učitelja

razrednega pouka za določen čas do 30. junija 1984. Pogoji: PU razrednega pouka (lahko tudi absolvent PA smer razredni pouk). Rok prijavn: 8 dni po razpisu.

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1 — Ureja uredniški odbor:

MLADIŽE — NEMŠKE OVČARJE, prodam. Tišina 56. M-4288
DVE NOVI GUMI 145 x 13 in dve platišči za zastavo 101 ter električni štedilnik, malo rabljeni, prodam. Bogojina 56. M-4289
ZASTAVO 101, staro dve leti, ugodno prodam. Dokležovje 178, telefon 71-341. M-4252
BARVNI TELEVIZOR GORENJE SELEKTROMATIC PRODAM. Novak, Bakovci, Mladinska 64. M-4254
MALE PUJSKE PRODAM. Krog 27. M-4255
RENAULT 12, letnik 1974, poceni prodam. Jože Jerebic, Črenšovci 217. M-4256
BARVNI TELEVIZOR GORENJE PRODAM. Kikec, Kopitarjeva 3, Murska Sobota, telefon 21-380. M-4257
ZASTAVO 101 PRODAM. Krašci 42, p. Cankova. M-4259
STUDIO MIX 130-6 TESLA in 4 zvočnike, nizkotoni, 75 W 4 Q in bas ojačevalce URAGAN, 100 W, prodam. Coghier, Lendava, Tomšičeva 3. M-4260
SPACEK, letnik 1974, brezhiben, registriran do julija 1984 in FORD ESCORT, letnik 1969, neregistriran, v voznem stanju, ugodno prodam. Telefon 069 78-011. M-4261
TRAKTOR STEYR 30 PRODAM. Naslov v upravi lista. M-4213
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO ŠTADLER, 35.000 kalorij, novo, ugodno prodam. Kovač, Kajuhova 9, Murska Sobota, telefon 23-032. M-4217
MEŠANI GOZD, 34 arov, prodam. Informacije v nedeljo popoldne: Rakičan, Zvezna 21. M-4218
POHIŠTVO, peči in zastekleno okno prodam. Ogled vsak dan od 14.—16. ure: Hari, Cvetkova 11. M-4219
POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO (kompletno ali kosovno), staro šest mesecev, električni radiator in črno-beli televizor prodam. Naslov v upravi lista. M-4221
PUHALNIK ALFA 350 PRODAM. Večeslavci 4. M-4222
PUJSKE PRODAM. Krajna 27, p. Tišina. M-4224
SOBNO LIPO PRODAM. Stanjevi 39/A, telefon 78-001. M-4225
BETONSKA OKNA IN GARAŽNA VRATA PO UGODNI CENI PRODAM. Naslov v upravi lista. M-4226
KOMBI PEČ ZA KOPALNICO PRODAM. Černi, Renkovi 4/B. M-4227
RENAULT-4, letnik 1976, registriran do avgusta 1984, po ugodni ceni prodam. Karel Bokan, Lastomerici 1. M-4229
BARVNI TELEVIZOR GORENJE SELEKTRONIK, v odličnem stanju, prodam. Ogled v popoldanskem urah. Vrazova 6. M-4230
VELIKO OMARO ZA DNEVNO SOBO, kavč in dva fotelja ter peč na olje prodam. Stanko Zavec, 14. divizije 61, Murska Sobota. M-4231
AVTO OPEL ASCONA, dobro ohranjan, sadilec za krompir, nov in peč na olje ALFA prodam. Mursko Središče, Martinska 53 (buffet). Le-418
AUDI 80, letnik 1975, prodam. Alojz Škafar, Tropovci 16/C. M-4232
DVE KRAVI (ena stara šest let, osem mesecev breja), prodam. Domjan, Beltinci, Gubčeva 8. M-4233
OPEL REKORD CARAVAN, D izvedba, prodam. Kuzmič, Titova 1, Murska Sobota. M-4234
B. KLARINET, NEMŠKI KOHLERT, prodam. Kuzma 58, telefon 78-224. M-4237
ŽENSKI ZIMSKI PLAŠČ št. 40, nov rdeče barve, ugodno prodam. Erjavec, Kidričeva 2, M. Sobota. M-4238
FERGUSONOVE PLUGE (SLAVONAC), prodam. Lukačevci 2, p. Martjanci. M-4239
HARMONIKO WELTMEISTER, 60-basno, 5 registrov, še z garancijo, prodam. Noršinci 18, p. Martjanci. M-4240
VINOGRAD, mladi nasad kvahtetne sorte, v Banfiju, prodam. Jožef Mužinič, Šafarsko 29, p. Ljutomer. M-4241
OSEBNI AVTO DIANA, star dve leti, registriran do oktobra 1984, naprodaj. Telefon 23-798 ali Potrošnik, gradbeni material. M-4243

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO, starejši tip, 25.000 kalorij in male psičke prodam. Informacije pri Jožetu Goru, Kapca 4/B, p. Lendava. M-4244
RENAULT-4 FLS, letnik 1977, ohranjen, prodam. Telefon 78-408 — od 7. do 14. ure. M-4242

kupim

MOTOR ZA KOMBI IMV KUPIM. Benko, Puconci 52. M-4191
LUŠČILEC ZA KORUZO KUPIM. Mihael Obal, Vaneča 7, p. Puconci. M-4198
TRAKTOR ZETOR SUPER 50 (tudi nevoznega), kupim. Telefon 82-001. M-4207
HRASTOVE, borove in smrekove plohe kupim. Mizarstvo Šavel, Cvetkova 2, Murska Sobota. M-4298

sobe

SOBO V LJUTOMERU ali bližnji okolici iščem. Naslov v upravi lista. In-522
SOSTANOVALCA IŠČEM. Daneta Šumenjaka 3, Murska Sobota. M-4235
DIJAKINJI oddam sobo v najem. Naslov v upravi lista. M-4253
ZDOMCA z enim otrokom iščeta stanovanje ali sobo s kuhinjo. Informacije od 7. — 15. ure po telefonu 22-047 ali naslov v upravi lista. M-4283
SOBO in kuhinjo oddam v najem. Lendavska 13. M. Sobota. Informacije po 16. uri. M-MM
OPREMLJENO SOBO ODDAM ZAPOSLENEMU DEKLETU. Telefon 22-969. M-4293
SOBO in hrano nudimo brezplačno za manjšo pomoč v gospodinjstvu. Oglasite se popoldne. Naslov v upravi lista. M-4309
SOBO s posebnim vhomom v M. Soboti ali bližnji okolici iščem. Naslov v upravi lista. M-4320

zaposlitve

PK ali NK DELAVCA zaposlim. Benko, Puconci 52. M-4192

PEVKO išče VIS ansambel iz Murske Sobot. Telefon 22-132. M-4195

GRADBENEGA DELAVCA s šoferskim izpitom C kategorije, po možnosti z znanjem elektro varjenja ali brez, sprejem v redno delovno razmerje. Samsko stanovanje zagotovljeno. Plača dobra, možno delo v nadurah. Ponudbe po telefonu 061 447-155 ali pisмено. Košar, Avsečeva 21, Nove Jarše Ljubljana. M-4202

DVE DEKLETI ZA POMOČ V KUHINJI in NK NATAKARJA išče gostišče pri Rezki, Nova Gorica. Hrana in stanovanje v hiši. OD po dogovoru. Telefon 065/21-369. M-4223

SKUPINA IŠČE BASISTA Z LASTNO OPREMO (starega do 20 let), iz okolice M. Sobot. Oglasite se osebno pri B. Š., Bratonci 105, p. Beltinci. M-OP

OTROKE vseh starosti sprejem v varstvo. I. Szabo, Murska Sobota, Vrtna 8. M-4287

STAREJŠO, bolehnjejšo osebo, osamljeno, sprejememo v celotno oskrbo. Zagotavljamo zdravniško kontrolo. Oglasimo se na vsako ponudbo. Naslov v upravi lista. M-4287 a

VARSTVO za trimesečnega otroka na domu iščem. Oglasite se 12. ali 13. novembra. Mirjana Huber, Lendavska 23/B. M-4304

razno

PREKLIC! Preključam veljavnost hranilne knjižice št. 712448, izdano pri HKS Lendava, TZO Črenšovci. Stefan Kelenc, Gornja Bistrica 85. M-4194
NAJLEPŠE se je pozimi greti pri kamini ali ob peči. Za to vam poskrbi PEČARSTVO Gjerek, Dolnja Bistrica 5, p. Črenšovci. M-4268

POSOJILO 200.000 tisoč dinarjev za določen čas, nujno potrebnim. Obresti višje od banknih. Naslov v upravi lista. M-4269

V SPOMIN

1. novembra je minilo leto, odkar me je za vedno zapustil dragi mož

Vinko Domonkoš

iz Strehovec 59

V tihi žalosti se spominjam let, ki sva jih preživela v medsebojnem razumevanju in ljubezni. Brez tebe je najin dom pustil in prazen, toda v mojem srcu živiš in boš živel do konca mojih dni.

Žalujoča žena Julijana

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

Ivana Brumna

trgovca v pokoju iz Beltince

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in z nami sočustvovali. Zahvaljujemo se tudi družini Prelog in družini Šafarič za vsestransko pomoč. Najlepša zahvala predstavniku KS za poslovilne besede, g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem — iskrena hvala!

Beltinci, 2. novembra 1983

Žalujoči: žena Terezija in hčerka Ivanka Gregor z družino ter ostalo sorodstvo

Zdaj si tam od koder vrnitve ni, a tvoji vnuki te čakajo za mano...

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni zapustil dragi oče, dedek in pradedek

Karel Rudolf

iz Krapja

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali. Hvala zdravniškemu osebju bolnišnice v Rakičanu, vsem sorodnikom, darovalcem vencev in cvetja, delovnim organizacijam, g. duhovnikom za pogrebni obred, godbi na pihala in govornikom.

Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat — najlepša zahvala!

Krapje, 31. oktobra 1983

Žalujoči: žena, sinovi z družinami in ostalo sorodstvo

DRAGEMU SINU STANETU DEŠNIKU iz Murske Sobot, ob praznovanju 60. rojstnega dne iskreno čestita ter želi, da bi še mnogo let zdrav, zadovoljen in srečen preživel v krogu svoje družine — mama.

PROSTOR (60 kv. m), primeren za kakršnokoli obrt, v okolici Ljutomera, oddam v najem. Naslov v upravi lista. M-4270

OBVESTILO! Cenjene stranke obveščam, da s 1. decembrom na željo strank s HIŠNIM OBISKOM ZA PEDIKURO. Prijavite se. I. Šabo, Murska Sobota, Vrtna 8. M-4287
GOSTILNA SUARTO — PU-CONCI, vabi 11., 12. in 13. novembra na domače kolone z bujlo repo in dobro, domačo kapljico. M-4310

HREN — VEČJO ALI MANJŠO PRODAM. CI 51.

SERVIS TRAJNOGOREČIH, OLJNIH IN ELEKTRO PEČI EMO SE S SVOJIMI USLUGAMI TOPLO PRIPOROČA.

MILAN BOGATAJ ULICA 17. oktobra 23 Murska Sobota, telefon 23-530

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustila naša draga mama in babica

Veronika Gibičar

roj. Kerčmar
iz Tešanovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter drago mamo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena zahvala zdravnikom in ostalemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakicanu, g. duhovniku za pogrebni obred, predstavnici KS za poslovljne besede in pevcem za odpete žalostinke. Najlepša hvala sodelavcem DO MURA in članom kolektiva TOZD Zenska oblačila ter del. organizaciji v G. Petrovcih.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: sinovi Karel, Franc in Geza z družinami ter ostalo sorodstvo

Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš

V SPOMIN

13. novembra mineva žalostno leto, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, sin in brat

Bela Banko

tesar
iz Šalamenec

Tvoja življenja je za vedno ugasnilo, ostala je praznina in spoznanje, da te ne bo nikoli več med nami. Tvoja prerana smrt je pustila v naših srcih veliko žalost in globoko rano. Dom je prazen, a v naših srcih in mislih boš ostal do konca dni. Vsem, ki se ga še spominjate, se ustavite ob njegovem preranem grobu, prinašate cvetje in na njem prižigate sveče, prisrčna hvala!

Žalujoci in neutolažljivi vsi, ki smo te imeli radi

Po livadi se ozremo,
hiša prazna tam stoji,
vrata nemo so priprta
ker tebe dragi mož in oče
več tam notri ni...

V SPOMIN

10. novembra mineva eno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Štefan Tratnjek

iz Filovec 115

Spomin na tebe v naših srcih ne bo ugasnil. Hvala vsem, ki se ga spominjate, s cvetjem krasite njegov mnogo prerani grob in na njem prižigate sveče.

Globko žalujoci: žena Terezija ter sinova Janez in Franc z družinama

Kje si ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ko nas je nepričakovano, tiho in brez slovesa v 61. letu starosti zapustila naša draga žena, mama in babica

Ana Vučko

roj. Sobočan iz Trnja

Iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter drago mamo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Prisrčna hvala g. dekanu in kaplanu za lep pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena zahvala!

Trnje, 3. oktobra 1983

Žalujoci: mož Martin, sin Ignac in hčerka Marija z družino

ZAHVALA

27. oktobra 1983 nas je v 80. letu starosti po težki bolezni za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in tašča

Marija Vučko

iz Srednje Bistrice

Iskrena zahvala dr. Caru in patronažnim sestram za zdravniško pomoč in nego na domu v času njene bolezni, botrini in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani ter nas tolažili, znancem in prijateljem, ki so našo drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti ter ji poklonili vence in šopke. Lepa zahvala g. kaplanu za lepe poslovljne besede in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoci: mož Andrej, hčerka Olga z možem Jožetom, vnuk Andrej z ženo Vero, vnukinja Liljana ter vnuk Stefan z ženo Štefko in sinom Bojanom

Žarek sonca je ugasnil,
zatemnili zemljo temni so oblaki,
toda dragi, zlati sinko,
spomin nate ni ugasnil,
ostal z nami boš ob misli vsaki.

V SPOMIN

10. novembra mineva eno leto globoke in tihe žalosti, odkar je tragično izgubil mlado življenje sin, brat in vnuk

Dani Maurič

iz Stročje vasi pri Ljutomeru

Utihihl je tvoj glas, obstalo je tvoje srce. Težko je življenje brez tebe in ob vsakem koraku smo z mislijo s teboj. Naš dom, ki si ga imel tako rad, je ostal prazen, odet v žalost in samoto. Ostali so sledovi in spoznanje, da se nikoli več ne vrneš, toda v naših srcih boš vedno živel. Prisrčna hvala vsem, ki prinašate cvetje na njegov prerani grob in na njem prižigate sveče.

Žalujoci: mama, atek, sestra in babica

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
tebe ljubi oče ni,
da bi skupaj še bili.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ko nas je hitro in brez slovesa v 66. letu starosti zapustil naš dragi oče, dedek in brat

Štefan Meolic

iz Bakovec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Prisrčna hvala del. kolektivom Potrošnik Železotehna, TMI TOZD Predelava-klobasičarna, 421. brigadi OZD Mura, društvu upokojencev iz M. Sobote, nogometnim kluboma Bakovci in predstavniku KS za poslovljne besede.

Posebna zahvala tudi zdravnikom in zdravniškemu osebju ušesnega oddelka bolnišnice v M. Soboti.

Iskreno se zahvaljujemo tudi g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Bakovci, 27. oktobra 1983

Žalujoci: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

ZAHVALA

29. oktobra nas je v 18. letu starosti tragično zapustil naš dragi sin, brat in vnuk

Andrej Pintarič

iz Hrastje-Mote

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sodelavcem, ki ste nam izrekli sožalje in s tem pokazali, da ste cenili našega dragega sina. Posebna zahvala darovalcem vencev in cvetja g. župniku za obred, pevcem, tov. Nacetu za poslovljne besede in nogometnemu klubu Pionir iz Hrastje-Mote.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: mama, ata, brat, sestra, babica, dedek, stric Milan z družino ter vse ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je prezgodaj za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Franc Lang

zidar
iz Nuskove

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, dragega pokojnika v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje.

Prisrčna zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovljne besede.

Vsem še enkrat — prisrčna zahvala!

Nuskova, 27. oktobra 1983

Žalujoci: žena Marija, sin Jože in hčerka Vika z družinama, hčerka Rezka, brata Ludvik in Karel z družinama ter sestra Terezija in Marija z družinama

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
tebe dragi mož, oče in brat ni,
da bi skupaj še bili.

Na prvem mestu strokovna pomoč

Tako kot so že bili v Cankarjevem domu v Ljubljani kulturni dnevi Slovencev, ki živijo na Koroškem v Avstriji in Furlaniji-Juljski krajini v Italiji, naj bi se čez nekaj mesecev tamkaj predstavili tudi porabski Slovenci iz Železne županije v ljudski republiki Madžarski. Dogovor o tem, kot smo že poročali, so sprejeli na nedavnem srečanju predstavnikov Zveze kulturnih organizacij Slovenije in predstavnikov kulturnih ustanov v okraju Körmen, h kateremu spada tudi Porabje.

Obseg prireditve seveda ne bo mogel biti takšen, kot je bila to navada doslej, doseči pa bi morali čim višjo kakovostno raven nastopov kulturnih skupin in posameznikov iz Porabja. In tako je naposled res že čas, da v večji meri začnemo uresničevati strokovno pomoč vsem tistim v Porabju, ki vodijo ali usmerjajo kulturno dejavnost. Prav to si je Zveza kulturnih organizacij Slovenije zadala kot eno najpomembnejših nalog v programu sodelovanja s Slovenci na Madžarskem v letu 1984.

Tajnik za stike s tujino in mednarodno sodelovanje pri ZKO Slovenije Martin Zakonjšek, ki je bil naš sogovornik, je ugotavljal, da smo razne oblike strokovne pomoči načrtovali sicer že več let nazaj, pa v večini primerov žal ni prišlo do uresničitve. Ali so bili vzroki v zamejstvu ali pa smo se pri nas preslabo organizirali, da bi naše strokovnjake za kulturno dejavnost redno pošiljali v Porabje. In katere konkretne oblike strokovne pomoči naj bi tokrat vendarle zaživele?

„Najprej načrtujemo seminar za folklorno dejavnost, ki bi ga izvedli v narodnostnem klubu v Monoštru. Gre zato, da bi že razvito tovrstno dejavnost med porabskimi Slovenci (Sakalovci, Slovenska ves, OS Gornji Senik, op. p.) strokovno obdelali in jo dvignili na višji nivo. Nadalje imamo predviden seminar za lutkarja, na katerem bi se predvsem učitelji slovenskega jezika na porabskih osnovnih šolah istočasno usposobili tudi za uprizoritev kakšne igrice. Lutka bi lahko namreč postala dober pripomoček pri pouku materinščine v šolah in otroških vrtcih. Poleg gostovanj lutkovnih skupin iz Slovenije naj bi torej tudi v Porabju imeli lastno lutkovno dejavnost. Le-ta pa bi pomenila tudi zametek razvoja dramske aktivnosti. Možnosti za začetek gledališke vzgoje se ponujajo v okviru slovenskega krožka na gimnaziji v Monoštru in morda še kje. Strokovne pomoči pa so še kako potrebne tudi dosedanjim vodje posameznih ljubiteljskih skupin na vaseh in šolah, kot so mešani pevski zbor Avgust

Pavel na Gornjem Seniku, folklorna skupina iz Sakalovec in narodnozabavni ansambli. Načrtujemo tudi tritedensko prakso v Sloveniji za vodje kulturnih domov v Porabju ter seminar za slovenske učitelje in vodje terčane ljubiteljskih skupin.“

— Kaj pa gostovanja — ali se tudi na tem področju kaj spreminja?

„Rekel bi, da bomo morda manj širili gostovanja in nastope kulturnih skupin na raznih prireditvah, še naprej bomo seveda razvijali še tradicionalne oblike sodelovanja, vendar želimo tudi to področje nekoliko popestriti oziroma dopolniti. Med drugim smo v naš program zapisali, da bomo v Porabju predvajali filmske predstave v slovenskem jeziku za otroke in odrasle. To naj bi bili v nekem smislu dnevi slovenskega filma, ko naj bi se domačini po predstavi tudi pogovarjali s kakšnim našim režiserjem, igralcem ali avtorjem filma.“

Program sodelovanja Zveze kulturnih organizacij Slovenije s Porabjem in Demokratično zvezo južnih Slovanov na Madžarskem je vsekakor obetaven. Če ga bodo uspeli uresničiti — si zares lahko obetamo kvaliteten premik v kulturni ustvarjalnosti in življenju porabskih Slovencev.

JOŽE GRAJ

MURSKA SOBOTA

V upravnih organih zopet ob sedmih

Upravni organi skupščine občine v Murski Soboti so od srede, 2. novembra, preselili na nov delovni čas, in sicer vsak dan od 7. do 15. ure, ob sredah pa od 7. do 17. ure. S tem so premaknili začetek delovnega časa za pol ure nazaj, kar pomeni, da so poslej delovni časi upravnih organov pomurskih občin usklajeni. Hkrati pa so uradne ure za stranke ob ponedeljkih, sredah in petkih.

V soboških upravnih organih pa so spremembo odredbe o delovnem času sprejeli tudi zato,

ker so umeli delavci njihove uprave ob prihodu na delo ogromne težave pri prevozu z javnimi prevoznimi sredstvi, saj avtobusi niso imeli prilagojenih vozništev. Poleg tega pa so se pojavljale težave glede otroškega varstva, ker so morali nekateri zaposleni predčasno odhajati po svoje otroke v vzgojno-varstvene ustanove.

Ker so nekatere delovne organizacije oziroma skupnosti v soboški občini po 25. septembru spremenile delovni čas, je izvršni svet skupščine občine

prek komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj zaprosil vse TOZD v občini, da sporočijo natančne podatke. Zato pa se je od skupnega števila 200 naslovnih odzvalo le 68 organizacij, ki so ločeno neodgovorno obnašale do tega pomembnega vprašanja. Zato je izvršni svet opozoril te delovne organizacije, ki v bodoče ne bi smele več spreminjati delovnega časa brez soglasja izvršnega sveta.

Milan Jerše

Obisk delegacije MDA iz Paračina

V Murski Soboti se je prejšnji teden mudila tričlanska delegacija vodstva letošnje zvezne mladinske delovne akcije »Avtocesta Bratstvo in enotnost 83«, ki je imela sedež naselja v pobrateni občini Paračina v SR Srbiji. V poletnih mesecih je tam sodelovalo tudi 25 brigadirjev iz soboške občine, večinoma mladih Romov, ki so se izkazali pri urejanju ceste. Delegacija je obiskala vodstvo občinske konference zveze socialistične mladine v Murski Soboti, kjer so zlasti izmenjali izkušnje s področja mladinskega prostovoljnega dela. Istočasno so imeli tudi razgovore s komandantom soboške mladinske delovne brigade »Štefan Kovač-Marko« in predsednikom osnovne organizacije zveze socialistične mladine Črne-lavci—Pušča. Ob tej priložnosti so se dogovorili o možnostih nadaljnjega sodelovanja.

M. Jerše

BELTINCI

RAZSTAVA PTIC

Društvo za varstvo in vzgojo ptic Slavček iz Beltincev organizira v času od 11. do 13. tega meseca v stari osnovni šoli v Beltinci razstavo raznovrstnih ptic. Razstava bo odprta vsak dan od 8.30 do 11.00 ure. Istočasno bo tudi društveno tekmovanje in srečelov. Društvo, ki je zelo aktivno, si je s prostovoljnim delom uredilo društvene prostore v stari osnovni šoli, pri čemer so člani opravili okrog 90 prostovoljnih delovnih ur. Pred nedavnim je društvo tudi organiziralo prijateljsko tekmo z našimi delavci, ki so delali v Iraku.

MORAVCI

Kdaj asfalt v Gornje Moravce?

Na programski konferenci KO SZDL v Moravcih so osrednjo pozornost posvetili uresničevanju sedanjega referendumskega programa. Samoprispevek se bo izšel prihodnje leto, vendar še vedno ni asfaltirana cesta v Gornje Moravce. Sredstva za to investicijo namensko zbirajo, zato toliko bolj spodbujajo SIS za cestno dejavnost, da zagotovi svoj delež.

Pri telefoniji se stvari obračajo na boljše. Telefonska centrala s 500 priključki je že pripravljena za montajo, pri napeljavi pa bo treba opraviti precej prostovoljnega dela in zagotoviti drogeve.

LENDAVA

PEKARNA ŠE LETOS

Po desetih letih sodelovanja lendavske pekarnice z Intesom so dočakali novogradnjo, saj so bili delovni pogoji v stari pekarni nemogoči in zaradi tega tudi kruh ni bil dober. Da je bila pekarna zastarela kaže tudi podatek, da so v njej opravili 80 odstotkov dela ročno in le 20 odstotkov s stroji. Nova sodobna pekarna bo imela začetna zmogljivost 600 kg kruha na uro pozneje pa še več, kakor bodo pač karale potrebe. Vrednost naložbe je nekaj nad 60 milijonov dinarjev, dela pa izvaja lendavsko gradbeno podjetje, ki je v rekordnem času zgradilo osnovni objekt, kmalu pa bodo začeli montirati tudi operemo. Pekarna naj bi bila dograjena do konca letošnjega leta.

Jani D.

Socialna politika v luči stabilizacije

Posebna delovna skupina, ki je pripravila obsežno in kvalitetno gradivo za 12. sejo občinskega komiteja zveze komunistov, ki bo 23. novembra in na kateri bodo razpravljali o socialni politiki v razmerah uresničevanja stabilizacijskih ciljev v soboški občini, je opravila zares obsežno delo. Poseči so namreč morali na številna področja izvajanja socialne politike: zaposlovanje, štipendiranje, stanovanjska problematika, otroško varstvo, vzgoja in izobraževanje, zdravstveno varstvo in socialno skrbstvo. In prav na teh področjih družbenih dejavnosti so v zadnjih letih v soboški občini dosegli precejšen napredek, čeprav omejene materialne možnosti onemogočajo vsaj povprečen nivo razvoja v naši republiki. Vemo pa, da je medsebojna povezanost socialne in ekonomske politike v zdajšnjih zaostrenih gospodarskih razmerah še kako pogojena.

To je eden izmed poudarkov s seje predsedstva občinskega komiteja zveze komunistov v Murski Soboti, na kateri so zlasti izpostavili naloge organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti. Tako je bilo med drugim rečeno, da morajo samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v združenem delu ob strokovni pomoči kadrovske-socialnih služb preveriti socialni položaj delavcev, da bi dejansko pomagali tistim, katerih socialna varnost je ogrožena. Podatek, da je ob letošnjem polletju kar 1240 delavcev ali 6,8 odstotka zaposlenih v soboški občini prejemalo neto osebni dohodek mesečno nižji od 10.000 dinarjev in da

je bilo 11 organizacij, kjer so delavci prejemali osebni dohodek nižji od 12.000 dinarjev, mora zagotovo zaskrbeti. V vsaki organizaciji je zato treba preveriti, kateri delavci dobivajo nizke osebne dohodke in zakaj. Podobno je tudi pri dodeljevanju štipendij in upravičenosti raznih socialnih pomoči, ker v praksi še vedno marsikdaj ne prikažejo realnega finančnega stanja članov družin, kar je še posebej aktualno v krajevnih skupnostih. Uveljavljanje stabilizacijskega načrta pa pomeni predvsem preglednejši in doslednejši način uveljavljanja družbe-

nih pomoči. Gre torej za večji pregled nad sredstvi, ki se za te namene porabijo, in s tem tudi za večjo možnost, da bodo delavci, ki omenjena sredstva združujejo, lahko neposredno vplivali na njihovo porabo.

Zato je pri doslednem uresničevanju socialne politike velikega pomena navzočnost vseh subjektivnih sil na čelu z zvezo komunistov, da bi uveljavili zares pravičen in diferenciran pristop pri reševanju najbolj perečih socialnih problemov v občini. Kot so sklenili na seji predsedstva OK ZK v Murski Soboti, bodo omenjeno gra-

divo poslali vsem OO ZK v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, kar bo dobra osnova za angažiranje komunistov v lastnih okoljih. Hkrati so predlagali, da se v razpravo vključijo tudi organizacije socialistične zveze, zveze sindikatov in aktivni ZK na posameznih področjih, kjer je socialna problematika najizrazitejša. Pritegniti pa nameravajo tudi podpisnike družbenega dogovora o študentski politiki, da bi dejansko prišli do celovitega prikaza stanja na področju socialne politike v soboški občini.

Milan Jerše

SPODNJA ŠČAVNICA

Telefoni še letos

Dva dni je 70 mladincev radgonske občinske delovne brigade Janko Jurkovič-Jovo in enako število krajanov Spodnje Ščavnice. Lomanoš in Podgrada vihtelo krampe in lopate. Toliko so potrebovali za dva kilometra dolg jarek iz Gornje Radgone do Podgrada, v katerega so delavci soboškega ptt prometa položili telefonski kabel.

Tako so storili korak, na katerega so se v krajevni skupnosti Spodnja Ščavnica že dolgo pripravljali in ga tudi težko pričakovali. Že lani so z lastnim delom postavili potrebne drogeve, zataknilo pa se je prav pri glavnem telefonskem ožilju do Podgrada, ki pomeni tudi potrebno telefonsko povezavo za Apaško dolino. Ob občinskem prazniku so sicer v ščavniški

krajevni skupnosti dobili prve štiri telefonske priključke in javno telefonsko govornico, položeni kabel do Podgrada pa bo v kraju zagotovil še dodatnih dvajset telefonskih priključkov. Zato bodo uredili centralo v vaško gasilskem domu, telefoni pa bodo zaz-

vonili še letos. Sicer pa bo celotna naložba, s katero bodo prebivalci v teh predelih radgonske občine in ob meji s sosednjo Avstrijo pridobili skupno sto telefonskih priključkov, veljala okrog 8 milijonov dinarjev.

vp

Gradnja dobro napreduje

Vse kaže, da bo vaški dom v Trimlinih pod streho še letos, s tem pa seveda gradnja še ne bo končana. Doslej so vaščani izkopali temelje in na njih zgradili novi dom, del opeke so kupili del pa uporabili iz porušenega starega doma. Trenutno zbirajo sredstva za strešno konstrukcijo. Upajo, da bodo vaški dom kmalu pokrili. Zanimivo je, da so dom pozidali domači zidarji, teh je v vasi kar šest, vsi drugi vaščani pa so jim pridno pomagali, da so lahko v kratkem času postavili zidove. V novem vaškem domu bodo imeli svoj prostor gasilci in mladina ter družbenopolitične organizacije. V vasi bi radi čim prej dobili tudi telefon, predvsem pa da bi se dokončno rešilo vprašanje asfaltiranja odcepa ceste v industrijski coni.

Jani D.

CERTUS TOZD
Avtobusni promet
Murska Sobotica

Odbor za medsebojna razmerja

objavlja

prosta dela in naloge

voznika avtobusa

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- KV voznik „D“ kategorije
- 6 mesecev strokovne prakse na opravljanju enakih del in nalog
- kraj bivanja M. Sobotica ali neposredna okolica

Prijave sprejema tajništvo TOZD Avtobusni promet Murska Sobotica, Bakovska 29, osem dni od dneva objave.

INA NAFTA LENDAVA
RAZPISNA KOMISIJA PRI DELAVSKEM SVETU TOZD RAFINERIJA

razpisuje

v skladu s splošnimi samoupravnimi akti in splošnim pom delu in delovne naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

tehničnega vodje

Rudarskega obrata

Kandidati morajo poleg izpolnjenih splošnih pogojev imeti visokošolsko izobrazbo naftno-geološke smeri in opravljeni strokovni izpit za tehnično vodenje Rudarskega obrata ter najmanj 3 leta delovnih izkušenj. Kandidati morajo izpolnjevati pogoje iz Družbenega dogovora o temeljnih kadrovske politike. Od kandidatov se pričakuje sposobnost vodenja in organiziranja ter aktivno zavzemanje za razvoj samoupravljanja. Kandidat bo imenovan za dobo 4 let.

Pismene ponudbe s potrebnimi dokazili sprejema kadrovska služba INA Nafta Lendava, Rudarska c. 1 z oznako „Za razpisno komisijo“, 15 dni od dneva objave. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku objave.